

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ОПРЕДЕЛЯМ:

РОСИЦА КАРАМФИЛОВА
Министър на околната среда и
водите

Дата: 03.11.2022г.

Специфични и подробни цели на опазване на
защитена зона BG0000237 „Остров Пожарево“,
съгласно Решение по т. 1 от Протокол № 26 от заседание на
Националния съвет по биологично разнообразие, проведено на
28.04.2022 г.

Автори на текста: Димитър Димитров¹, Боян Мичев¹, Петър Шуруликов²

¹ Институт по биразнообразие и екосистемни изследвания при БАН

² Национален природонаучен музей при БАН

Съдържание

Въведение	4
1. Специфични цели за A002 <i>Gavia arctica</i> (черногуш гмуркач)	5
2. Специфични цели за A004 <i>Tachybaptus ruficollis</i> (мальк гмурец)	8
3. Специфични цели за A005 <i>Podiceps cristatus</i> (голям гмурец)	11
4. Специфични цели за A008 <i>Podiceps nigricollis</i> (черноврат гмурец)	14
5. Специфични цели за A391 <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i> (голям корморан)	18
6. Специфични цели за A875 <i>Microcarbo pygmaeus</i> (мальк корморан)	22
7. Специфични цели за A020 <i>Pelecanus crispus</i> (къдроглав пеликан)	27
8. Специфични цели за A023 <i>Nycticorax nycticorax</i> (нощна чапла)	30
9. Специфични цели за A024 <i>Ardeola ralloides</i> (гривеста чапла)	34
10. Специфични цели за A026 <i>Egretta garzetta</i> (малка бяла чапла)	37
11. Специфични цели за A027 <i>Ardea alba</i> (голяма бяла чапла)	41
12. Специфични цели за A028 <i>Ardea cinerea</i> (сива чапла)	44
13. Специфични цели за A032 <i>Plegadis falcinellus</i> (блестящ ибис)	48
14. Специфични цели за A034 <i>Platalea leucorodia</i> (бяла лопатарка)	51
15. Специфични цели за A041 <i>Anser albifrons albifrons</i> (голяма белочела гъска)	54
16. Специфични цели за A396 <i>Branta ruficollis</i> (червеногуша гъска)	57
17. Специфични цели за A043 <i>Anser anser</i> (сива гъска)	60
18. Специфични цели за A855 <i>Mareca penelope</i> (фиш)	64
19. Специфични цели за A053 <i>Anas platyrhynchos</i> (зеленоглава патица)	67
20. Специфични цели за A889 <i>Mareca strepera</i> (сива патица)	71
21. Специфични цели за A052 <i>Anas crecca</i> (зимно бърне)	75
22. Специфични цели за A054 <i>Anas acuta</i> (шилоопашата патица)	78
23. Специфични цели за A856 <i>Spatula querquedula</i> (лятно бърне)	81
24. Специфични цели за A059 <i>Aythya ferina</i> (кафявоглава потапница)	85
25. Специфични цели за A061 <i>Aythya fuligula</i> (качулата потапница)	89
26. Специфични цели за A067 <i>Vucephala clangula</i> (обикновена звънарка)	92
27. Специфични цели за A767 <i>Mergellus albellus</i> (мальк нирец)	95

28. Специфични цели за A069 <i>Mergus serrator</i> (среден нирец).....	97
29. Специфични цели за A073 <i>Milvus migrans</i> (черна каня)	100
30. Специфични цели за A075 <i>Haliaeetus albicilla</i> (морски орел).....	103
31. Специфични цели за A086 <i>Accipiter nisus</i> (малък ястреб)	107
32. Специфични цели за A087 <i>Buteo buteo</i> (обикновен мишелов).....	109
33. Специфични цели за A136 <i>Charadrius dubius</i> (речен дъждосвирец)	113
34. Специфични цели за A168 <i>Actitis hypoleucos</i> (късокрил кюкавец)	115
35. Специфични цели за A224 <i>Caprimulgus europaeus</i> (европейски козодой).....	118
36. Специфични цели за A229 <i>Alcedo atthis</i> (земеродно рибарче).....	121
37. Специфични цели за A231 <i>Coracias garrulus</i> (синявица)	124
38. Специфични цели за A234 <i>Picus canus</i> (сив кълвач).....	126
39. Специфични цели за A236 <i>Dryocopus martius</i> (черен кълвач)	129
40. Специфични цели за A429 <i>Dendrocopos syriacus</i> (сирийски пъстър кълвач)	131
Използвана литература.....	133

Въведение

Специална защитена зона (СЗЗ) BG0000237 „Остров Пожарево“ по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици заема площ от 975,79 ha и попада изцяло в Континенталния биогеографски регион. Обявена е със Заповед № РД-838 от 17.11.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 108 от 2008 г.). Съгласно стандартния формуляр за данни (СФД) в зоната предмет на опазване са 40 вида птици. СЗЗ обхваща покрити с дървесна растителност острови (Голям Косуй и Малък Косуй) по р. Дунав, разположени северно от с. Пожарево, общ. Тутракан. Територията на зоната включва прилежащия бряг и района източно от с. Пожарево, където има влажна зона, пасища с храсти и широколистна гора по брега на реката. Основното местообитание на островите е заливна гора от върба (*Salix* sp.) и бяла топола (*Populus alba*) с гъст подлес. Островите се заливат ежегодно от р. Дунав в периода февруари – април. Бреговете им са с пясъчни коси.

По отношение на орнитофауната, СЗЗ „Остров Пожарево“ е важно място за размножаването на малкия корморан (*Microcarbo pygmaeus*), нощната чапла (*Nycticorax nycticorax*), малката бяла чапла (*Egretta garzetta*) и гривестата чапла (*Ardeola ralloides*). През зимата, в зоната могат да се наблюдават световно застрашените къдроглав пелика (*Pelecanus crispus*) и червеногуша гъска (*Branta ruficollis*). Зоната е от международно значение още за струпването на зимуващите видове - черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), малък нирец (*Mergellus albellus*) и сива гъска (*Anser anser*). През последните години се наблюдава регулярно гнездене на морски орел (*Haliaeetus albicilla*) в СЗЗ.

Настоящият документ включва следните раздели с важна информация:

- ✓ Код и наименование на вида
- ✓ Кратка характеристика на вида
- ✓ Характер на пребиваване в страната, характерно местообитание и хранене
- ✓ Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво
- ✓ Състояние на ниво СЗЗ
- ✓ Анализ на наличната информация
- ✓ Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната
- ✓ Необходимост от промени на СФД на СЗЗ
- ✓ Използвана литература

Природозащитните цели са представени в текста по-долу в табличен вид, като са изведени на преден план основни параметри с техните целеви стойности, към които да се насочат природозащитните цели така, че да се постигне стабилна/нарастваща тенденция на популацията на вида. Необходимо е обаче да поясним, че поради липсата на систематизиран мониторинг на птиците в СЗЗ от Натура 2000 в България, **не са посочвани тенденции в популациите на видовете**, а само целеви стойности за минималния размер на популациите в зоната. За да се посочат статистически достоверни, дори и само краткосрочни тенденции в популациите (за 10 г. период) на птиците в СЗЗ, са необходими данни от поне 5 г. систематизиран мониторинг на видовете, а такива в повечето случаи липсват.

Специфични цели за A002 *Gavia arctica* (черногуш гмуркач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 63-75 cm, тегло 2,3 kg (при женските) до 3,4 kg (при мъжките), размахът на крилата - 100-130 cm. В брачно оперение темето, тилът и задната част на врата са кадифено светлосиви. Предната част на шията и гърлото са черни. Тялото отгоре е с ясни бели петна. В зимно оперение шията отстрани е наполовина тъмна, със сива задна и бяла предна част. Няма бяло петно около окоето. Горната страна на тялото е равномерно тъмно сива. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия. Младите са като възрастните в зимно оперение, но със светли крайнини на перата отгоре, образуващи люспест рисунък. Младежкото оперение се запазва до средата на зимата (Svensson et al., 2009).

Характер на пребиваване в страната

Редовно мигриращ, зимуващ и летуващ вид за страната. Най-многочисления представител на рода за нашата фауна (Нанкинов, 2012). У нас птиците пристигат в края на септември и началото на октомври, като се задържат най-късно до средата на май. Най-много птици са наблюдавани в черноморските заливи, черноморските езера и околностите на гр. София. Единични половонезрели птици остават в черноморските заливи през цялото лято. Все пак най-много птици се наблюдават през зимата.

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езерата на тундрата и тайгата, лесостепите и степите. Зимуващите и мигриращи през нашата страна птици се срещат главно по Черноморското крайбрежие, морските заливи, Черноморските блата и езера, но се срещат и в големи вътрешни водоеми и по-малки водни басейни до 2300 м.н.в (Симеонов и др. 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите са 1110, 1130, 1150, 1160, както и сладководни местообитания от типа на 3130, 3150, 3260 и 3270 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Хранят се с риба, миди, ракообразни, водни насекоми и техните ларви. Малките се хранят с водни безгръбначни животни, а по-късно и с дребна риба.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е наблюдаван в северна България, Софийското поле и района около Пловдив и по Черноморието. Срещат се предимно единични екземпляри. По значителни концентрации се наблюдават през зимата в Черно море, около н. Галата и южно от н. Емине, и във вътрешността на страната в яз. Искър (Симеонов и др., 1990).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Не е включен в Червената книга на България. Включен в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Включен в СПЕС 3 за България (BirdLife International, 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на **50 – 650 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **флукутираща**, променлива.

За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: G01, K04.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната вида е само зимуващ. Зимуващата популация се оценява на до **1 индивид**, което представлява **0,2 - 2,0 % от националната** зимуваща популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Черногушия гмуркач се среща с единични бройки по поречието на р. Дунав през есенно-зимния период на годината (eBird). По време на средно-зимното преброяване (СЗП) на птиците през 2020 г. е наблюдавана една птица от вида по р. Дунав в ръкава между българския бряг и о. Голям Косуй на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“. Според Куцаров & Янков (2007) зоната приютава от 10 до 20 индивида по време на зимуване. Категориите за популацията от СФД напълно съвпадат с тези определени от Куцаров & Янков (2007), въпреки, че числеността на зимуващата популация е многократно намалена (1 инд. за сметка на 20 инд.). Видът се среща и по р. Дунав в района на Тутракан след средата на октомври с числености 1 – 5 инд. (observation.org, Y. Kutsarov, 2016, 2021). В миналото, за периода 1977 – 2001 г. вида не е регистриран по българското поречие на р. Дунав, но зимуващата популация има тенденция за увеличаване (Michev & Profirov, 2003).

Посочените заплахи за вида в Докладването от 2019 г. – G01 – промяна в хидроморфологията на водните тела и K04 – инцидентно улавяне в рибарски мрежи и отстрел по време на лов са потенциално валидни и за СЗЗ „Остров Пожарево“. По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав, което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Целевата стойност е определена от СФД, данните от СЗП 2019 и 2020 г. и данните от онлайн платформите eBird и observation.org. Целевата стойност няма да бъде изпълнена редовно, поради редица фактори (климатични, популационни), които влияят на количеството на зимуващите птици и са извън СЗЗ. Тези данни се нуждаят от потвърждение в резултат на адекватен мониторинг в периода октомври – февруари месец.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на зимуващата популация до 2025 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 390 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от актуализация на СФД на СЗЗ

Предвид наличната публикуван и непубликуван информация за опазването на зимуващата популация на черногушия гмуркач в зоната предлагаме следните промени в СФД (с червено в таблицата):

- Промяна в оценката на популацията СЗЗ от „А“ на „С“ предвид на това, че според СФД (актуализиран 2015 г.) и последните наблюдения от СЗП 2020 г. популацията е оценена на 1 инд., което е 0,2 – 2 % от националната популация и попада в категория „С“
- Общата оценка за опазването на вида в зоната също би следвало да бъде променена от „А“ на „С“ с оглед на малкия процент, който се поддържа в нея.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A002	<i>Gavia arctica</i>			w		1	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A004 *Tachybaptus ruficollis* (малък гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 23-29 cm, тегло 0,120 – 0,235 kg, размахът на крилата - 40-45 cm. В брачно оперение темето, гърбът и вратът са черно-кафяви. Бузите, шията и горната част на гърдите са кестеняво-рижи. Тялото отстрани е черно-кафяво. В зимно оперение общата окраска е по-светла и размита. Бузите, шията и гърдите бежавокафяви. Подбрадието и коремът – бели. Гърбът е тъмен. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия. Младите са като възрастните в зимно оперение, но с тъмни ивици зад и под окото. (Svensson et al, 2009, Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася в края на април, началото на май 4 до 10 бели яйца. Малките са гнездобегълци. (Симеонов и др., 1990). Зимува по незамръзналите водоеми в границите на гнездовия ареал. Птици от северна и централна Европа зимуват по Черноморието. Миграцията е от началото на септември до март. В средата на зимата по водоемите на страната се задържат няколко стотин екземпляра – между 400 и 1500 индивида съгласно Докладването от 2019 г. По-големи струпвания са установени във Варненското езеро, залива при Бургас и яз. Искър.

Характерно местообитание

През размножителния период, миграция и зимуване обитава както равнинните, така и планински водоеми. Среща се в малки и големи сладководни или бракични водоеми, като езера, реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 м.н.в. При миграция и зимуване се концентрира предимно по морските заливи, крайморските езера и блата и язовирите (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водорасли (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е разпространен в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков отг. ред., 2007).

В Тунджанската равнина гнездови находища има по р. Тунджа, в редица рибарници, язовири и микроязовири. През зимния период малките гмурци се концентрират в речните вировете по р. Тунджа, кариерите покрай реката и язовирите (Даскалова и др., 2020).

По дунавското крайбрежие видът е разпространен в почти всички подходящи местообитания, но не е многочислен. Регистриран е във влажни зони, покрити с гъсти тръстикови масиви. Броят

варира между 24 и 50 гнездящи двойки, но предвид Характера на местообитанието и ниската откриваемост, вероятно числеността е по-висока (Shurulinkov et al., 2019a).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **500 – 1500 двойки**, а според Янков отг. ред. (2007) числеността е 800 – 1900 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **неизвестна**. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: G05, G06, J02, F02.

Зимуващата популация е оценена на **400 – 1500 индивида**, като по данни от СЗП за България през период 2013-2018, минималната зимуваща популация е 384 индивида, а максималната – 987. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **флукутираща**, променлива. Като заплахи за зимуващата популация са посочени J02 и G01.

Мигриращата национална популация е оценена на **500 – 1000 индивида**. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, G12.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната, вида е само зимуващ. Зимуващата популация се оценява до **7 индивида**, което представлява **0,5 - 1,8 % от националната** зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В миналото (периода 1977 – 2001 г.), малкия гмурец рядко зимува по българското поречие на р. Дунав със средно 10 екземпляра на година за целият участък (Michev & Profirov, 2003). По данни от средно зимните преброявания през 2019 и 2020 г. по цялото българско поречие на р. Дунав са наблюдавани съответно 12 и 29 инд., а през 2020 г. на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“ са установени **8 птици** от вида. По данни от eBird вида се среща редовно по българския участък от р. Дунав през есенно-зимния период, но с неголеми концентрации (1-10 екз.). Най-често птиците се концентрират в близост до пясъчните коси в плитката част на реката.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (C01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците. Заплахите за зимуващата популация на малкия гмурец, посочени в Докладването от 2019 г са:

- J02 – Замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни) - **не валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“.
- G01 - Морски риболов и улов на черупчести организми (професионален, спортен), причиняващ намаляване популациите на засяганите видове и обезпокояване на видове - **не валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“.

Потенциалните заплахи за вида в СЗЗ трябва да се изяснят след адекватен мониторинг.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г. Количеството на зимуващите птици от вида в случая едва ли ще зависи толкова от ниските температури, защото при средни темп. в района през януари 2019 г. от 0,5° С е имало по-малко птици в сравнение 2020 г. при ср. темп. от 1,9° С (Кълъраш, stringmeteo.com). Целевата стойност няма да бъде изпълнена редовно, поради редица фактори (климатични, популационни), които имат въздействия върху количеството на зимуващите птици, а се намират извън СЗЗ.	Поддържане на популацията >3 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 390 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	Отлично състояние

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на зимуване не е необходима актуализация на СФД.

Специфични цели за A005 *Podiceps cristatus* (голям гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 46-51 cm, тегло 0,700 – 1,400 kg, размахът на крилата - 59-73 cm. Най-едрият гмурец с дълго, ниско тяло и дълга, тънка шия, държана изправена или свита с глава на гърба. В брачно оперение перата по челото, темето и тила са черни. Теменните пера са дълги и образуват „рогчета“. Перата около ушите и бузите също са удължени, кафяво-рижи, на върха черни и образуват „бакенбарди“. Мъжките са с по-широки „бакенбарди“ и по-дълги „рогчета“. Гърбът и крилата са тъмнокафяви, околоочното поле, шията, гърдите и коремът са бели, слабните светлокафеникави.

През зимата отсъстват „бакенбардите“ и „рогчетата“. Перата край бузите са бели, шията отпред, гърдите и коремът също са бели. При големия гмурец бялото в зимното оперение е повече от при другите видове гмурци. С бяло над окоето и черна ивица от окоето до човката. Почти без полов диморфизъм. При младите бузите са с ивици, човката е бледорозова. (Svensson et al., 2009, Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по не замръзналите водоеми в Западна и Южна Европа. Миграцията е през септември-ноември и февруари-март. В резултат на миграции през есента и зимата числеността му нараства неколккратно особено в морските заливи, крайморските езера и по-големите вътрешни водоеми. У нас зимуват птици от европейската територия на Русия, скандинавските страни, Чехия, Полша, Румъния. Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася през март - април, 1 до 9 яйца. Малките са гнездобегълци. Стават самостоятелни на 70-80 дневна възраст (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езера, крайбрежия на реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 м.н.в. При миграция и зимуване посещава както тези водоеми, така и много често морските заливи, крайморските езера и блата и високо разположените язовири – Доспат, Камчия, Искър, Батак и др. (Симеонов и др. 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по

време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водни растения. Младите се изхранват предимно с насекоми (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението на вида е разпръснато и групово във всички равнинни райони. Основната част от популацията е концентрирана в Дунавската равнина и покрай р. Дунав, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле (Янков отг. ред., 2007). В началото на 20-ти век настъпва депресия на вида и близо половин столетие той мъти само по Черноморското крайбрежие и р. Дунав. След 1960 г. птиците увеличават числеността си и заселват водоемите във вътрешността на страната (Симеонов и др., 1990).

По дунавското крайбрежие видът е широко разпространен и често срещан. Общият брой гнездящи двойки варира между 46 и 78. Основното място за размножаване е ез. Сребърна, следват рибарниците Наджидимитрово и блатата на о. Персин. Друг съществен обект, рибарници Мечка, са загубили значението си за вида след пресушаването им и превръщането им в обработваема земя през 2012 г. Също е положението и в рибарници Орсоя (Shurulinkov et al., 2019a).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **550 – 1500 двойки**, а според Янков отг. ред. (2007) числеността е 400 – 600 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **стабилна**. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: G06, J02, J03, F05.

Зимуващата популация е оценена на **1850 – 5000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **намаляваща**. За зимуващата популация са посочени следните заплахи: J02, F05, G01.

Мигриращата национална популация е оценена на **500 – 1000 индивида**. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: J02, F26, F05, G12.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Според СФД, вида се опазва в СЗЗ само като зимуващ. Зимуващата популация се оценява на **до 1 индивид**, което е **0,02 - 0,05 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По време на СЗП (за периода 1977 – 2001 г.) големия гмурец е представен с ниска концентрация (18 инд. годишно) по българското поречие на р. Дунав (Michev & Profirov, 2003). По данни от средно зимните преброявания през 2019 и 2020 г. по цялото българско поречие на р. Дунав са наблюдавани съответно 31 и 14 инд., но на територията на СЗЗ-на не са наблюдавани птици от

вида. По данни от observation.org, 1-2 индивида са наблюдавани в близост до зоната (с. Дунавец) по р. Дунав (Y. Kutsarov).

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците. Заплахите за зимуващата популация на големия гмурец посочени в Докладването от 2019 г. са:

- F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони) - **не са валидни** за СЗЗ „Остров Пожарево“.
- J02 – Замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни) - **не са валидни** за СЗЗ „Остров Пожарево“.
- G01 - Морски риболов и улов на черупчести организми (професионален, спортен), причиняващ намаляване популациите на засяганите видове и обезпокояване на видове - **не са валидни** за СЗЗ „Остров Пожарево“.

Потенциалните заплахи за вида в СЗЗ трябва да се изяснят след адекватен мониторинг. По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г. Количеството на зимуващите птици вероятно ще зависи от ниските температури, защото при ср. темп. в района през януари 2019 г. от 0,5° С е имало повече птици в сравнение 2020 г. при ср. темп. от 1,9° С (Кълъраш, stringmeteo.com).	Поддържане на популацията >1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 390 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1- Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на зимуване не е необходима актуализация на СФД.

Специфични цели за A008 *Podiceps nigricollis* (черноврат гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 28-34 cm, тегло 0,250 – 0,350 kg, размахът на крилата - 56-60 cm. В брачно оперение главата, вратът, гърбът и крилата са черни. Теменните пера са леко удължени. Зад очите и областта на ушите със снопче тънки, златисто-рижи пера. Коремът и подкрилията са бели. Слабините са ръждиви. Клюнът е слабо извит нагоре. През зимата рижият цвят в оперението липсва. На тила без удължени пера. Общия тон в окраската по-светъл. Зад ушите бяло петно. Гърлото, шията, гърдите и коремът бели. Има тъмносива яка. Няма полов диморфизъм. При младите оперението е като възрастните в зимно оперение, бузите са с бежов оттенък, шията е по-тъмна (Svensson et al., 2009, Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Среща се по водоемите на страната целогодишно. Забележима миграция се наблюдава през октомври – март. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди излюпени в Румъния, Европейска Русия, Украйна, Чехия, Полша, Словакия и Германия. Многочислен през зимата, особено по Черномоското крайбрежие. Гнезди на отделни двойки и в колонии. Двойките се оформят още през зимата или през пролетния прелет. Гнездото е плаващо сред водната растителност. Снася през май 3 до 8 яйца. Мътят и двамата родители около 20-25 дни. Малките са гнездобегълци. На триседмична възраст са самостоятелни (Симеонов и др., 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

Целогодишно обитава сладководни и солени водоеми, но предпочита блата, езера, старици на реки, разположени от морската равнина до 3000 м.н.в., богато обрасли с растителност, притежаващи открита водна площ и плитки участъци (Симеонов и др., 1990). През зимата е близо до морския бряг и в крайбрежните езера, по-рядко в големи, не замръзващи сладководни басейни, язовири и др. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни риби, жаби, миди, ракообразни водни насекоми и техните ларви. През размножителния период с безгръбначни. Насекомите съставляват над 90% от храната (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в изолирани гнездовища, по-ясно групирани по Дунавското крайбрежие, с единични находища, повечето без данни за сигурно гнездене покрай Черно море, в Добруджа, Софийското поле и Тракийската низина. (Янков отг. ред., 2007). В миналото е обитавал основно по-големите блата по поречието на р. Дунав и Бургаските езера. Сега единични двойки се размножават нередовно в резервата „Сребърна“ и рибарниците „Калимок“ (Големански гл. ред., 2015). Постоянно размножаващи се двойки има на остров Персина, но броят им също е много променлив. Установено е, че там гнездят 1 - 26 двойки през различни години. Други важни находища за вида са езерото Сребърна - 0-8 двойки (2006-8 двойки), СЗЗ „Комплекс Калимок“ - 0-6 двойки (2013 г. - 6 двойки) и Гарванско блато (2010 г. - 4 двойки) (Shurulinkov et al., 2019a).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Червената книга на България в категорията „Критично застрашен вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **20 – 60 двойки**, а според Големански гл. ред. (2015) числеността не превишава 40 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **намаляваща**. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: M07, G05, G06.

Зимуващата популация е оценена на **500 – 2000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **флукутираща**, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **намаляваща**.

Мигриращата национална популация е оценена на 100 – 500 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, F05, G12.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната, вида присъства само като зимуващ. Зимуващата популация се оценява на **50 – 100 индивида**, което представлява **5,0 – 10,0 % от националната** зимуваща популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По време на зимуване черновратия гмурец се концентрира основно по Черноморското крайбрежие и спорадично е регистриран по р. Дунав (Michev & Profirov, 2003). По време на СЗП по целия български участък на р. Дунав през 2019 г. са регистрирани общо 6 инд., а през 2020 г. само 1 инд. от вида. През 2019 г. по време на СЗП са установени **3 индивида** по р. Дунав, западно от о. Голям Косуй в непосредствена близост до границите на зоната. По данни от observation.org, 1 индивид е наблюдаван в рамките на зоната (с. Пожарево) по р. Дунав (Y. Kutsarov). Считаме, че данните в СФД са силно завишени и се нуждаят от преоценка и актуализация. Според информацията, която е налична към момента СЗЗ „Остров Пожарево“ едва ли има необходимия потенциал да поддържа зимуваща популация от 50 – 100 черноврати гмурци.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците. Заплахите за зимуващата популация на черновратия гмурец, посочени в Докладването от 2019 г. са:

- К04 - Изменение на хидродинамичните Характеристики - **потенциално валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“, предвид констатираното по време на теренните проучвания 2021 г изземване на инертни материали от коритото на реката.
- G01 - Морски риболов и улов на черупчести организми (професионален, спортен), причиняващ намаляване популациите на засяганите видове и обезпокояване на видове - **не са валидни** за СЗЗ „Остров Пожарево“.

Потенциалните заплахи за вида в СЗЗ трябва да се изяснят след адекватен мониторинг.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Определена на база данните от СЗП през 2019 и 2020 г. Количеството на зимуващите птици вероятно ще зависи от ниските температури, защото при ср. темп. в района през януари 2019 г. от 0,5° С е имало повече птици в сравнение 2020 г. при ср. темп. от 1,9° С (Кълъраш, stringmeteo.com).	Поддържане на популацията >3 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
местообитания на вида			местообитание N06 – континентални водни тела.	на вида в защитената зона, в размер на най-малко 390 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
5-Много лошо - Bad	Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).			

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на зимуване е необходима актуализация на СФД:

- Считаме, че данните за числеността на популацията в СФД са силно завишени и се нуждаят от преоценка на минималната численост от 50 на 0 инд. и на максималната численост от 100 на 3 индивида (в червено);
- Промяна на категорията за оценка на популацията (Pop.) от „А“ на „С“ предвид изложеното по-горе(в червено);
- Промяна на категорията за оценка на опазването на вида в СЗЗ (Con.) от „А“ на „В“ (в червено);

Species			Population in the site							Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A008	<i>Podiceps nigricollis</i>			w		3	i		G	C	B	C	C		

Специфични цели за A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* (голям корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 77 – 94 cm. Размах на крилата: 121 – 149 cm. Най-едрият от трите вида корморани, срещащи се в България. Има черно оперение с бели бузи и по едно бяло петно отстрани на хълбока (през размножителния период). Голата кожа в основата на долната получовка е жълта и заобиколена от бяла зона. Младите са черно-кафяви с белезникави гърди и корем. Плува и се гмурка добре. Оперението не е водонепромокаемо и след гмуркане каца по камъни и дървета в близост до водоема и се суши с разперени крила. Ловува поединично, или на групи.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездещо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др., 1990). По време на миграционния период ята от големи корморани могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по поречието на река Дунав и Черноморското крайбрежие. По крайбрежието на Черно море видът мигрира от октомври до март, като есенният прелет е през октомври-ноември (Симеонов и др., 1990). Не мигрира на дълги разстояния. През зимата се струпва на ята в големи незамръзващи водоеми и по морското крайбрежие.

Характерно местообитание

Големият корморан обитава сладководни и полусолени блата и езера, язовири, рибарници, крайбрежни скали и заливни гори. В България видът гнезди колониално, основно по дървета (дъб, хибридна и бяла топола, бяла върба и др.), но също така и по метални конструкции на електропреносната мрежа. Образува и смесени колонии с лопатарка, блестящ ибис, малък корморан, сива, нощна, гривеста и малка бяла чапла. Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно през периода април-май. Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, предимно *Cyprinus carpio* и *Carassius spp.*, която лови поединично или в групи, понякога заедно с пеликани. Зависим е от големи водни басейни, богати на риба (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Широко разпространен и многочислен колониален вид. Установени са общо 24 колонии в България. Повечето колонии са по р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната е рядък и по-малоброен.

Природозащитният статус на големия корморан според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Не е включен в Червената книга на България. Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Няма SPEC категория. Подлежащ на опазване и контрол по чл. 45 от ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **2600 – 4800 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **нарастваща**.

Мигриращата национална популация е оценена на **5000 – 16 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е **флукутираща**.

Зимуващата популация е оценена на **7800 – 24 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - **нарастваща**.

За популациите са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **60 – 100 двойки**, което представлява **2,1 – 2,3 % от националната гнездяща популация** (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **10 индивида**, което е **0,1 – 0,2 % от националната мигрираща популация** (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **до 15 индивида**, което е **0,1 – 0,2 % от националната зимуваща популация** (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Големия корморан понастоящем гнезди от северната страна на о. Малък Косуй на границата на СЗЗ „Остров Пожарево“. Размера на колонията по данни от теренното проучване през 2021 г. е **50 гнезда**, разположени по едроразмерни бели тополи. Според Shurulinkov et al. (2019b), в периода 2006 г. и 2010 – 2013 г. колонията е на същото място в размер 40 – 100 двойки. По данни от 2017 г. колонията на о. Малък Косуй е оценена на 43 гнезда (Димитров и др., 2018). По време на проучването през 2020 г. са установени значително повече гнезда (230 гн.) отново на същото място (данни ГеоМарин). Вероятно, поради ниското ниво на р. Дунав през периода на пълноводие през 2020 г. е довело до концентриране на птици от прилежащи влажни зони към островите по реката. По-назад във времето, големия корморан е посочен само като зимуващ вид в размер 500 – 1200 инд. за зоната (Куцаров & Янков, 2007).

През есенно-зимния период големия корморан се концентрира по р Дунава в рамките на СЗЗ „Остров Пожарево“. По българското поречие на р. Дунав концентрация на птици от вида са значителни - **1564 инд. годишно за периода 1977 – 2001 г.** (Michev & Profirov, 2003). Района на зоната не е посочен като място със значителни концентрации на вида по време на зимуване (Michev & Profirov, 2003). При подходящи температури и наличие на хранителна база не голямо количество птици (до 15 инд. според СФД) от вида могат да бъдат наблюдавани по поречието на р. Дунав в обхвата на СЗЗ. Според данните за зимуването на вида в зоната от СЗП през 2019 г. са установени 2 инд., а през 2020 г. – 1 инд. По данни от observation.org, единични птици от вида (1-2 екз.) могат да бъдат наблюдавани по р. Дунав в участъка между българския бряг и о.

Голям Косуй (Y. Kutsarov, 2018 – 2020 г.). По данни от eBird вида също не образува значителни концентрации през зимата на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“.

Единствените данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция са от СФД (10 инд.), поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да актуализира тази численост.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците. Заплахите за гнездящата, зимуващата и мигриращата популация на големия корморан, посочени в Докладването от 2019 г. са:

- F02 - Строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони – **не валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“;
- F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони) - **не валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“;
- G01 - Морски риболов и улов на черупчести организми (професионален, спортен), причиняващ намаляване популациите на засяганите видове и обезпокояване на видове - **не валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“;
- H01 - Военни, паравоенни или полицейски учения и операции по суша – невалидна за СЗЗ „Остров Пожарево“;
- J02 - Замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни) - **не валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“;
- K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници - **потенциално валидна** за СЗЗ „Остров Пожарево“;
- M08 - Наводняване (естествени процеси) – по-скоро невалидна и би благоприятствала популациите на вида в СЗЗ „Остров Пожарево“;

Потенциалните заплахи за вида в СЗЗ трябва да се изяснят след адекватен мониторинг. По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 40 двойки	Определена на база най-ниската численост на колонията през годините (2006 – 2021 г.).	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 40 гнездящи двойки.
Популация: Размер на	Брой индивиди	Най-малко 10	Целевата стойност е определена от СФД. Тези	Да се извърши целенасочен

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
мигриращата популация			данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври – март месец.	мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	В зависимост от температурата 1 - 15	Количеството на зимуващите птици ще зависи от температурата и подходящата хранителна база за вида в СЗЗ. При средни температури през януари под 0° С, минималната стойност се очаква да е над 1 инд. от вида.	С понижаване на температурите <0° С поддържане на популацията >1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 2,54 ha	Включва само дърветата, на които е разположена колонията на о. Малък Косуй. Площта на подходящото местообитание за гнездене силно зависи от нивото на р. Дунав и заливането с вода на този участък от гората на острова.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 2,54 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Вида често се храни извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 390 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
елемент риби (JDS4-Fish)			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	Добро или 1-Отлично състояние

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова и концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на миграция и зимуване е необходима следната актуализация на СФД (в червен цвят в таблицата):

- Промяна на кода (code) и научното наименование на вида (scientific name), съобразно актуалната номенклатура от Докладването по Чл. 12 от 2019 г.
- Промяна на минималната численост на гнездящите двойки от 60 дв. на 40 дв., съобразно наличната информация от литературата и последните теренни проучвания;
- Промяна на качеството на данните (d. qual.) за мигриращата популация на вида от „G“ – good на „M“ – moderate, поради липсата на систематизирани проучвания за зоната;
- Промяна в категориите за оценка на зимуващата и мигриращата популация (Pop.) от „A“ - > 15% от националната популация се опазва в зоната, на „C“ – между 0 и 2 % от националната популация се поддържа в зоната, съобразно наличните публикувани и непубликувани данни, посочените в СФД стойности и Докладването по Чл. 12 от 2019 г.
- Промяна в категориите за оценка на гнездящата популация (Pop.) от „A“ - > 15% от националната популация се опазва в зоната, на „B“ – между 2 и 15 % от националната популация се поддържа в зоната, съобразно наличните публикувани и непубликувани данни, посочените в СФД стойности и Докладването по Чл. 12 от 2019 г.

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>			c	10	10	i		M	C	A	C	C
B	A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>			w		15	i		G	C	A	C	C
B	A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>			r	40	100	p		G	B	A	C	C

Специфични цели за A875 *Microcarbo pygmaeus* (малък корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 – 55 cm. Размах на крилата: 75 – 90 cm. Значително по-дребен от големия корморан. Опашката е относително дълга, клонът и шията са къси. Оперението е тъмнокафяво до черно с метален блясък. През размножителния период има бели напетнявания по главата и

горната част на тялото, които липсват през останалите сезони. Младите са с бяло подбрадие и белезникави корем и гърди.

Характер на пребиваване в страната

Малкият корморан е гнездещо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната. Пролетната миграция е от началото на март до април (Симеонов и др., 1990). Най-вероятно част от местните птици отлитат да зимуват в Турция и Гърция, като същевременно над страната преминават към зимовищата в Гърция птици от Дунавската делта (Cramp & Simmons, 1977). Възможно е част от тях да останат да зимуват и у нас. Понастоящем видът се среща редовно и целогодишно в страната. България се явява от ключово значение за зимуването на световната популация, както и за придвижването на значителна част от нея между местата на гнездене и зимуване (Иванов и Муравеев, 2002). Не извършва далечни миграции. През зимата се струпва на големи ята по поречията на незамерзващите реки и по-плитки водоеми. Поречието на р. Марица и р. Дунав, както и Бургаските влажни зони концентрират голям брой зимуващи индивиди.

Характерно местообитание

Малкият корморан е вид приспособен към топли климатични условия, ограничен предимно в низинни сладководни и бракични местообитания. Видът е регистриран в: открити водни територии със значително участие на дървесна растителност; сладководни или бракични блата със значително участие на тръстикови масиви; открити или бавно-течащи водни територии, включително оризища, блата и наводнени ниви, където птиците могат лесно да улавят риба в плитките води; водни площи с гъста дървесна и храстова растителност, дори малки плаващи островчета от мъртва растителност (Crivelli et al., 1996). В България видът предпочита недълбоките части на сладководни и полусолени езера и блата с обширни тръстикови масиви, труднодостъпни заливни гори, язовири, оризища, рибовъдни стопанства, брегове и устия на различно големи, но бавно течащи реки, включително малки рекички, канали, участъци от морския бряг и др. Вертикалното разпространение се простира от морското равнище до около 500 m н.м.в. (Иванов и Муравеев, 2002). Малкият корморан гнезди основно в смесени колонии с чапли (Ardeidae), бели лопатарки (*Platalea leucorodia*), блестящи ибиси (*Plegadis falcinellus*) и големи корморани (*Phalacrocorax carbo*) (Демерджиев, 2000; Иванов и Муравеев, 2002). Видът е моногамен. Птиците се появяват в гнездовищата си около края на април и началото на май (Иванов и Муравеев, 2002). В Горнотракийската низина в колониите близо до зимните нощувки малките корморани са отбелязани да заемат гнездовищата още през втората десетдневка на април (Демерджиев, 2000). Гнездата могат да бъдат устроени както в тръстикови масиви (ПР „Сребърна”, блатото при Ченгене скеле, ЗМ „Пода”, ез. Вая и др.), така и по различно големи дървета (Иванов и Муравеев, 2002). В ез. Сребърна гнездата са устроени по ниски върби в южната част на езерото, до микроязовир Конуш и микроязовир Партизанин – по средно-високи дървета, а в Персинските блата и на остров Вардим – на високи стари дървета (Плачийски и кол., 2014). Снася 4 – 6 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Малкият корморан се храни изключително в сладки или полусолени води, обикновено близо до брега. Хранителният спектър в България е непроучен, в други части на ареала е съставен предимно от риба, дребни ракообразни, по-рядко пиявици, дребни бозайници (Cramp & Simmons, 1977). В Дунавската делта Andone et al. (1969) установяват 15 вида риби в 130 стомаха на малки корморани. Представени са: костур (*Perca fluviatilis*) с 18.8%, бабушка (*Rutilus rutilus*) с 14.8%, шаран (*Cyprinus carpio*) с 10.8%, обикновен щипок (*Cobitis taenia*) с 9.7% и обикновена

щука (*Esox lucius*) с 5.6%, като средното тегло на рибите е 15 гр. (7–71 гр.) (Cramp & Simmons, 1977; Crivelli et al., 1996).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Числеността на гнездящите двойки е подложена на много големи годишни колебания, главно в зависимост от водните нива. Ежегодно гнезди в ез. Сребърна, СЗЗ „Комплекс Калимок“, на р. Арда в гр. Кърджали, в ЗМ „Пода“ край Бургас и др.

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Природозащитният статус на малкия корморан според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Видът е включен в SPEC 1. Включен в Червената книга на България в категория „Застрашен“. Включен е в Приложение 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **340 – 900 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.), която също е **нарастваща**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е нарастваща.

Зимуващата популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на **2000 – 12 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - **нарастваща**.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **6000 – 15 000 индивида**.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, F26, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната вида е гнездящ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **150 – 350 двойки**, което представлява **38,9 - 42,9 % от националната гнездяща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **максимум 22 индивида**, което е **0,1 – 1,1 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

В миналото малкия корморан е гнездил на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“ с численост 10 – 30 двойки (Куцаров и Янков, 2007), но в следващите години не е наблюдавано гнездене на вида в зоната (Димитров и др., 2018; Shurulinkov et al., 2019b). По време на теренните проучвания през 2020 и 2021 г. не е установено гнездене на вида в зоната. През май 2021 г. са наблюдавани 5 инд. общо по брега на р. Дунав. По-късно, през юни и юли не са наблюдавани птици от вида в рамките на зоната. Твърде вероятно данните за числеността на гнездящата популация на малкия корморан в СФД (150-350 дв.) са **силно преувеличени** и се нуждаят от

корекция. Нито публикуваната информация от литературата, нито данните от теренните проучвания дават индикация дори за близки то тези числености на гнездене на вида в зоната.

В миналото (за периода 1977 – 2001 г.) с не много голяма концентрация по р. Дунав – средно 185 инд. годишно (Michev & Profirov, 2003). За цялото българско поречие на р. Дунав по време на СЗП 2019 г. са отчетени 83 инд., а през 2020 г. – 70 инд., което е по-малко, но съпоставимо с данните от 1977 – 2001 г. По данни от СЗП през 2019 г. не са установени птици от вида, а през 2020 г. са установени 4 птици от вида в рамките на СЗЗ „Остров Пожарево“. По данни от observation.org, през януари 2017 г. са установени 30 инд. по р. Дунав в участъка между с. Пожарево и о. Голям Косуй (Y, Kutsarov).

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 10 двойки	Понастоящем вида не е установен да гнезди на територията на зоната (за периода 2006 – 2021 г.) Стойността е определена на базата данните от ОВМ в България (Куцаров и Янков, 2007). Минималната численост от 150 дв., посочена в СФД едва ли е постижима.	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 10 гнездящи двойки.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	В зависимос т от температу рата 1 - 22	Количеството на зимуващите птици зависи от метеорологичните условия, най-вече температурата. При средни температури през януари под 0° С, минималната стойност се очаква да е над 1 инд. от вида.	С понижаване на температурите <0° С поддържане на популацията >1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови	ha	Най-малко 2,54	Включва само дърветата, на които е разположена колонията на големия корморан на о. Малък Косуй. Малкия корморан често	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
местообитания на вида			гнезди в смесени колонии с големия и вероятността да загнездят птици от вида именно на това място е най-голяма.	вида в защитената зона, в размер на най-малко 2,54 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Вида по всяка вероятност се храни извън територията на зоната, тъй като предпочита плитки води с повече растителност.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 390 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова и концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на зимуване е необходима следната актуализация на СФД (маркирана в червено):

- Промяна на кода (code) и научното наименование на вида (scientific name), съобразно актуалната номенклатура от Докладването по Чл. 12 от 2019 г.
- Поставяне на знак за неприсъствие „x“ в колоната NP – non present, поради липса на потвърдено гнездене през последните 10 г.;

- Понижаване на оценките за численост и плътност на популацията (от „В“ на „С“), за опазването (от „А“ на „В“) и за общата оценка за значимостта на СЗЗ за опазването на вида (от „А“ на „С“);
- Промяна на силно завишената численост на гнездящата популация на вида в зоната от минимална (Min) - 150 дв. на 10 дв. и от максимална (Max) – 350 дв. на 30 дв., въз основа на наличната публикувана информация и проведените теренни проучвания;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A875	<i>Microcarbo pygmaeus</i>			r	10	30	p		G	C	B	C	C
B	A875	<i>Microcarbo pygmaeus</i>			w		22	i		G	C	B	C	B

Специфични цели за A020 *Pelecanus crispus* (къдроглав пеликан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 160 – 180 cm. Размах на крилата: 270 – 320 cm. Една от най-едрите летящи птици. Оперението при възрастните през размножителния период е сиво-бяло, перата на главата са къдрави, клонът е голям с яркочервена „торба“ и с жълто петно на гушата. Ирисът на очите е сив. Краката са оловносиви. През зимата на темето имат слабо удължени пера, образуващи ръб, нямат жълто петно на гушата и цветът на кожената „торба“ е жълт. Младите са с умерено бледокафяво до сиво оперение в горната част на тялото и мръснобяло оперение в долната част. По-едър от розовият пеликан.

Характер на пребиваване в страната

Къдроглавият пеликан е гнездящ, прелетен, преминаващ и зимуващ в нашата страна (Симеонов и др., 1990). Птиците от Черноморско-Средиземноморската популация са близки мигранти. Пролетната миграция на вида е от края на февруари до края на март, а есенната протича от началото на октомври до ноември (Симеонов и др., 1990). По време на миграция и през зимата се среща предимно по поречието на р. Дунав, Черноморското крайбрежие и големите язовири в Южна България.

Характерно местообитание

Обитава обширни сладководни и полусолени блата и езера, обрасли с обширни тръстикови масиви, с открити водни огледала и богати на риба. По време на миграция и зимуване се среща и в разнородни влажни зони – язовири, рибарници, солници, утайници, пясъчни коси и др. Къдроглавият пеликан гнезди в самостоятелни колонии, разположени в труднодостъпни и изолирани тръстикови масиви по плаващи острови от тръстика, както и по изкуствени платформи. Пълното люпило е 2-3 яйца. Мътят и двете птици. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, като хранителният спектър се състои от *Carassius carassius*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Rutilus rutilus*, *Leuciscus idus*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Esox lucius* и др. (Michev & Kamburova, 2012). Зависим е от големи влажни зони, богати на риба. При търсене на храна може да се отдалечи до 20-30 км. от гнездовите колонии.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Колиниален. У нас гнезди в ез. Сребърна, в Персинските блата на о. Персин, както и в СЗЗ „Комплекс Калимок“ (Чешмеджиев, непубл. данни, 2021). През гнездовия период малки ята от неразмножаващи се птици са наблюдавани на редица места по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, както и в някои водоеми във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на къдроглавия пеликан според IUCN е NT (Near Threatened). Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен в SPEC 1.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **80-150 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – **нарастваща**.

Зимуващата популация е оценена на **700 – 880 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 1999 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – **нарастваща**.

Мигриращата национална популация е оценена на **600 – 1800 индивида**.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: K03, F02, F05, J02, J03, D02, C03.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Според СФД, къдроглавия пеликан е само зимуващ вид за зоната. Популация на вида се оценява на **максимум 1 индивид**, което е приблизително до **0,1 % от националната зимуваща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана, но е на границата на ареала си (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Къдроглавия пеликан е бил оценен като зимуващ вид с численост 20 – 40 инд. за СЗЗ „Остров Пожарево“ (Куцаров и Янков, 2007). В миналото (за периода 1977 – 2001 г.) с не много голяма концентрация по р. Дунав – средно 28 инд. годишно (Michev & Profirov, 2003). За цялото българско поречие на р. Дунав по време на СЗП 2019 г. са отчетени 344 инд., а през 2020 г. – 119 инд., което е значително повече, сравнено с данните от 1977 – 2001 г. Предвид по-студената зима през 2019 г. (stringmeteo.com), количеството на зимуващите птици е било почти три пъти повече в сравнение на 2020 г. По данни от СЗП през 2019 и 2020 г. не са установени птици от вида в рамките на СЗЗ „Остров Пожарево“. По данни от observation.org, през януари 2019 г. са установени единични птици в близост до зоната (с. Дунавец) по р. Дунав (Y, Kutsarov). По време на теренните проучвания през юли 2021 г. са установени 10 инд. на пясъчната коса западно от о. Голям Косуй. Къдроглавия пеликан редовно образува струпвания по пясъчните коси на р. Дунав по време на маловодие.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (C01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Целевата стойност няма да бъде изпълнена ргулярно и не можа да бъде поддържана само с мерки в рамките на СЗЗ. Количеството на зимуващите птици зависи от метеорологичните условия, най-вече температурата. При средни температури през януари под 0° С, минималната стойност се очаква да е над 1 инд. от вида.	С понижаване на температурите <0° С поддържане на популацията >1 инд.						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 10	Определена на база теренните проучвания през 2021 г.	Поддържане на популацията в разме на най-малко 10 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Вида по всяка вероятност се храни извън територията на зоната, тъй като предпочита плитки води с повече растителност.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 390 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

			на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	
--	--	--	--	--

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предлагаме следните промени в СФД:

- Промяна в оценката за численост и плътност на зимуващата популация от „В“ на „С“, предвид по-ниския процент от националната популация, която зоната поддържа;
- Добавяне на параметри за концентрираща се / мигрираща популация с посочените по-долу стойности, въз основа натеренните проучвания през 2021 г.;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A020	<i>Pelecanus crispus</i>			w		1	i		G	C	A	B	A
B	A020	<i>Pelecanus crispus</i>			c		10	i		G	C	B	C	B

Специфични цели за A023 *Nycticorax nycticorax* (нощна чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото на нощната чапла достига до 63 cm, а размахът на крилата ѝ - до 110 cm. Оперението е трицветно. Долната страна на врата, гърдите, челото и бузите са бели. Горната страна на главата и гърбът са черни с метален блясък, а останалата част от тялото е сива или сиво-охрена. През размножителния период от тила израстват две дълги лентовидни пера, които през останалите сезони липсват. Има сравнително къси крака с дълги нокти и червени очи. Няма полов диморфизъм. Горната част на тялото на младите индивиди е тъмнокафява, с ръждиви надлъжни черти и многобройни бели капковидни петна, по които се различава от големия воден бик. Долната част е белезникава с кафяви ивици по гърдите.

Характер на пребиваване в страната

Нощната чапла е гнездящ, прелетен, преминаващ и по изключение зимуващ вид в България (Симеонов и др., 1990). Пролетната миграция е през март-април, а есенната – през август-септември. Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Нощната чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, всички обрасли с изобилна блатна растителност, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва от май и продължава до август, по изключение до септември. Гнезди в самостоятелни, или смесени колонии заедно с други видове чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Единични гнезда не са известни. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездата са разположени предимно в горните етажи или до около 1 м. от водната повърхност (Симеонов и др., 1990). Снася 3 – 5 яйца и има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с животни - риби, водни охлюви, ракообразни, насекоми, жаби, гущери, гризачи и други малки водни и наземни животни.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони, по р. Арда и Софийското поле (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на нощната чапла според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен е в SPEC 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **500 – 2500 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **намаляваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – **стабилна**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **2500 – 6000 индивида**.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, K01, F26, G01, H01, J02, M08 и G05.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Според СФД, нощната чапла е гнездящ и с концентрация по време на миграция вид в зоната. Гнездящата популация на вида се оценява на **10 - 26 двойки**, което е **1,0 – 2,0 % от националната гнездяща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Мигриращата популация на нощната чапла е **неизвестна** според СФД, като има липса на данни (DD) за вида в зоната. Оценката за популацията е „В“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

По първоначални данни, нощната чапла редовно гнезди съвместно в колонията на големия корморан на о. Малък Косуй в размер 50 – 150 дв. според Куцаров и Янков (2007) и 40 – 100 дв. според Shurulinkov et al. (2019b). За периода 2006 г. и 2010 – 2014 г. тенденцията на вида в СЗЗ „Остров Пожарево“ е увеличаваща се (Shurulinkov et al., 2019b). При последното публикувано проучване през 2017 г. е наблюдавана само една птица на о. Малък Косуй, но гнездене не е установено (Димитров, 2018). По врем на теренните проучвания през 2020 г. са установени 11 гнезда на нощна чапла на о. Малък Косуй (данни ГеоМарин). По врем на последното теренно проучване през май месец 2021 г. са установени 3 индивида в подходящо гнездово местообитание, но гнезда не са наблюдавани. Може да се каже, че през последните години гнездящата популация на вида в зоната е намалела драстично, дори изчезнала. Причините за този драстичен спад не са ясни.

По отношение на мигриращата популация липсват данни и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периода март-април и август-септември до 2025 г. за изясняване на тази численост.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05. Потенциално валидни за СЗЗ „Остров Пожарево“ са следните:

- K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници;
- G05 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми (професионален);

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 11 двойки	През изминалата 2021 г. вида не е установен да гнезди на територията на зоната. Стойността е определена на база данните от 2020 г. и посочените в СФД стойности.	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 11 гнездящи двойки.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	Целевата стойност е неизвестна според СФД. За да се установи целевата стойност е необходимо прилагане на адекватен мониторинг в периода на пролетната миграция - от средата на март до май, и за есенната – от края на август до октомври.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 2,54	Включва само дърветата, на които е разположена колонията на големия корморан на о. Малък Косуй. Нощната чапла често гнезди в смесени колонии с големия корморан и вероятността да загнездят птици от вида именно на това място е най-голяма.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 2,54 ha.
Местообитание на вида: Площ	ha	Най-малко 235 ha	Изчислена на база плитката част от р. Дунав на 1 m от	Поддържане на площта на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
на подходящите хранителни местообитания на вида			брега на островите и сушата в рамките на зоната. Към тази площ може да се добави местообитание N22 – пясъчни коси с 15 % (от СФД), което пресметнато от общата площ на зоната е 146,4 ha. Подходящо хранително местообитание за вида е и влажната зона (N10) източно от с. Пожарево с площ 29,3 ha. Вида често се храни и извън територията на зоната.	подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 235 ha						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предлагаме следните промени в СФД:

- Промяна в категориите за оценка на гнездящата популация по следния начин – за численост и плътност от „В“ на „С“, съобразно по-ниския процент от националната популация, която зоната поддържа; за опазването на вида понижаване на оценката от „А“ на „В“, предвид липсата на гнездене през 2021 г.; съответно, понижаване на категорията за обща значимост на зоната за опазването на вида от „А“ на „В“;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>			c				P	DD	B	A	C	A
B	A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>			r	10	26	p		G	C	B	C	B

Специфични цели за A024 *Ardeola ralloides* (гривеста чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 cm. Размах на крилете: 86 cm. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през размножителния период имат на главата удължени украсяващи пера с черни ръбове, гърбът е жълто-кафяв, клюнът синкав, с черна предна половина, краката са червеникави, кожата около очите е синьо-зелена. През другите сезони клюнът, краката и кожата около очите са жълто-зелени. Младите отгоре са кафяви, а отдолу по-светли с кафяви щрихи. Клюнът е с жълта основна половина.

Характер на пребиваване в страната

Гривестата чапла е гнездящо-прелетен вид за България (Симеонов и др., 1990). Размножителният период започва към средата на май и продължава до началото на август. Пролетната миграция е през март-април, а есенната – август до октомври. Зимува в Африка, южно от Сахара.

Характерно местообитание

Гривестата чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Гнезди в смесени колонии. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в долните етажи на дърветата, или до около 1 м. от водната повърхност (Симеонов и др., 1990). Снася 4 – 6 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, земноводни, насекоми и безгръбначни. В изследване на птици от Софийско са установени *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Carasius auratus*, *Cobitis tenia*, Libellulidae, *Gryllotalpa gryllotalpa*, Dytiscidae, Elateridae, Hydrophilidae, Chrysomelidae, Curculionidae, Chilopoda, *Asellus aquaticus*, Lumbricidae. Ловува в ранните утринни часове и особено привечер. Местата за хранене са отдалечени до около 10 км. от гнездовите колонии (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина и Бургаските влажни зони. Сигурно, но епизодично находище в Софийското поле (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на гривестата чапла според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен е в СПЕС 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **150 – 550 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е **намалваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **намалваща**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **600 – 1200 индивида**.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Според СФД, гривестата чапла е гнездящ и с концентрация по време на миграция вид в зоната. Гнездящата популация на вида се оценява на **до 1 двойка**, което е **до 0,2 % от националната гнездяща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Мигриращата популация на гривестата чапла е **неизвестна** според СФД, като има липса на данни (DD) за вида в зоната. Оценката за популацията е „В“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

По първоначални данни, гривестата чапла гнезди с численост 5 – 50 дв. в СЗЗ „Остров Пожарево“ (Куцаров и Янков, 2007). По-късно вида е с нередовно гнездене в колонията на големия корморан на о. Малък Косуй от 0 – 1 дв. (Shurulinkov et al., 2019b). Според последното публикувано проучване през 2017 г. не е са установени птици от вида да гнездят на о. Малък Косуй (Димитров, 2018). По врем на теренните проучвания през 2020 и 2021 г. също не са установени гнездящи птици от вида на о. Малък Косуй. Може да се каже, че зоната не предоставя драстично подходящи местообитания за вида и гнезденето на единични двойки е малко вероятно.

По отношение на мигриращата популация, липсват данни и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периода март-април и август-септември до 2025 г. за изясняване на тази численост.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05. Потенциално валидни за СЗЗ „Остров Пожарево са следните:

- K01 - Водоземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници;
- G05 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми (професионален);

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (C01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	През изминалата 2021 г. вида не е установен да гнезди на територията на зоната. Стойността е определена на	Поддържане на популацията на вида в

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели					
гнездовата популацията			база данните от Shurulinkov et al., (2019b) и посочените в СФД стойности. Целевата стойност няма да бъде изпълнена ежегодно, което е видно от литературните данни и теренните проучвания.	зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.					
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	Целевата стойност е неизвестна според СФД. За да се установи целевата стойност е необходимо прилагане на адекватен мониторинг в периода на пролетната миграция - от средата на март до май, и за есенната – от края на август до октомври.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.					
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 2,54	Включва само дърветата, на които е разположена колонията на големия корморан на о. Малък Косуй. Нощната чапла често гнезди в смесени колонии с големия корморан и вероятността да загнездят птици от вида именно на това място е най-голяма.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 2,54 ha.					
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 29,3 ha	Подходящо хранително местообитание за вида е и влажната зона (местообитание N10 от СФД) източно от с. Пожарево с площ 3 % от цялата СЗЗ. Вида често се храни и извън територията на зоната в плитководните водоеми на румънска територия.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 29,3 ha					
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания
Екологично състояние									
1-Отлично - High									
2-Добро - Good									
3-Умерено - Moderate									
4-Лошо - Poor									

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
биологичен елемент риби (JDS4-Fish)			5-Много лошо - Bad Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	на вида, на стойности 2- Добро или 1- Отлично състояние.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предлагаме следните промени в СФД:

- Промяна в категориите за оценка на гнездящата популация по следния начин – за численост и плътност от „В“ на „С“, съобразно по-ниския процент от националната популация (< 2,0 %), която зоната поддържа; за опазването на вида понижаване на оценката от „А“ на „В“, предвид липсата на гнездене през 2021 г.; съответно, понижаване на категорията за обща значимост на зоната за опазването на вида от „А“ на „В“;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A024	<i>Ardeola ralloides</i>			r		1	p		G	C	B	C	B
B	A024	<i>Ardeola ralloides</i>			c				P	DD	B	A	C	A

Специфични цели за A026 *Egretta garzetta* (малка бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 cm. Размах на крилата: 88 – 106 cm. Изцяло бяла птица. Може да се сгрещи с голямата бяла чапла. Основните различия са по-малкият размер, тъмният клюн и крака с жълти стъпала, които обаче не се виждат, когато птицата е кацнала във водата. През размножителния сезон има две удължени пера на тила – егретки.

Характер на пребиваване в страната

Малката бяла чапла е гнездящо-прелетен вид в България (Симеонов и др., 1990). Размножителният период започва от средата на април и продължава до началото на август. Пролетната миграция е от средата на март до май, а есенната – от края на август до октомври. Видът зимува в Африка и Близкия Изток.

Характерно местообитание

Малката бяла чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Образува различни по големина смесени колонии с други видове чапли, кormорани, ибиси и лоратарки. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в

равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в средните етажи на дърветата, или до около 1 m над водната повърхност (Симеонов и др., 1990). Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, жаби и попови лъжички, водни насекоми, земноводни, малки гризачи и др., често в рехави ята от по няколко индивида. В изследване на птици от Софийско са установени *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Gobio gobio*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Alburnus alburnus*, *Libellula sp.*, *Gryllus demertus*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, Carabidae, Dytiscidae, Hydrophylidae, Chrysomelidae, Curculionidae, *Geotrupes sp.* Ловува рано сутрин и привечер, по-рядко през останалото време (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони и по р. Арда. С епизодично гнездене в Софийското поле. Често неразмножаващи се индивиди могат да се регистрират и в други райони на страната (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на малката бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „Почти Застрашен“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **500 – 2000 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **намаляваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – **стабилна**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **3000 – 5000 индивида**.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, F26, M08 и G05.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Според СФД, малката бяла чапла е гнездящ и мигриращ вид за зоната. Гнездящата популация на вида се оценява на **до 8 – 28 двойки**, което е **1,4 – 1,6 % от националната гнездяща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Мигриращата популация на малката бяла чапла е **неизвестна** според СФД, като има липса на данни (DD) за вида в зоната. Оценката за популацията е „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

По първоначални данни, малката бяла чапла гнезди с численост 20 дв. в СЗЗ „Остров Пожарево“ (Куцаров и Янков, 2007). В периода 2006 – 2014 г. вида гнезди редовно в колонията на големия корморан на о. Малък Косуй с численост 7 – 28 дв., но с намаляваща тенденция (Shurulinkov et

al., 2019b). Според Димитров (2018), са установени 3 птици, но няма доказателства за гнездене на о. Малък Косуй през годината на проучване (2017 г.). По врем на теренните проучвания през 2020 г. са установени **12 гнезда** на малка бяла чапла на същото място на островът (данни ГеоМарин). По време на теренните проучвания през 2021 г. са установени 8 птици, **като 2 от тях с вероятно гнездене** на о. Малък Косуй. Вероятно ниското ново на р. Дунав по време на пълноводието през 2020 г. е привлякло повече птици от влажните зони в близост към коритото на реката, където има повече вода, затова тогава се отбелязва ръст на гнездящите чапли на о. Малък Косуй. Може да се каже, че зоната предоставя относително подходящи местообитания за гнездене на вида и гнезденето на единични двойки е твърде вероятно.

По отношение на мигриращата популация, липсват данни и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периода март-април и август-септември до 2025 г. за изясняване на тази численост.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05. Потенциално валидни за СЗЗ „Остров Пожарево са следните:

- K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници;
- G05 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми (професионален);

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 7 двойки	През изминалата 2021 г. вида не е установен да гнезди на територията на зоната. Стойността е определена на база данните от 2020 г. и посочените от Shurulinkov et al., (2019b) стойности.	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 7 гнездящи двойки.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивид и	Неизвестн а	Целевата стойност е неизвестна според СФД. За да се установи целевата стойност е необходимо прилагане на адекватен мониторинг в периода на пролетната миграция - от средата на март до май, и за есенната – от края на август до октомври.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитани е на вида:	ha	Най-малко 2,54	Включва само дърветата, на които е разположена	Поддържане на площта на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Площ на подходящите гнездови местообитания на вида			колонията на големия корморан на о. Малък Косуй. Малката бяла чапла често гнезди в смесени колонии с големия корморан и вероятността да загнездят птици от вида именно на това място е най-голяма.	подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 2,54 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 235 ha	Изчислена на база плитката част от р. Дунав на 1 m от брега на островите и сушата в рамките на зоната. Към тази площ може да се добави местообитание N22 – пясъчни коси с 15 % (от СФД), което пресметнато от общата площ на зоната е 146,4 ha. Подходящо хранително местообитание за вида е и влажната зона (N10) източно от с. Пожарево с площ 29,3 ha. Вида често се храни и извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 235 ha						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата гнездяща популация и концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на миграция не може да бъде направена актуализация на СФД.

Специфични цели за A027 *Ardea alba* (голяма бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 85 – 100 cm. Размах на крилата: 145 – 170 cm. Оперението е изцяло бяло. Значително по-едра от малката бяла чапла и с по-дълъг врат. В полет се виждат значително по-дългите ѝ крака. През размножителния период клюнът е с тъмен връх, през останалата част от годината е изцяло жълт.

Характер на пребиваване в страната

Голямата бяла чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид в България. Размножителният период започва от началото на март и продължава до началото на юли. Пролетната миграция е от март до средата на април, а есенната – от началото на септември до края на октомври (Симеонов и др., 1990). Частичен мигрант, зимува в Южна Европа, включително и в България, когато е по-често срещана.

Характерно местообитание

Голямата бяла чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, крайбрежия на големи реки с изобилна растителност. По време на миграция и през зимата е широко разпространена в ниските части на страната, особено в открити райони в близост до по-големи реки и други влажни зони, както и в язовири, микроязовири, рибарници, напоителни канали и др. Най-често образува малки самостоятелни колонии, по-рядко гнезди по периферията на големите колонии от чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Гнездата са разположени в труднодостъпни тръстикови масиви, или високо по дърветата на заливните гори (Симеонов и др., 1990). Снася 2 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с риба, по-рядко със земноводни, влечуги, големи водни насекоми и птици (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Много рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. През периода 2013 – 2018 г. е установена да се размножава по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, в езеро Дуранкулак, в Драгоманското блато и на две места в Горнотракийската низина. На повечето места гнезди нередовно. Единствените места, където гнезди ежегодно от 2007 г. насам са Драгоманското блато и ез. Сребърна. През размножителния период закъснели мигранти или летувачи неразмножаващи се птици могат да се наблюдават на много места в Северозападна България,

Тракийската низина, по река Искър, в Източните Родопи, покрай река Дунав и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на голямата бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **10 – 50 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **нарастваща**. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **500 – 1000 индивида**.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на **600 – 2000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2013 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **нарастваща**.

За гнездящата, зимуващата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M08, F01, J03 и J02.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Според СФД, голямата бяла чапла е зимуващ и мигриращ вид за зоната. Зимуващата популация на вида се оценява на **до 1 индивид**, което е **до 0,1 % от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значителна стойност.

Мигриращата популация на голямата бяла чапла е **неизвестна** според СФД, тъй като има липса на данни (DD) за вида в зоната. Оценката за популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Първоначално голямата бяла чапла е включена в списъка с видове птици, обитаващи СЗЗ „Остров Пожарево“, но с неизвестни числености за зимуващата и мигриращата популация (Куцаров и Янков, 2007). По цялото българско поречие на р. Дунав вида зимува в малка численост, средно 9 инд. годишно (Michev & Profirov, 2003). По данни от СЗП през 2019 и 2020 г. вида не е наблюдаван в зоната. По време на теренните проучвания през юли 2021 г. е установен **1 летуващ индивид** на пясъчна коса до о. Малък Косуй, на северната граница на СЗЗ.

По отношение на мигриращата популация, липсват данни и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периодите март – април и септември - октомври до 2025 г. за изясняване на тази численост.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (C01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 индивид	Определена на база СФД. В допълнение, по данни от eBird, единични птици от вида редовно зимуват в близост до зоната (Тутракан, с. Попина, яз. Коларово) (Y. Kutsarov, L. Profirov, B. Belchev).	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид.						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	Целевата стойност е неизвестна според СФД. За да се установи целевата стойност е необходимо прилагане на адекватен мониторинг в периода на пролетната миграция - от средата на март до май, и за есенната – от края на август до октомври.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 235 ha	Изчислена на база плитката част от р. Дунав на 1 m от брега на островите и сушата в рамките на зоната. Към тази площ може да се добави местообитание N22 – пясъчни коси с 15 % (от СФД), което пресметнато от общата площ на зоната е 146,4 ha. Подходящо хранително местообитание за вида е и влажната зона (N10) източно от с. Пожарево с площ 29,3 ha. Вида често се храни и извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 235 ha						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	Отлично състояние.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата зимуваща и мигрираща популация на вида в защитената зона не може да бъде направена актуализация на СФД.

Специфични цели за A028 *Ardea cinerea* (сива чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 84 – 102 cm. Размах на крилата: 155 – 175 cm. Най-разпространената и едра чапла в България. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Гърбът и крилата са сиви. Шията отпред и гърдите са с черни надлъжни ивици. Възрастните през размножителния период отгоре са сиви с черни плещи и украсяващи пера на главата, които впоследствие изчезват. Отдолу са белезникави, главата и шията са бели с черни ивици зад очите и по предната част на шията. При младите горната част на главата и шията отстрани са сиви.

Характер на пребиваване в страната

Сивата чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ, постоянен и зимуващ вид в България. Размножителният период е от началото на март до края на юли. Пролетната миграция е от края на февруари до средата на април, а есенната – от края на юли до ноември (Симеонов и др., 1990). Мигрира на юг при тежки зими и замръзване на водоемите. В България зимуват птици от Северна Европа.

Характерно местообитание

Сивата чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви; равнинни и заливни гори; долни и средни течения на по-големи реки с изобилна растителност и богати на риба. По време на миграция и през зимата се среща и в язовири, микроязовири, рибарници, оризища, напоителни канали и др. Гнезди в самостоятелни и смесени колонии. По Дунавското крайбрежие колониите са разположени в гори от бяла топола, бяла върба, и по-рядко хибридна топола и летен дъб (Симеонов и др., 1990). Гнездата са големи, често на върха на дървото. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 5 стомаха са установени: *Arvicola terrestris*, *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Carassius auratus*, *Carassius sp.*, *Gobio gobio*, *Cobites taenia*, *Leuciscus cephalus*, *Libellula sp.*, *Gryllotalpa*

gryllotalpa, *Neucoris* sp., *Notonecta glauca*, *Dytiscus* sp., Hydrophilidae, Curculionidae, *Donacia* sp. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В самостоятелни или смесени колонии разпръснато из цялата страна, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие и долините на повечето по-големи реки в равнините (Дунавска равнина, Тракийска низина) и ниските части на планините (най-вече в Предбалкана) (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на сивата чапла според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **800 – 1200 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – **нарастваща**. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **110 – 330 индивида**.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на **1000 – 2000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2007 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **стабилна**.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФД на зоната вида е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **10 – 17 двойки**, което представлява **1,3 – 1,4 % от националната гнездяща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация е **неизвестна** поради липса на данни (DD). Оценката за популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация е **неизвестна** поради липса на данни (DD). Оценката за популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Сивата чапла понастоящем гнезди от северната страна на о. Малък Косуй на границата на СЗЗ „Остров Пожарево“. Размера на колонията по данни от теренното проучване през 2021 г. е **3 гнезда**, разположени по едроразмерни бели тополи в колонията на големия корморан. Според Shurulinkov et al. (2019b), в периода 2006 – 2014 г. колонията е на същото място в размер 14 – 25 двойки и тенденция за възможна намаляваща численост. По време на проучването през 2020 г. са установени 14 гнезда, отново на същото място (данни ГеоМарин). Вероятно, ниското ниво

на р. Дунав през периода на пълноводие през 2020 г. е довело до концентриране на птици от прилежащи влажни зони към островите по реката.

По българското поречие на р. Дунав зимуващите птици от вида са средно 15 инд. годишно за периода 1977 – 2001 г. (Michev & Profirov, 2003). Участъкът от р. Дунав с по-значими средни концентрации е между Свишов и Русе (Michev & Profirov, 2003). Според данните от СЗП през 2019 и 2020 г. птици от вида не са установени на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“. По данни от observation.org, единични птици от вида (1-2 екз.) могат да бъдат наблюдавани в периода декември - февруари по р. Дунав в района на гр. Тутракан и с. Дунавец (Y. Kutsarov, 2016 - 2021). По данни от eBird вида не е наблюдаван през зимата на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“, но това може да се дължи на липсата на регулярни посещения. По отношение на зимуващата популация в СФД липсват данни (DD) за зоната и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периода декември – февруари до 2025 г. за изясняване на тази численост.

По отношение на мигриращата популация на сивата чапла, в СФД липсват данни (DD) за зоната и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периодите края на февруари – средата на април, и от края на юли – ноември до 2025 г. за изясняване на тази численост. През юли месец 2021 г. по време на теренното проучване са установено общо 11 екз. от вида на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците. От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата, мигриращата и зимуващата популация: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02., валидни за зоната са:

- B06 - Изсичане на отделни дървета (без гола сеч);
- J03 - Замърсяване на въздуха от смесени източници, въздушнопреносими замърсители;
- K01 - Водоземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници;
- K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики
- M07 - Бури, циклони;

Потенциалните заплахи за вида в СЗЗ трябва да се изяснят след адекватен мониторинг.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 10 двойки	Определена на база СФД, литературни данни (Shurulinkov et al. (2019b) и данни от проучването 2020 г.	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най- малко 10 гнездящи двойки.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	В СФД липсват данни (DD) за зоната и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периодите края на февруари – средата на април, и през юли – ноември.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Неизвестна	В СФД липсват данни (DD) за зоната и трябва да се заложи междинна цел за прилагане на адекватен мониторинг през периодите края на февруари – средата на април, и през юли – ноември.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на зимуващата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 2,54	Включва само дърветата, на които е разположена колонията на о. Малък Косуй. Площта на подходящото местообитание за гнездене силно зависи от нивото на р. Дунав и заливането с вода на този участък от гората на острова.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 2,54 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 235 ha	Изчислена на база плитката част от р. Дунав на 1 m от брега на островите и сушата в рамките на зоната. Към тази площ може да се добави местообитание N22 – пясъчни коси с 15 % (от СФД), което пресметнато от общата площ на зоната е 146,4 ha. Подходящо хранително местообитание за вида е и влажната зона (N10) източно от с. Пожарево с площ 29,3 ha. Вида често се храни и извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 235 ha

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1- Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова и концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на миграция и зимуване не може да бъде направена актуализация на СФД.

Специфични цели за A032 *Plegadis falcinellus* (блестящ ибис)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 cm. Размах на крилата: 88 – 105 cm. Оперението е тъмно, пурпурно-кафяво със зелен метален отблясък по крилата. През есента и зимата възрастните имат светли точки по главата и шията. Клюнът е дълъг и извит надолу.

Характер на пребиваване в страната

Блестящият ибис е гнездящо-прелетен и преминаващ вид в България. Пролетната миграция е от началото на март до средата април, а есенната – от август до началото на ноември (Симеонов и др. 1990). Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Блестящият ибис обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, заливни гори и храсталаци от върба, оризища, рибарници, напоителни канали, микроязовири влажни ливади, разливи на реки и др. Размножителният период е от началото на май до края на юли. Най – често образува смесени колонии с различни видове чапли, корморани и лопатарки. Гнездата са разположени в труднодостъпни тръстикови масиви, или заливни гори, както и високо по дърветата в равнинните дъбови гори (Симеонов и др. 1990). Снася 3 – 5 яйца, като има едно

поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с насекоми, водни безгръбначни, земноводни и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 4 изследвани стомаха са установени: *Dytiscidae*, *Hydrophilus sp.*, *Culicidae*, *Aganeae*, *Planorbis planorbis*, *Radix auricularia*, *Rana ridibunda* (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди в смесени колонии с корморани, чапли и лопатарки по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С изолирани гнездовища по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина и Бургаските влажни зони. Редовно гнезди единствено в ез. Сребърна и в ЗМ „Пода“ край гр. Бургас.

Природозащитният статус на блестящия ибис според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в SPEC 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 50 – 400 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – намаляваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 500 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A26, A30, A31, F26 и F05.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната като **мигриращ** (концентриращ се по време на миграция) без да е посочена каквато и да било численост. Популацията е оценена с оценка „С“, опазването е добро – оценка „В“, изолацията – оценка „С“, а общата оценка за значимост е „С“. Оценката за качеството на информацията е DD – Недостатъчно данни.

4. Анализ на наличната информация

Видът е рядък мигрант в зоната. Обикновено се наблюдават малки групи и ята докъм 20 екз. При проучванията през 2021 г. видът не беше установен в зоната. Пролетната миграция на блестящия ибис в зоната е по-добре изразена от есенната и тогава ятата достигат максималната стойност – през април и началото на май. Както през пролетта така и през есента малки ята от ибиси се придвижват нагоре или надолу по р. Дунав, пресичайки зоната, между двете най-близки съседни гнездови колонии – в ез. Сребърна и в СЗЗ „Комплекс Калимок“.

Подходящото местообитание за вида включва заливни ливади, разливи, плитки брегове на блатата, езера и р. Дунав, както и на пясъчните коси и острови в р. Дунав. В зоната такива местообитания има в блатото източно от с. Пожарево / 29,3 ha/ и по пясъчните коси край островите Голям и Малък Косуй /до 145 ha в края на лятото, през есента и началото на зимата/. Следва да се имат предвид и плитките брегове на р. Дунав/до 1 м. от брега/ с площ около 59 ha. Общо местообитанията на вида в зоната обхващат 235 ha.

Сред установените заплахи за вида в зоната са осушаването на блатото край с. Пожарево /деградация на местообитанието/, изземването на инертни материали/драгиране/ в р. Дунав, евентуално безпокойство на птиците от товаро-разтоварни дейности, местни рибари и др. По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	Поддържането на местообитанията на вида в зоната е необходима предпоставка за задържането на мигриращите ята. Тя зависи от състоянието водното ниво на р. Дунав и от състоянието на блатото източно от с. Пожарево. Ако в него бъде вкарана вода през ранната пролет от р. Дунав ще бъдат налице предпоставки за задържане на ята блестящи ибиси.	Проучване на миграцията на вида в зоната за по-дълготраен период/поне 5 години/ и определяне на точните количества мигриращи птици и определяне на праговата стойност.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания	ha	Най-малко 235 ha.	Площта и местоположението на подходящите хранителни местообитания за вида в зоната зависят пряко от нивата на р. Дунав. При много високи нива се пълни блатото до с. Пожарево и са налице 29 ha подходящи местообитания за вида, но тогава пясъчните коси са залети и не могат да се ползват от вида. При много ниски нива на реката /които са извън контрола на властите в България/ пясъчните коси предоставят около 145 ha местообитания за вида за почивка и хранене, но в блатото до селото няма вода.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 235 ha. и създаване на предпоставки за увеличаването им чрез увеличаване на заливните плитководни площи.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			Към тях следва да се добавят и около 59 ha плитки брегове на р. Дунав.	
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
			1-Отлично – High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Няма необходимост от промени за този вид.

Специфични цели за A034 *Platalea leucorodia* (бяла лопатарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 80 – 93 cm. Размах на крилата: 120 – 135 cm. Оперението при възрастните е бяло, с жълто петно на гърдите и Характерна „грива“ на тила. Клюнът е Характерен, дълъг с лопатовидно разширение на върха. Младите имат черни върхове на крилата. В полет вратът е изправен, за разлика от чаплиите.

Характер на пребиваване в страната

Бялата лопатарка е гнездящо-прелетен и по изключение зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от март до края на април, а есенната – от август до края на септември (Симеонов и др., 1990). Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Бялата лопатарка обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, заливни и равнинни гори, речни разливи, влажни ливади, рибарници, а по време на миграции се среща и в солници, тузли, микроязовири и др. Размножителният период е от края на април до края на юни. Гнезди

в самостоятелни или смесени колонии заедно с чапли, корморани и блестящи ибиси. Гнездата са разположени по-често в тръстикови масиви и храсталаци от бяла и сива върба, на бяла топола и др. (Симеонов и др. 1990). Снася 3 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с водни насекоми, ракообразни, рибки, дребни земноводни и др. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати гнездови находища в смесени колонии от чапли и корморани по поречието на река Дунав и в единственото сигурно находище по Черноморието - блатото Пода край Бургас (Янков отг. ред., 2007), което е част от Специално защитена зона „Комплекс Мандра-Пода“. По поречието на река Дунав гнезди предимно на острови, а по-рядко - в блата (в СЗЗ „Сребърна“, СЗЗ „Комплекс Калимок“, СЗЗ „Комплекс Беленски острови“) (Shurulinkov et al., 2019). В различните райони колониите често променят своето местоположение, което води до известни колебания в разпространението.

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на бялата лопатарка според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в SPEC 2. Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 80 – 150 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също флукутираща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **500 – 1000 индивида**.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A31, J02, F03 и F26.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната като **мигриращ** (концентриращ се). Не е посочена никаква численост, а само че вида присъства. Популацията е оценена с оценка „С“, опазването е добро – оценка „В“, изолацията – оценка „С“, а общата оценка за значимост е „С“. Оценката за качеството на информацията е DD – Недостатъчно данни.

4. Анализ на наличната информация

Видът е рядък мигрант в зоната. Преминава главно по миграционния коридор по р. Дунав, между гнездилищата надолу по реката (ез. Сребърна и др.) и нагоре по реката (о. Мишка и др.). Обикновено се наблюдават малки групи и ята докъм 10 екз. При проучванията през 2021 г. видът не беше установен.

Подходящото местообитание за вида включва заливни ливади, разливи, плитки брегове на блата, езера и р. Дунав, както и на пясъчните коси и острови в р. Дунав. В зоната такива местообитания има в блатото източно от с. Пожарево (29,3 ha) и по пясъчните коси край

островите Голям и Малък Косуй (до 145 ha в края на лятото, през есента и началото на зимата). Следва да се имат предвид и плитките брегове на р. Дунав (до 1 м. от брега) с площ около 59 ha. Общо местообитанията на вида в зоната обхващат 235 ha.

Сред установените заплахи за вида в зоната са осушаването на блатото край с. Пожарево /деградация на местообитанието/, изземването на инертни материали/драгиране/ в р. Дунав, евентуално безпокойство на птиците от товаро-разтоварни дейности, местни рибари и др. По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	Поддържането на местообитанията на вида в зоната е необходима предпоставка за задържането на мигриращите ята. Тя зависи от състоянието водното ниво на р. Дунав и от състоянието на блатото източно от с. Пожарево. Ако в него бъде вкарана вода през ранната пролет от р. Дунав ще бъдат налице предпоставки за задържане на ята блестящи ибиси.	Проучване на миграцията на вида в зоната за продълготраен период /поне 5 години/ и определяне на точните количества мигриращи птици и определяне на праговата стойност.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания	ha	Най-малко 235 ha.	Площта и местоположението на подходящите хранителни местообитания за вида в зоната зависят пряко от нивата на р. Дунав. При много високи нива се пълни блатото до с. Пожарево и са налице 29,3 ha подходящи местообитания за вида, но тогава пясъчните коси са заляти и не могат да се ползват от вида. При много ниски нива на реката /които са извън контрола на властите в България/ пясъчните коси предоставят около 145 ha	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 235 ha. и създаване на предпоставки за увеличаването им чрез увеличаване

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			местообитания за вида за почивка и хранене, но в блатото до селото няма вода. Към тези площи следва да се добавят и 59,7 ha плитки брегове на р. Дунав.	на заливните плитководни площи.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
			1-Отлично – High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Няма необходимост от промени за този вид.

Специфични цели за A041 *Anser albifrons albifrons* (голяма белочела гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Тегло между 1,4 и 3,3 кг. Дължина на тялото 65 - 78 cm., размах на крилето около 130 – 165 cm. Няма изразен полов и сезонен диморфизъм. По-дребна от сивата гъска. При възрастните бялото петно на челото не достига окоето. Надопашието и подопашнето бели. Гърдите и коремът сивокафяви със светли окраища на перата. Гърбът и кръстът са тъмносиви. Клюнът е розов с жълтеникави основи на гребена и долния полуклюн. Нокътът бял. Краката жълтооранжеви. Ирисът тъмнокафяв. При младите липсва бялото петно на челото и коремът е без черни петна. Клюнът е сивожълт или сиворозов със сивочерен нокът. Краката жълти до сивожълти. Издава висок, звънлив крясък.

Характер на пребиваване в страната

Голямата белочела гъска е мигриращ и зимуващ вид в България. Есенната миграция е основно от втората половина на октомври и началото на ноември. Пролетният прелет започва през февруари и приключва до края на март (Нанкинов и др., 1997). Често образува смесени ята и с други видове гъски.

Характерно местообитание

По време на размножителния период голямата белочела гъска обитава райони от лесотундрата с богата мрежа от реки и езера. По време на миграции и през зимните месеци се среща край реки, езера, блата и изкуствени водоеми, които са в близост до обработваеми площи със зимници (Нанкинов и др. 1997). Нощува в блата, езера, язовири, по-рядко в реки и крайбрежни морски води. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

По време на миграциите и зимуването видът се храни главно по обработваемите площи със зимници, както и с разпиляна и неприбрана от нивите царевича (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широкоразпространен вид в страната през зимните месеци. Основните зимовища на голямата белочела гъска у нас са Бургаските езера, езерата Шабла и Дуранкулак, поречието на р. Дунав (и по конкретно при СЗЗ-ни „Свищовско-Беленската низина“, „Златията“ и „Сребърна“), както и някои от по-големите вътрешни язовири.

Включен е в Приложение 2 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2а и 4 на ЗБР. Природозащитният статус на голямата белочела гъска според IUCN е LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Ловен обект.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуващата популация е оценена на **20 000 – 450 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на зимуващата популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **5400 – 400 000 индивида**.

За мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A06, C02, C03, D01, E01, F03, F05, D05, E04 и G02.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Голямата белочела гъска според СФД на зоната е зимуващ вид с численост 0 - 30 екз. Тази численост представлява едва 0,00065 % от националната зимуваща популация. Всъщност наличните данни показват че бройката посочена в СФД е силно занижена. Оценката в СФД за значимост на популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“.

4. Анализ на наличната информация

По време на СЗП голямата белочела гъска се отбелязва редовно по р. Дунав като ятата обикновено са от 30 – 200 екз., рядко достигат и до хиляи птици с големи концентрации. Наблюдават се главно в районите на Свищовско-Беленската низина и ез. Сребърна. Така

например през януари 2019 г. са преброени по р. Дунав 19 872 голми белочели гъски в 23 локалитета, а през 2020 г. – 10 561 екз. в 15 локалитета. В близост до зоната (радиус 25 км.) са отчетени следните концентрации/ята – през 2019 г. – р. Дунав в СЗЗ „Комплекс Калимок“, зона Запад - 756 екз., през 2020 г. - р. Дунав до с. Попина – 4 ята от по 2200, 2400, 2500 екз. и 120 екз. и в р. Дунав при с. Долно Ряхово - 220 екз. (само на 4,5 км. от границата на СЗЗ “Остров Пожарево“). Освен това са известни и други зимни наблюдения от последните години – ято от 150 екз е наблюдавано на 9.02.2016 г. до Тутракан (Й. Куцаров - ebird), ято от 300 екз е наблюдавано до Гарванското блато на 28.01.2021 г. (Л. Профиров - ebird).

Въз основа на горепосочените данни считаме че е редно числеността на вида в зоната да се коригира –от 0-30 екз. на 50-500 екз. Бъдещи изследвания може да покажат и по-високи числености в самата зона, особено при по-студени зими. Трябва да се има предвид че повечето ята големи белочели гъски преминават транзитно над зоната използвайки речния коридор над р. Дунав за миграция, а тези които спират са само за почивка и водопой по дунавските пясъчни коси и островчета в прилежащата акватория.

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови - общо 390 - 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 50 екз.	Определена на база данните от СЗП през 2019 и 2020 и други публикувани и непубликувани сведения. Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-ниски ср. темп. в района на СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена. При топли зими е възможно и въобще да не преминат големи белочели гъски през зоната.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >50 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
				зона, в размер на най-малко 463 ha.

6. Необходимост от промени в СДФ за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата зимуваща численост на вида в СЗЗ по време на зимуване е необходима актуализация на СДФ:

- По отношение на зимуващата популация в зоната – да се увеличи от 0-30 екз. на 50-500 екз., което представлява 0,1 % от националната популация. Промени в оценките не се налагат.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A041	<i>Anser albifrons</i>			w	50	500	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A396 *Branta ruficollis* (червеногуша гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 54 - 60 cm., размах на крилете около 110 – 125 cm. Червеногушата гъска е най-дребната гъска, обитаваща Западна Палеарктика и е лесно различима от останалите видове по пьстрото си оперение, оцветено в черно, бяло и ръждиво-червено. Монотипен вид. Има възрастов диморфизъм. При възрастните главата отгоре, гърбът, крилата и корема са черни, шията, гърдите и бузите - червено-кафяви, а юзничката, тясната ивица от страни на шията и подопашката - бели. Младите са с 4-5 тесни бели ивици при свито крило. Червеното бузно петно е малко (или липсващо при някои), неярко и оставящо широка бяла ивица около него.

Характер на пребиваване в страната

Червеногушата гъска е мигриращ и зимуващ вид в България (Нанкинов и др., 1997). Проучванията сочат, че България може да се счита за най-южната част от ареала на червеногушата гъска и тук популацията долита да презимува. Първите птици се появяват в края на октомври – началото на ноември. Последните екземпляри напускат страната към края на март. През целия зимен период видът е много мобилен и често извършва неперидични миграции, които до голяма степен са предопределени от метеорологичните условия и/или състоянието на хранителния ресурс и на фактора безпокойство. Основно птиците мигрират от Румъния към България и обратно. На територията на страната по-кратки или по-далечни миграции могат да бъдат наблюдавани най-вече при лоши климатични условия при рязко значително снижаване на температурите и обилен снеговалеж, като птиците се придвижват от районите на северните крайбрежни езера край Дуранкулак и Шабла на юг по крайбрежието (Петков & Илиев, 2014). Миграции на юг от България са много рядко явление, но има съобщение за наблюдение на около 2000 екз. през студената зима на 1984/1985 г. в Северна

Гърция (Heredia et al., 1996). Пролетният прелет започва през февруари (Нанкинов и др. 1997). Често образува смесени ята и с други видове гъски.

Характерно местообитание

България се среща основно през зимата, когато е свързана с незамръзващи влажни зони (за нощуване и водопой) и просторни открити места, засети най-вече с есенни посеви на житни култури, с пониците на които се храни. Червеногушата гъска у нас има специфични изисквания по отношение на местообитанията за нощуване и за хранене и тяхното съчетаване. За нощуване птиците се нуждаят от обширни сладководни водоеми, като предпочитат такива със стоящи води и значителни открити водни огледала, макар и с обраствания от тръстика по периферията. Задължително условие е водоемът да е незамръзнал, да е с минимално присъствие на човека и безпокойство (т.е. основното, което видът търси там, е сигурност през нощта), както и да е в близост до земеделски площи, засети през есента със зърнени култури. В някои случаи птиците могат да нощуват в отчасти бракични води, течащи води и в морето, но това най-вероятно е принудителен избор. Освен за нощувка видът използва сладководните водоеми и за пиене на вода сутрин преди излитане и към 10 – 12 часа през деня, както и вечер след пристигане от местата за хранене. Хранителните местообитания са открити площи с поникнали зърнени култури на равнинен терен, осигуряващи достатъчна видимост и възможност птиците отдалеч да забележат евентуален неприятел. През есента, когато житните култури още не са поникнали, гъските се хранят често в подобно ситуирани царевични ниви, където обикновено има неприбрано опадало зърно. В значителна степен пригодността на хранителните местообитания зависи както от състоянието на самите култури, така и от наличието, дебелината и трайността на снежната покривка (Петков & Илиев, 2014). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Червеногушата гъска е растителнояден вид. У нас основен хранителен ресурс се явяват листата на посевите от зимна пшеница (Dereliev et al., 2000), подобно на съседните райони на зимуване в Румъния (Hulea, 2002). Видът се храни и с по-калорични храни като царевични зърна, като това е най-често в началото на зимата, когато все още има останали малки количества от тях след събирането на реколтата (Петков & Илиев, 2014). Наблюдавано е червеногуши гъски да се хранят в края на зимата с листа от глухарче (*Taraxacum officinale*) и ежова главица (*Dactylis glomerata*) (Dereliev et al., 2000), както и люцерна (*Medicago*) (Д. Митев – лично съобщ.).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Червеногушата гъска у нас е зимуващ и отчасти преминаващ вид. Понастоящем се среща ежегодно в страната със значителна част от общия си брой и България се явява от ключово значение за зимуването на световната популация. Понастоящем видът у нас се среща основно в Североизточна България (Добруджа), където се придържа в района на Шабленския езерен комплекс (Шабленски езеро, Езерецко езеро и лагуната Шабленска тузла и на Дуранкулашкото езеро., както в района на Бургаските езера. В по-ниска численост и нередовно червеногушата гъска се среща и в района на езерото Сребърна, Свищовско-Беленската низина и други места по Черноморското ни крайбрежие, река Дунав и някои вътрешни водоеми (Костадинова, Дерелиев, 2001; Michev, Profirov, 2003).

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на червеногушата гъска според IUCN е VU (Vulnerable). Видът е включен в СПЕС 1. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуващата популация е оценена на **2500 – 50 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на зимуващата популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също намаляваща. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A06, C02, C03, D01, E01, F03, F05, G02 и ХЕ.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Червеногушата гъска според СФД на зоната е зимуващ вид с численост 120 – 200 екз. Тази численост представлява **0,4 – 4,8 % от националната зимуваща популация**. Оценката в СФД за значимост на популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“.

4. Анализ на наличната информация

По време на СЗП червеногушата гъска се наблюдава рядко по р. Дунав, като ятата обикновено са от няколко десетки птици, рядко надхвърлят 100 екз. Повечето наблюдения са в района на Свищовско-Беленската низина и ез. Сребърна. Така например през януари 2019 г. по р. Дунав са преброени 132 червеногуши гъски в 3 локалитета, а през 2020 г. – само 5 екз на едно място. Всички тези наблюдения са далече от СЗЗ „Остров Пожарево“. Необходими са специализирани проучвания през зимата за установяване на честотата на срещаемост и броя на мигриращите червеногуши гъски в зоната.

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови – общо 390 - 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (C01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 120 екз.	Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-ниски ср. темп. в района на СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена. При топли зими е възможно и въобще да не преминат червеногуши гъски през зоната.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >120 инд.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Предлагаме следните промени в СФД:

- Промяна в категорията за оценка на зимуващата популация на вида от „С“ на „В“, съобразно по-високия процент от националната популация (> 2,0 %), която зоната поддържа;

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A396	<i>Branta ruficollis</i>			w	120	200	i		G	B	B	C	B

Специфични цели за A043 *Anser anser* (сива гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 74-90 cm, тегло 2,4 - 4,6 kg, размах на крилата – 147 - 180 cm. (Stamp & Simmons 1977). Оперението е сивокафяво, с бяла подопашка. Гърбът е по-тъмен. Предната част на крилата отгоре е по-светло сива, дори сивобяла. Клюнът е оранжев, краката розови. Птиците от популации обитаващи Сибир и СИ Европа са с розов клюн (подвидът *A.anser rubrirostris*). Няма полов диморфизъм. Доста гласовита, издава звуци подобни на домашните гъски. Най-често мигрира и зимува на големи ята.

Характер на пребиваване в страната

Сивата гъска у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират ята и се концентрират на недостъпни места за линеене – например в делтата на р.Дунав и по някои недостъпни пясъчни коси в р Дунав. През есента и зимата големи ята от този вид долитат от север и североизток и се концентрират главно по Северното Черноморско крайбрежие, по р. Дунав и по-рядко и в по-малък брой по Южното Черноморие и в някои от по-големите вътрешни водоеми. В тези ята има и индивиди от подвида *A. anser rubrirostris*. Пролетната миграция е от началото на

февруари до началото на април. Есенната миграция е от средата на октомври до декември, най-забележима през ноември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци. У нас гнезди само в сладководни водоеми. Понякога гнезди и в почти напълно обрасли с водна растителност водоеми.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в плитководни участъци на р. Дунав, в сладководни езера, блата, мочурища, големи язовири, в лагуни, в бракични и дори солени езера. Много често през деня се храни в нивите покрай водоемите избрани за нощувка и почивка. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Сивата гъска се храни с растителна храна – водорасли, зелени части и корени на различни видове висши водни растения, листа на върби, трева, поници на пшеница и други култури, семена. По-често се храни на сушата край водоемите (Cramp & Simmons eds, 1977). В хранителния спектър на вида в Чехия са установени 35 вида растения (Stastny, Hudec 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е рядък, разпространен у нас само в Крайдунавските влажни зони от Никопол на изток и в езерата Дуранкулашко и Шабленско по Северното Черноморие (Янков отг. ред., 2007; Иванов, Дерелиев, 2015; Shurulinkov et al., 2019a). Според Червената книга на България у нас гнездят 20-30 двойки с тенденция за намаление.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г. **гнездовата популация се оценява на 15-25 двойки** без ясно изразена тенденция и със стабилно разпространение. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 4-14 двойки (Shurulinkov et al., 2019a).

Сивата гъска зимува в цялата страна,но главно по р.Дунав и в крайморска Добруджа. Зимните ята рядко надхвърлят 100 екз. Среща се редовно и в Бургаските езера. Във вътрешните водоеми зимува спорадично и нередовно. Числеността на **зимуващите** у нас сиви гъски според Докладването по чл.12 е между **50 и 700 екз.** Няма ясна тенденция, числеността е флукутираща.

По време на миграция сивите гъски преминават главно по Черноморския бряг и по течението на р. Дунав. По-рядко спират и в някои от по-големите вътрешни водоеми, по-често в Северна България. Според Докладването по чл.12, понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 100-2500. Специални проучвания по този въпрос не са публикувани. През лятото концентрациите на линейните сиви гъски по дунавските острови достигат до 500-1000 екз. и явно произхождат от гнездилищата както у нас така и в Румъния.

В Червената книга на Р България (Големански гл. ред., 2015) са посочени като заплахи за сивата гъска прекомерното обрастване с тръстика и папур на водоеми, непостоянен и неблагоприятен воден режим, безпокойство от рибари и ловци, браконьерството и отсичането на стари върбови гори на о.Персина. Освен това местообитанията на вида се засягат от умишлени пожари в тръстиковите и папурови масиви. Отрицателно въздействие оказват и осушаването на влажни зони – особено рибарници и язовири, което понякога се случва дори и през гнездовия период на птиците.

При Докладването по чл.12 са посочени като заплахи използването на повърхностни и подземни води за напояване в земеделието, осушаването на водоеми за селскостопански нужди и промяната на предназначението на земите.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Сивата гъска според СФД на зоната е зимуващ вид с численост 7-500 екз. Тази численост представлява 67,5% от националната зимуваща популация. Тук има очевидно разминаване на данните между оценката в зоната и националната численост защото такъв голям процент не е реален за тази защитена зона. Ята по-големи от 100-200 екз по-скоро преминават по време на есенната миграция на вида /октомври-ноември/ през зоната, отколкото през зимата и при това са единични, изолирани случаи. Няма актуална информация за толкова големи ята на вида да зимуват в близост.

Оценката в СФД за значимост на популацията е „А“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“.

4. Анализ на наличната информация

По време на СЗП сивата гъска се наблюдава рядко по р. Дунав като ятата обикновено са от няколко десетки птици, рядко докъм 200 екз. Повечето наблюдения са в района на Свищовско-Беленската низина, о. Персин и ез. Сребърна. Така например през януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав са преброени общо 463 сиви гъски в 8 локалитета, а през 2020 г. – 333 екз. в 7 локалитета. В близост до СЗЗ „Остров Пожарево“ са следните наблюдения – 13.01.2019 – с. Долно Ряхово -20 екз.(на 4 км. от границите на защитената зона), с. Попина -30 екз., 11.01.2020 г., с. Попина -55 екз., 27.01.2021 – с. Попина – 70 екз. (Л. Профиров - ebird), 28.01.2021 – с. Гарван – 95 екз. (Л. Профиров - ebird), 23.02.2016 – СЗЗ “Комплекс Калимок”-изток -12 екз (Й. Куцаров - ebird), пак там - 13.02.2021 – 8 екз. (П. Шурулинков- непубл.данни).

С оглед на горепосочените наблюдения считаме че зимната численост на вида в СЗЗ „Остров Пожарево“ следва да бъде коригирана в СФД на 7-200 екз.

Необходими са специализирани проучвания през зимата за установяване на честотата на срещаемост и броя на мигриращите сиви гъски в зоната.

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови – общо 390 – 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 7 екз.	Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-ниски ср. темп. в района на	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° C

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	поддържане на популацията >7 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент-по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Macrophytes)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател макрофити (пункт Русе и Силистра) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Фиг. 5, стр. 90).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане / подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за ЗЗ „Остров Пожарево“

Предвид на наличната публикувана и непубликувана информация и данните от СЗП предлагаме следните промени в СФД (в червено):

- По отношение на зимуващата популация в зоната – да се намали от 7-500 екз. на 7-200 екз., което представлява 27,6% от националната популация. Промени в оценките не се налагат;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A043	<i>Anser anser</i>			w	7	200	i		G	A	A	C	A

Специфични цели за A855 *Mareca penelope* (фиш)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 42-51 cm, тегло 400 - 1090 gr, а размахът на крилата – 71-86 cm (Cramp & Simmons eds., 1977). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е ръждивокафява със златисто чело. Маховите и гърбът са светлосиви, коремът – бял. Гърдите са розови. Подопашието – черно-бяло. Крилното огледало е с голямо бяло петно, а в основата зелено с черни кантове. Женската със защитно ръждивокафяво оперение. Гласовит, често издава характерен позив. Обикновено мигрира и зимува на големи ята. Фишовете редовно излизат в нивите и в тинята покрай водоемите и търсят храна там през деня и през ноща. Видът е ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

У нас фишът е зимуващ и мигриращ вид. През зимата големи ята долитат от северните части на Европа и се концентрират главно по големите вътрешни язовири, крайморските езера, в морето и по-големите реки, включително в р. Дунав. Пролетната миграция е от средата на февруари до първите дни на май. Есенната миграция е през октомври-декември. В по-голямата част от страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща и в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав, както и в морето. Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите. Среща се редовно и в планински язовири като яз. Батак. По време на пролетната миграция каца във всякакъв тип водоеми, дори в микроязовири.

Хранене

Храни се с водна растителност – водорасли и др., със зелени части на висшата водна растителност, с рапица и поници на пшеница, листа на други култури, живовлек и семена. Животинска храна поглъща само случайно (Cramp & Simmons eds., 1977; Stastny, Hudec 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Фишът зимува в цялата страна, във всякакъв тип водоеми. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море – в районите на езерата Шабленско и Дуранкулашко, в Атанасовското езеро, в Поморийското езеро, яз.Мандра, Варненското и Белославското езеро. Големи концентрации от няколкостотин екземпляра, а понякога и над 1000 се наблюдават и в яз. Пясъчник, яз. Жребчево, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец, яз. Батак, яз. Искър и в р. Дунав. Числеността на зимуващите у нас фишове според Докладването по чл.12 е **1000 – 7500 екз.** Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са неизвестни, отбелязани „с флукутации“.

По време на миграция фишът е многочислен. Според Докладването по чл.12 понастоящем **миграционната численост** на вида е в рамките на **1000 до 3000 индивида**. Тази численост няма нищо общо с реалното положение тъй като тя е подценена дори ако се касаеше за един единствен водоем –Атанасовското езеро край Бургас. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места

за концентрация през месеците на миграция. Тази численост едва ли би била по-малка от 5000 -15 000 екз.

При Докладването по чл.12 като заплахи за фиша са посочени екстракцията на петрол и природен газ и замърсяването на водите. Едва ли първият от тези фактори има някакво сериозно значение в България. Всъщност заплахите за вида са съвсем други – прекомерният отстрел, включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство.

Сред естествените лимитиращи фактори са резките промени във времето през зимата – застудяване и валежи, водещи до поледици и бързо замръзване на водоемите и околните земи при което немалко фишове загиват.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Според СФД на зоната фишът е зимуващ вид с численост 6-1000 екз. Тази численост представлява 11,8% от националната зимуваща популация. Тук има очевидно разминаване на данните между оценката в зоната и националната численост защото такъв голям процент не е реален за тази защитена зона. Ята по-големи от 200 екз по-скоро преминават през зоната много рядко ,това са единични,изолирани случаи. Няма актуална информация за толкова големи ята на вида зимуват в зоната.

Оценката в СФД за значимост на популацията е „А“. Следва да бъде „В“ защото представлява <15% от националната популация. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

През зимата фишът се наблюдава сравнително често и редовно по р. Дунав като ятата обикновено са от 30-200 птици, рядко докъм 500 екз. Повечето наблюдения и с по-големи концентрации са в района на о. Персин и ез. Сребърна. В СЗЗ „Остров Пожарево“ фишове са наблюдавани през последните две среднозимни преброявания – на 13.01.2019 г. -2 екз. и на 11.01.2020 г. - 6 екз. През януари 2019 г. по целия български участък на р.Дунав са преброени общо 105 фиша в 11 локалитета, а през 2020 г. – 424 екз. в 12 локалитета. Ято от 300 екз. е наблюдавано в ез. Сребърна. Концентрациите на фиша там понякога достигат и 500-600 екз. При по-топли зими количествата на зимуващите по р. Дунав фишове са по-големи тъй като много от тези птици не достигат традиционните си масови зимовища в Гърция, Турция, Горнотракийската низина и Бургаско, а остават северно от тях.

С оглед на горепосочените наблюдения считаме че зимната численост на вида в СЗЗ „Остров Пожарево“ следва да бъде коригирана тъй като численост от 1000 екз през зимата не отговаря на актуалното положение. По-адекватна би била оценка от порядъка на 6 - 350 екз.

Необходими са специализирани проучвания през есента, зимата и пролетта за установяване на честотата на срещаемост и броя на зимуващите и мигриращи фишове в зоната.

Местообитанията за почивка и хранене на вида по р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови – общо 390- 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha.Тук не включваме блатото край с. Пожарево тъй като през последните години през зимата то или е пресъхнало или е замръзнало и не представлява местообитание за фишовете.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство. В близкото минало сме регистрирали и случаи на лов на риби в района, което също води до смъртност, безпокойство и разпръскване на ятата.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 6	Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-високи ср. темп. в района на СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 3-5° С поддържане на популацията > 6 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент-по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Macrophytes)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател макрофити (пункт Русе и Силистра) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Фиг. 5, стр. 90).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане / подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Предвид на наличната публикувана и непубликуван информация и данните от СЗП през 2019 и 2020 г. предлагаме следните промени в СФД (маркирани с червено):

- Актуализиране на кода (code) и научното наименование (Scientific Name), съобразно Докладването от 2019 г.;
- По отношение на зимуващата популация в зоната – да се намали от 6-1000 екз. на 6-350 екз., което представлява 4,2% от националната популация;
- По отношение на оценката на популацията и общата оценка – да се коригират от „А“ на „В“ (в зоната се опазват 2-15% от националната популация);

.Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A855	<i>Mareca penelope</i>			w	6	350	i		G	B	A	C	B

Специфични цели за A053 *Anas platyrhynchos* (зеленоглава патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 50-65 cm, тегло 750- 1570 гр., размах на крилата – 81-98 cm. (Cramp & Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, с черен гръб, тъмнозелена глава и тъмнокафяви гърди. Крилното огледало е синьовиолетово с чернобели кантове. Клюнът е жълт, краката оранжеви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира големи ята през прелета, линеенето и зимата. Ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

Зеленоглавата патица у нас е гнездещ, постоянен, а също преминаващ вид по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене. През есента и зимата големи ята от този вид, често са смесени с други видове патици, които долитат от по-северни популации.

Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. През зимата въпреки замръзването на водоемите голяма част от зеленоглавите патици остават у нас и прекарват тук до пролетта.

Характерно местообитание

Зеленоглавата патица е много пластичен вид по отношение на гнездовото си местообитание. Гнезди в и около всякакъв тип водоеми, често и доста далеч от тях – на няколко метра. Най-често гнезди сред водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, реки, малки обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и равнинни дъбови, ясенови или брястови гори покрай реките. Обича и стари речни корита обрасли с тръстика или папур. Среща се дори около напоителни канали. По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в сладководни езера, блата, мочурища, всякакви по размер язовири, реки, в бракични и солени езера. Подходящи гнездови местообитания за вида са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Зеленоглавата патица има твърде широк хранителен спектър включващ голямо разнообразие от растителни и животински храни. Семена и зелени части на околородни и сухоземни растения яде главно в есенно-зимния период и ранна пролет. Яде и различни видове висши водни растения. Понякога се храни и в житните и други /рапица, ориз/ посеви, особено нощем. Животински храни яде повече през пролетта и лятото. Животинската храна включва двукрили /главно хириномиди/ и техните ларви, едnodневки, ракообразни, бръмбари, водни кончета, ручейници, правокрили, миди (Cramp & Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в цялата страна, докъм 1500 мнв. Като гнездящ вид е многочислен и повсеместно разпространен из влажните зони (Янков отг. ред., 2007). В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на около 84-148 двойки, като това не включва гнезещите двойки в крайречните гори и в затоните по островите (Shurulinkov et al., 2019a). Посочена е положителна тенденция в числеността. Според Докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация в страната се оценява на 2500 - 4500 двойки без ясно изразена тенденция и със стабилна численост и разпространение.

Зеленоглавата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации често надхвърлят 2000-3000 екз. във водоеми като Атанасовското езеро, Шабленското езеро, ез. Дуранкулак, яз. Жребчево, яз. Огоста, яз. Горни Дъбник, ез. Сребърна, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец и др. Числеността на **зимуващите** у нас зеленоглави патици според Докладването по чл.12 е между **30 000 и 80 000 екз.** Няма ясна тенденция, числеността е стабилна, а в дългосрочен план - флукутираща.

По време на миграция зеленоглавите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. Според Докладването по чл.12, **понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 5000 – 10 000 екз.** Тази численост е твърде занижена, особено на фона на зимната численост, която нерядко не е максималната сезонна численост за страната. Специални проучвания по този въпроса за броя на мигриращите зеленоглави патици у нас не са провеждани.

При Докладването по чл.12 не са посочени никакви заплахи за вида по време на гнездовия период. Всъщност за вида отрицателно действащи фактори са отводняването на влажни зони, черпенето на водни ресурси за напояване, речните корекции и дигирането на реките, резките промени в нивото на язовири, вътрешни реки и р. Дунав в резултат на работата на хидротехнически съоръжения, безпокойството в местата за гнездене и браконьерския отстрел. Хабитатите на вида са застрашени и от палене на пожари. Крайречните гори са подложени на поголовна сеч.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г. единствените посочени заплахи за вида по време на миграция и зимуване са екстракцията на нефт и газ и промяната предназначението на земите. Първата от тези заплахи не съществува на наша територия. Втората е свързана със загубата на разливи, рибарници и някои земи на Черноморието като хабитати на вида. Освен това следва да се отбележат прекомерният отстрел, браконьерството, безпокойството в местата за хранене и почивка от страна на ловците, и тежките зимни условия.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът е **гнездящ, постоянен** за зоната с численост 5 - 12 двойки. Зоната поддържа 0,2 - 0,26 % от националната популация на зеленоглавката (оценка „В“), опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията е неизолирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната и като **мигриращ** (концентриращ се) без да е определена конкретна численост. Мигриращата популация е оценена за значимост с оценка „В“. Опазването на вида като мигриращ е отлично (оценка „А“), популацията е неизолирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност. Качеството на данните обаче е DD – липса на достатъчно данни.

Зимуващата популация на вида в зоната е от 1000 до 5000 екз. и представлява 5,5% от националната зимуваща популация и е оценена със значимост „В“. Опазването на вида като зимуващ е отлично (оценка „А“), популацията е неизолирана в рамките на ареала на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

В периода 18-19 май 2021 г. са установени 6 мъжки зеленоглавки на различни места в зоната. Вероятно женските от тези 6 дв. са мътили. С оглед на локализацията им повечето от птиците в зоната гнездят на островите, в наводнените гори или затоните. През 2010 г. са гнездили 6 дв. в блатото до с. Пожарево, а през 2013 г. - 5 дв., пак там (данни на С. Чешмеджиев).

През зимата и прелета зеленоглавата патица редовно се среща в зоната. През зимата, на 13.01.2019 г. на носа на о. Голям Косуй е отбелязана концентрация от 3000 екз., а други 60 екз са видяни в реката под с. Пожарево. На 11.01.2020 г. ято от 130 екз. е наблюдавано отново в реката под с. Пожарево, а други две малки групи съответно от 5 и 30 екз. са видяни в зоната. На 9.02.2016 г. ято от 1500 екз. е видно край Тутракан (Й. Куцров - ebird).

По време на миграция/линеене са налице следните наблюдения – на 30.07.2017 г.- срещу с. Дунавец – 320 екз (Д. Митев - ebird), 27.06.2020 – Тутракан – 60 екз (С. Пеев - ebird), 17.10.2021 – Тутракан - 20 екз. (Й. Куцаров – observation.org). Необходими са специализирани проучвания през есента и пролетта за установяване на честотата на срещаемост и броя на мигриращите зеленоглавки в зоната.

Гнездовите местообитания на вида включват заливните гори на островите и водните тела в тях – тоест общата площ на трите острова - 400 ha, както и блатото до с. Пожарево /29,3 ha/. Общо 429 ha.

Местообитанията за почивка и хранене на вида при миграция и зимуване в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови – общо 390- 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha. Тук не включваме блатото край с. Пожарево тъй като през последните години през зимата то или е пресъхнало или е замръзнало и не представлява местообитание на зеленоглавките.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство. В близкото минало сте регистрирали и случаи

на лов на зеленоглавки в района ,което също води до смъртност,безпокойство и разпръсване на ятата.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой индивиди	Най-малко 5	Размера на гнездовата популация силно ще зависи от нивото на р. Дунав и поддържането на подходящите местообитания. При наличие на вода в блатото до с. Пожарево вероятността за покриване на праговата стойност е много голяма. Това зависи от пролетните нива на р. Дунав.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 5 гнездящи дв.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1000 екз.	Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-ниски ср. темп. в района на СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >1000 инд.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	неизвестна		Извършване на специализиран и проучвания за изясняване на броя на мигриращите зеленоглавки в зоната до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	Ha	Най-малко 429 ha	Изчислена на база на площта на заливните гори на островите и на площта на блатото до с. Пожарево.	Поддържане на площта на гнездовите местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 429 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида по време на миграция и зимуване	Ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Не са необходими промени за този вид.

Специфични цели за A889 *Mareca strepera* (сива патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 46-56 cm, тегло 470- 1300 гр., размах на крилата – 78-95 cm. (Cramp & Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, със сивокафява глава и черна опашка. Крилното огледало е съчетание на черно,бяло и ръждиво. Клонът е тъмносив, а краката жълти. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира малобройни ята през прелета и зимата. Защитен вид,включен в Червената книга на България.

Характер на пребиваване в страната

Сивата патица у нас е гнездещ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене – например по влажните зони около р. Дунав. През есента и зимата ята от този вид, често смесени с други видове патици, долитат от по-северни популации. Ятата на сивата патица у нас рядко надхвърлят 50 екз. Пролетната миграция е от края на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на сивата патица е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, малки обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и затони по дунавските острови.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в плитководни участъци на р. Дунав, в сладководни езера, блата, мочурища, големи язовири, в лагуни, в бракични и дори солени езера. Подходящи местообитания са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Сивата патица се храни с растителна храна – водорасли, зелени части и корени на различни видове висши водни растения, а понякога и трева, поници на пшеница и други култури, които намира покрай водоемите. Понякога отнема храна на други видове - лиски, червеноклюни потапници, звънарки. Животинска храна – водни безгръбначни - ядат само в някои случаи малките до 3 седмична възраст (Cramp & Simmons eds., 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е малочислен, разпространен у нас само в крайдунавските влажни зони, по дунавските острови, в някои крайморски езера, в Драгоманското блато и в редица язовири в Горнотракийската низина (Янков отг. ред. 2007; Shurulinkov et al. 2019a). По-рядко, отделни двойки гнездят нередовно и в някои язовири в Дунавската равнина. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 30-51 двойки (Shurulinkov et al. 2019). В източната част на Горнотракийската низина (без крайморските водоеми) са установени да гнездят 15-30 двойки (Даскалова и др., 2020). Според Червената книга на България у нас гнездят 30-50 двойки с тенденция за намаление (Големански гл. ред., 2015). Тази численост както се вижда от представените по-нови данни вече не е актуална и е силно занижена.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г., гнездовата популация се оценява на 80 - 120 двойки със стабилна тенденция. Тази численост според нас правилно отразява размера на популацията у нас. Наличните данни обаче показват, че числеността и разпространението, поне в краткосрочен план (2000-2018 г.) имат положителна тенденция.

Сивата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации дори в големите езера рядко надхвърлят 100 екз. Зимува редовно в Бургаските езера, Варненското и Белославското езеро, езерата Шабленско и Дуранкулашко, в много и язовирите във вътрешността на страната. Числеността на **зимуващите у нас сиви патици според Докладването по чл.12 е между 160 и 660 екз.** Няма ясна тенденция, числеността е флукутираща.

По време на миграция сивите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. **Според Докладването по чл.12 от 2019 г., миграционната численост на вида е в рамките на 40-800 екз.** Специални проучвания по този

въпрос не са публикувани. През лятото концентрациите на линеещите сиви патици в крайдунавските влажни зони достигат няколкостотин екземпляра.

В Червената книга (Големански гл. ред., 2015) като заплахи за сивата патица са посочени унищожаването на местообитания и безпокойството по време на гнездовия сезон. Действително много от ценните местообитания на вида покрай р. Дунав понастоящем са унищожени или са в твърде незадоволително състояние - рибарници Мечка, рибарници Орсоя и др. Там осушаването на водоемите, липсата на връзка с р. Дунав и постоянните палежи на тръстиката са довели до пълна деградация на местообитанията за вида. Друг негативен фактор е незаконния отстрел на вида. Сечта на дървета по дунавските острови и покрай затоните също въздейства негативно върху гнездовата популация на сивата патица.

При Докладването по чл.12 единствената посочена заплаха за гнездовата популация на вида е модификацията на водния режим на влажните зони. За зимуващата популация са посочени замърсяването на водите, добива на нефт и газ и промяна в предназначението на земите.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Според СФД на зоната, сивата патица е зимуващ вид с численост до 2 екз. Тази численост представлява до 0,3 % от националната зимуваща популация. Оценката в СФД за значимост на популацията е „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

През зимата сивата патица се наблюдава сравнително често и редовно по р. Дунав, но е малобройна. Най-често се срещат ята по 5-10 екз. Повечето наблюдения с по-големи концентрации са в района на о. Персин и ез. Сребърна. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав са установени само 6 сиви патици, а през януари 2020 г. са преброени 29 птици в 3 локалитета. Необходими са специализирани проучвания през есента, зимата и пролетта за установяване на честотата на срещаемост и броя на зимуващите и мигриращи сиви патици в зоната.

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови – общо 390 - 536 ha, което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha. Тук не включваме блатото край с. Пожарево тъй като през последните години през зимата то или е пресъхнало или е замръзнало и не представлява местообитание на сивите патици.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 екз.	Количеството на зимуващите птици зависи основно от нивото на р. Дунав. При по-ниски нива се откриват повече пясъчни коси и острови и условията за зимуване на вида са по-добри.	Поддържане на популацията на вида в зоната >2 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент-по биологичен елемент макрофити (JDS4-Macrophytes)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател макрофити (пункт Русе и Силистра) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Фиг. 5, стр. 90).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане / подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Не са необходими промени за този вид.

Специфични цели за A052 *Anas crecca* (зимно бърне)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 34-38 cm, тегло 163 - 500 gr., а размахът на крилата – 53-64 cm (Cramp & Simmons eds., 1977). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е ръждивокафява със зелена ивица отстрани. Маховите и гърбът са светлосиви, коремът – бял. Гърдите са светли с тъмнокафяви петънца. Подопашието е жълтеникаво. Крилото огледало е зелено. Женската със защитно ръждивокафяво оперение. Гласовит, често издава Характерен позив който представлява късо подсвиркване. Обикновено мигрира и зимува на големи ята. Ятата често са смесени с други видове патици – най-често зеленоглавки и фишове.

Характер на пребиваване в страната

У нас зимното бърне е зимуващ и мигриращ вид. Отделни двойки остават и през гнездовия период и вероятно гнездят у нас, но през последните две десетилетия няма наблюдения доказващи със сигурност гнездене. През зимата е многочислен вид. Големи ята долитат от северните части на Европа зимуват по р. Дунав, по Черноморските езера и блата, в големи и малки вътрешни водоеми, а значителна част (особено при по-студено време) и във вътрешните реки. Пролетната миграция е от средата на февруари до края на април. Есенната миграция е от края на август до ноември.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв Характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав (пясъчни коси, устия на реки). Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите, като много често се храни в тинята. През гнездовия период обитава сладководни и полусолени блата и езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Храни се както с растителна храна – главно семена, така и с животинска. Животинският компонент на храната преобладава през лятото. От водната растителност предпочита семена на водни растения, а по-рядко яде и самите водорасли. Яде също миди, ларви на двукрили – например хирономиди, водни бръмбари и дървеници, ракообразни и прешленести червеи (Cramp & Simmons eds., 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида в по-далечно минало са били главно на Атанасовското езеро край Бургас, покрай р. Дунав, в Драгоманското блато и бившето Стралджанско блато (Нанкинов и др., 1997, Michev et al., 2004, Янков отг. ред., 2007). В последните 20 години двойки или малки групички от възрастни птици са наблюдавани през лятото също в крайдунавските влажни зони, на места в Дунавската равнина, в Драгоманското блато (Янков отг. ред., 2007, Shurulinkov et al., 2013, Shurulinkov et al., 2019a). **При Докладването по чл.12 е съобщена численост на гнездовата популация у нас от 10-25 дв., с флукуации, макар реално да няма доказано гнездене напоследък.**

Зимното бърне зимува в цялата страна, във всякакъв тип водоеми. Най-значителните зимни концентрации са в крайморските езера и големите вътрешни язовири в южна България

(Пясъчник, Копринка, Батак и др.). В тези водоеми зимуващите концентрации често надхвърлят 1000-1500 екз. Числеността на зимуващите у нас зимни бърнета според Докладването по чл.12 е 1500- 7300 екз. Тази цифра е в известна степен занижена поради недоброто отчитане на реките при СЗП, а там често зимуват немалко зимни бърнета. Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са флукутиращи.

По време на миграция зимните бърнета са също така многочислени. Образуват концентрации от стотици индивиди дори в микроязовири. Според Докладването по чл. 12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 3000 до 10000 индивида. Тази численост е занижена. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция.

Според Докладването по чл.12, като заплахи за гнездовата популация на зимното бърне е посочена модификацията на хидрологичния режим на водоемите. Тук може да се включи строителството на малки ВЕЦ по реките, което придобива масов характер през последните десетилетия, корекциите, дигирането, изправянето на речните корита. За вида през зимата са посочени като заплахи екстракцията на петрол и природен газ, замърсяването на водите и промяната на предназначението на земите. Добивът на петрол и газ у нас няма никакво значение тъй като такъв на практика няма. Заплахите са вида през зимата са прекомерният отстрел, включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство, осушаването на влажни зони и паленето на масивите с висша водна растителност.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Според СФД на зоната, зимното бърне е зимуващ вид с численост 3-1000 екз. Тази численост представлява 0,2 - 13,7 % от националната зимуваща популация. Оценката в СФД за значимост на популацията е „А“, а следва да бъде „В“ (2-15% от националната популация). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

През зимата зимното бърне се наблюдава сравнително често и редовно по р. Дунав като ятата обикновено са от 50-500 птици, много рядко докъм 1000 екз. В СЗЗ „Остров Пожарево“ зимни бърнета са наблюдавани през последните две среднозимни преброявания – на 13.01.2019 г. -10 екз. и на 11.01.2020 г. - 4 екз. В отделни години с по-студени зими тези бройки могат да бъдат значително по-високи. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав са преброени общо 448 зимни бърнета в 21 локалитета, а през 2020 г. – 617 екз. в 15 локалитета. Ято от 360 екз. е наблюдавано при устието на р. Янтра, на 11.01.2020 г.

С оглед на горепосочените наблюдения, считаме че зимната численост на вида в СЗЗ „Остров Пожарево“ следва да бъде коригирана тъй като численост от 1000 екз. през зимата не отговаря на актуалното положение. По-адекватна би била оценка от порядъка на 3 - 600 екз.

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови – общо 390- 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha.Тук не включваме блатото край с. Пожарево тъй като през последните години през зимата то или е пресъхнало или е замръзнало и не представлява местообитание на зимните бърнета.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство. В близкото минало сме регистрирали и случаи на лов на зимни бърнета в района, което също води до смъртност, безпокойство и разпръсване на ятата.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 3	Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-ниски ср. темп. в района на СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >3 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Прдвид, наличната публикувана и непубликувана информация от литературата и данните от СЗП през 2019 и 2020 г., предлагаме следните промени в СФД:

- Промяна на максималната числеността за опазване в зоната през зимата от 1000 на 600 инд.;
- Промяна на оценката на значимост на популацията опазвана в зоната от „А“ на „В“. Също промяна на общата оценка от „А“ на „В“;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A052	<i>Anas crecca</i>			w	3	600	i		G	B	A	C	B

Специфични цели за A054 *Anas acuta* (шилоопашата патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 51-66 cm (без опашката), тегло 550 - 1300 g, а размах на крилата – 79-95 cm (Cramp & Simmons eds. 1977). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата, шията и гърдите – бели. Маховите и гърбът са светлосиви, коремът - бял. Подопашието е жълтеникаво и черно. Крилното огледало е синьозелено с широк бял заден ръб. Женската е със защитно светлосивокафяво оперение. Обикновено мигрира и зимува на ята. Най-големите зимни концентрации са в Средиземноморието. Ятата често са смесени с други видове патици.

Характер на пребиваване в страната

У нас шилоопашатата патица е зимуващ и мигриращ вид. Отделни двойки остават и през гнездовия период и вероятно гнездят у нас, но през последните две десетилетия няма наблюдения доказващи със сигурност гнездене. В миналото, преди 1990 г., видът макар и много рядко, е гнездил със сигурност в страната (Янков отг. ред., 2007). Като най-редовно гнездилище се посочва Атанасовското езеро. През зимата и прелета е сравнително чест и локално многочислен вид. Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. Във вътрешността на страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в плитководни участъци на р. Дунав (пясъчни коси, устия на реки). Предпочита по-плитките части на язовирите, около устията на реките в тях. През гнездовия период обитава сладководни блата, в солени и сладководни езера, в рибарници. Подходящи местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Храни се както растителна храна така и с животинска. От водната растителност се храни с водорасли и висши водни растения – както със семена така и със зелените им части. Животинската храна включва миди, ларви на двукрили –например хириномиди, бръмбари, ларви на ручейници, ларви на водни кончета, скакалци, миди, червеи, ракообразни, вкл. артемия, ларви и яйца на земноводни, дребни жабки и рядко –дребни рибки (Cramp & Simmons eds., 1977, Stastny & Hudec 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида в по-далечно минало са били главно на Атанасовското езеро край Бургас, покрай р. Дунав, в Драгоманското блато, в язовир Пет могили, Сливенско (Нанкинов и др., 1997; Michev et al., 2004, Янков отг. ред., 2007). В последните 20 години двойки са наблюдавани през лятото на различни места в страната, но гнездене не е доказано (Янков отг. ред., 2007, Shurulinkov et al., 2007). Според Атласа на гнезदेशите птици в България у нас гнездят 0-5 двойки шилоопашати патици (Янков отг. ред., 2007).

Шилоопашатата патица зимува в цялата страна, но най-много в езерата по Южното Черноморско крайбрежие, където се събират стотици, а понякога и хиляди шилоопашати патици. Най-значителните зимни концентрации са в Атанасовското и Поморийското езеро, м. Пода, Узунгерен, понякога и в другите крайморски езера в Бургаско. Далеч по-малки ята, рядко надхвърлящи 10 екз., зимуват и във вътрешността на страната – по р. Дунав, в ез. Сребърна, в по-големите язовири в Южна България (Пясъчник, Жребчево, Батак, Розов кладенец, Ц. Церковски, Овчарица и др.). **Числеността на зимуващите у нас шилоопашати патици според Докладването по чл.12 е 300 – 1000 екз.** Тенденциите – както краткосрочна така и дългосрочна са флукутиращи. Всъщност в дългосрочен план, от 1980 г. досега, се наблюдава значително намаление на зимуващите у нас шилоопашати патици. Това се потвърждава и от някои дългосрочни проучвания като се посочва, че в миналото зимната численост на вида у нас е надхвърляла 6600 екз, а само в Софийско е имало концентрации от над 1000 екз. (Нанкинов и др., 2004; Michev & Profirov, 2003).

По време на миграция, шилоопашатите патици достигат дори и по-високи числености у нас, особено във вътрешността на страната, отколкото през зимата. Образуват се концентрации от стотици индивиди в плитководни пролетни разливи и в редица язовири и рибарници. Според **Докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 300 до 1800 индивида.** Тази численост е занижена. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция. Мигриращите шилоопашати патици спиращи у нас също намаляват през последните 20-30 години.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г. заплахи за зимуващата популация на шилоопашатата патица са екстракцията на петрол и природен газ, промяната на предназначението на земите и развитието на туризма и рекреацията в крайбрежните зони около водоемите. Добивът на петрол и газ у нас няма никакво значение тъй като такъв на практика няма. Заплахите за вида през зимата са прекомерният отстрел, включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство, осушаването на влажни зони и паленето на масивите с висша водна растителност. Същите заплахи са валидни и за периодите на пролетна и есенна миграция на вида.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Според СФД на зоната шилоопашатата патица е зимуващ вид с численост 0 – 4 екз. Тази численост представлява 0,31% от националната зимуваща популация. Оценката в СФД за значимост на популацията е „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

През зимата шилоопашатата патица е рядка и малобройна по р. Дунав, като се среща поединично или на малки групи до 5-10 екз., рядко и по няколко десетки птици. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав шилоопашати патици са видяни на две места - 5 и 1 екз., а през 2020 г. – 66 екз. в 3 локалитета. В близките СЗЗ “Комплекс Калимок”, ято от 20 екз е наблюдавано на 5.03.2021 г. При по-топли зими количествата на зимуващите по р. Дунав шилоопашати патици са по-големи тъй като много от тези птици не достигат традиционните си масови зимовища в Гърция, Турция и Южното ни Черноморие, а остават северно от тях.

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови –общо 390 - 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha. Тук не включваме блатото край с. Пожарево тъй като през последните години през зимата то или е пресъхнало или е замръзнало и не представлява местообитание на шилоопашатите патици.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели				
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 4	Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-високи ср. темп. в района на СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 3-5° С поддържане на популацията >4 инд.				
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.				
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на
Екологично състояние								
1-Отлично – High								
2-Добро – Good								
3-Умерено - Moderate								

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)			<p>4-Лошо – Poor</p> <p>5-Много лошо - Bad</p> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	стойности 2- Добро или 1- Отлично състояние

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Не се налагат промени за този вид.

Специфични цели за A856 *Spatula querquedula* (лятно бърне)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 37-41 cm, тегло 250- 550 g, размах на крилата – 59-67 cm. (Stamp, Simmons 1977). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия главата е кафява с ясно изразена бяла ивица през окото. Гърдите са светлокафяви, коремът бял, маховите отгоре светлосиви. Гърбът е кафяв с пъстрини. Крилното огледало е зелено. Клюнът е светлосив, а краката тъмносиви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира многобройни ята през прелета и при линеене.

Характер на пребиваване в страната

Лятното бърне у нас е гнездещ, прелетен вид, а също преминаващ по време на миграция. След гнездовия период местните птици формират ята и се концентрират на недостъпни места за линеене.

Пролетната миграция е от края на февруари до средата на май. Есенната миграция е от началото на август до първите дни на октомври. Пролетната миграция е много по-силно изразена във вътрешността на страната в сравнение с есенната.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на лятното бърне са масивите от висша водната растителност - тръстика, папур, камъш в и по периферията на блата, езера, малки обрасли с водна растителност язовири, стари речни корита и рибарници. Понякога гнезди и в наводнени върбалаци покрай реките и в затони по дунавските острови.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в езера, блата, малки и големи язовири, реки, плитководни участъци на р. Дунав, в крайморски лагуни, бракични и солени езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005). В същите местообитания се

концентрират и много от мигриращите летни бърнета, но някои ята кацат и в реки, язовири и рибарници без тръстикови масиви.

Хранене

Лятното бърне се храни с растителна и животинска храна – водорасли, семена, зелени части и корени на различни видове висши водни растения /вкл. тръстика, водна леща, острица, дзука, водни лилии, лютичета и др. Животинската храна е разнообразна и включва различни водни безгръбначни – водни дървеници, водни бръмбари, ларви и възрастни на водни кончета, ручейници, хириномиди, мекотели, ракообразни, прешленести червеи, яйца и ларви на жаби, малки рибки. Малките патенца ядат около 90% животинска храна (Cramp & Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид у нас се среща в цялата страна, но е малочислен и с редица нередовни находища (Янков отг. ред., 2007; Shurulinkov et al. 2019a; Даскалова и др. 2020). Повече находища и по-висока численост видът има в крайдунавските влажни зони, в Бургаските езера и на места в Горнотракийската низина. В Дунавската равнина и Софийско гнезди рядко и с ниска численост (Нанкинов и др. 2004, Shurulinkov et al. 2007, Shurulinkov et al. 2013).. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 38-81 двойки като силно зависи от нивата на р. Дунав през пролетта (Shurulinkov et al., 2019a). В източната част на Горнотракийската низина (без крайморските водоеми) е определена очаквана гнездова численост от 14-16 двойки (Даскалова и др. 2020). Според Атласа на гнездящите птици в България (Янков отг. ред., 2007) у нас гнездят 100-350 двойки летни бърнета.

Включен в Приложение 2 на Директивата на птиците. С категория SPEC3 за България. Включен в Червентата книга на Р България - уязвим VU. Според IUCN – VU за държавите от ЕС.

Според Докладването по чл. 12 от 2019 г. **гнездовата популация се оценява на 340-530 двойки** без ясно изразена тенденция, със стабилна численост и разпространение. На ез. Сребърна е установена тенденция на намаление на гнездовата численост на вида през последните 20 години (Shurulinkov et al., 2019a).

По време на миграция летните бърнета преминават над цялата страна. Ятата са многочислени и често надхвърлят 200-300 екз. **Според Докладването по чл. 12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 100 - 500 екз.**, без да е посочена тенденцията. Тази оценка няма нищо общо с действителността. Само през пролетният прелет над България прелитат и спират за почивка хиляди летни бърнета. За по-точното установяване на миграционната им численост са нужни специализирани проучвания. За периода 1970 - 2005 г. е налице явно намаление в миграционната численост на този вид в Софийско (Нанкинов и др., 2004), а по наши наблюдения този процес продължава и след това и обхваща и други части на страната.

В Червената книга (Петков 2015б) като заплахи за лятното бърне са посочени унищожаването и увреждането на местообитания и безпокойството по време на гнездовия сезон. Много от ценните местообитания на вида покрай Дунав, а във вътрешността на страната, понастоящем са унищожени или са в твърде незадоволително състояние -рибарници Мечка, рибарници Орсоа и др. Друг негативен фактор е прекомерния, а често и незаконен лов на вида. Установени са много случаи на браконьерски лов на летни бърнета през пролетта. Сечта на дървета по дунавските острови и покрай затоните, а и по теченията на вътрешните реки, също въздейства негативно върху гнездовата популация на вида.

Според Докладването по чл.12 заплахи за вида са промяната на предназначението на земите, пресушаването на водоеми и превръщането им в туристически и рекреационни зони и провеждането на спортно-туристически дейности в нерегулирани имоти.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът е **гнездящ и прелетен** за зоната с численост 2 двойки. Зоната поддържа 0,46% от националната популация на лятното бърне (оценка „С“), опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията е неизолирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната и като **мигриращ** (концентриращ се) с численост от 10 екз. Мигриращата популация е оценена за значимост оценка „С“. Опазването на вида като мигриращ е отлично (оценка „В“), популацията е неизолирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

През гнездовия период на 2021 г. видът не беше установен като гнездец. Бившето му гнездилище – блатото до с. Пожарево беше пресъхнало. През 2010 г. са гнездили 3 дв. в блатото до с. Пожарево, а през 2013 г. - 2 дв., пак там (данни на С. Чешмеджиев). В периода 2000-2010 г. също лятното бърне е гнездило редовно в това блато (П. Шурулинков - собствени данни). Считаме, че само при възстановяване на оводняването на блатото от р. Дунав посредством тръба под пътя/дигата лятното бърне ще загнезди отново в зоната. Числеността на вида в зоната трябва да се коригира с оглед на наличните данни на 0-3 двойки.

През прелета лятното бърне се среща редовно в зоната, по-често през пролетния прелет. По време на миграция/линеене са налице следните наблюдения от района – 21.04.2016 – край Тутракан – 6 екз (С. Пеев - ebird), 10.04.2021 – СЗЗ “Комплекс Калимок” – 8 екз. (Н .Цонев – ebird). На лице са още немалко наблюдения от СЗЗ “Комплекс Калимок” през март-април на групи от по 3-10 екз. Такива ята спират и в самата река.

Необходими са специализирани проучвания през есента и пролетта за установяване на честотата на срещаемост и броя на мигриращите лятни бърнета в зоната.

Гнездовите местообитания на вида включват блатото до с. Пожарево (29,3 ha).

Местообитанията за почивка и хранене на вида при миграция и линеене в р .Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови –общо 390 – 536 ha, което варира в зависимост от речното ниво. Средно може да се приеме 463 ha.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 дв.	Размера на гнездовата популация силно ще зависи от нивото на р. Дунав и поддържането на подходящите местообитания. При наличие на вода в блатото до с. Пожарево вероятността за покриване на праговата стойност е много голяма. Това зависи от пролетните нива на р. Дунав.	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 10	При по-ниски нива на р. Дунав броя на спиращите в зоната летни бърнета е по-висок поради наличието на пясъчни острови и коси.	Поддържане на мигриращата популация с численост най-малко 10 екз. Извършване на специализирани проучвания за изясняване на броя на мигриращите лятни бърнета в зоната до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 29,3 ha	Изчислена на база на площта на блатото до с. Пожарево.	Поддържане на площта на гнездовите местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 29,3 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида по време на миграция	ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона,

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
				в размер на най-малко 463 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
			1-Отлично – High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено – Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Прдвид, наличната публикувана и непубликувана информация от литературата и данните от теренните проучвания, предлагаме следните промени в СФД (маркирани в червено):

- Актуализация на кода и научното наименование на вида, съобразно Докладването по Чл. 12 от 2019 г.;
- Необходимо е гнездовата численост да се промени от 2 – 2 дв. на до 3 дв. Оценките не е необходимо да се променят;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A856	<i>Spatula querquedula</i>			r	–	3	p		G	C	B	C	C
B	A856	<i>Spatula querquedula</i>			c	10	10	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A059 *Aythya ferina* (кафявоглава потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 42-49 cm, тегло 0,800 – 1,200 kg, размахът на крилата - 67-77 cm. В брачно оперение при мъжките главата и шията са ръждиво-кафяви. Гушата, предната част на гърдите са черни. Гърбът и страните на тялото са пепелносиви. Кръстът е по-тъмен, а надопашнето – черно. Клюнът е сиво-черен. Женските като цяло са сивокафяви. Гърди, теме и шия по-тъмни с кафеникав нюанс. Неясни бледи и тъмни петна по главата. Със светла ивица зад окото. През

зимата мъжките са с тъмно сиво-кафяви гърди и задница и по-мръсно кафява глава. При женските оперението през зимата е като при брачното оперение, но по-тъмна по гърба. При младите оперението е като възрастните женски в извънбрачно оперение. По-едноцветни са отгоре, без светла ивица зад окото. Страните на тялото сиво-кафяви със светли напетнявания (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Есенната миграция започва в началото на септември, но се осъществява главно през октомври и ноември. Пролетния прелет е през февруари и март, когато се среща по-често по р. Дунав. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди от Средна Европа, Европейска Русия, Украйна, Беларус и Западен Сибир. Значително по-многочислена през зимата, особено по Южното Черномоското крайбрежие. По р. Дунав и вътрешните за странат водоеми зимуват незначителни числености от вида.

Гнезди най-често във висока блатна растителност, близо до водата. Гнезди единично. Гнездото е на земята покрито със сухи треви и пух. Снася 8–10 яйца, от средата на май до средата на юни, които мъти 24-28 дни. Младите линейт в края на юли и началото на август. Започват да летят след 50-55 дни. Полова зрялост настъпва на едногодишна възраст. (Нанкинов и др., 1997; Нанкинов 2012; Големански и др. (ред.), 2011).

Характерно местообитание

Обширни, дълбоки и открити водоеми, с големи водни огледала и растителност по периферията. При миграция и зимуване обитава разнообразни влажни зони, включително големи езера и язовири. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храната е от водни безгръбначни (ларви на насекоми) и семена, и части на водни и водолюбивы растения (Големански и др. (ред.), 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението е групово и разпръснато, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие, където са основните гнездови находища: ез. Сребърна, Бургаските влажни зони и най-вече Пода и Комлушка низина. През отделни години единични двойки гнездят в Тракийската низина, Дунавската равнина, Софийското поле, на места в Западна България и по долината на р. Арда. (Янков отг. ред., 2007). В посочените основни гнездовища и във Варненско–Белославския комплекс гнездят до няколко десетки двойки (до над 50 в Пода и Комлушката низина), но в повечето от останалите се размножават само единични двойки. В години с малко валежи и ниско водно ниво на водоемите числеността по-малка и много от двойките не пристъпват към гнездене. (Големански и др. (ред.), 2011).

Включен в Приложение 2А на Директивата за птиците. Според IUCN видът е уязвим – VU (Vulnerable). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 80 – 250 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е нарастваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: F01, J02.

Зимуващата популация е оценена на 17 000 – 31 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукутираща, променлива. За зимуващата популация са посочени следните заплахи и въздействия: F02, F03, F05, G01.

Мигриращата национална популация е оценена на 15 000 – 100 000 индивида. Не са посочени тенденции в популацията. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и въздействия: F02, F03.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът е само зимуващ за зоната с численост 150 – 400 екз. Зоната поддържа 0,9 - 1,3 % от националната зимуваща популация на кафявоглавата потапница (оценка „С“), опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията е неизолирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“.

4. Анализ на наличната информация

През гнездовия период на 2021 г. видът не беше установен като гнездящ. Обаче в предните години, когато блатото до с. Пожарево е било пълно с вода видът е установен като гнездящ. През 2010 г. там гнездеха 4 дв., а през 2013 г. – 3 дв., в други години също са установени като гнездящи (С. Чешмеджиев, П. Шурулинков – собствени данни). През 2021 г. в това блато нямаше вода. Считаме че само при възстановяване на оводняването на блатото от р. Дунав посредством тръба под пътя/дигата кафявоглавата потапница ще загнезди отново в зоната. Към СФД на зоната трябва да се добави параметри за опазване на гнездова популация от вида.

През зимата кафявоглавата потапница се среща редовно в зоната. По време на среднозимното преброяване през 2019 г. по р. Дунав са установени общо 140 кафявоглави потапници в 4 локалитета, а през 2020 г. - 154 птици в 3 локалитета. Ято от 120 екз е видяно на 13.01.2019 г. в реката до с. Попина. Концентрации докъм 500 екз. се срещат през зимата и в ез. Сребърна (П. Шурулинков – непубл. данни).

Гнездовите местообитания на вида включват блатото до с. Пожарево (29,3 ha). Местообитанията за почивка и хранене на вида при миграция и зимуване в р. Дунав включват речната акватория плюс пясъчните коси и острови – общо 390 - 536 ha., което варира в зависимост от речното ниво. Пясъчните коси и острови са местообитание за вида само когато са заляти. По принцип кафявоглавите потапници много рядко излизат на сушата. Средно може да се приеме че площта на хранителните местообитания на вида през зимата е около 463 ha.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на	Брой индивиди	Най-малко 3 дв.	Размера на гнездовата популация силно ще зависи от нивото на р.	Подобряване на популацията на вида в зоната в

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели					
гнездовата популация			Дунав и поддържането на подходящите местообитания. При наличие на вода в блатото до с. Пожарево вероятността за покриване на праговата стойност е много голяма. Това зависи от пролетните нива на р. Дунав.	размер от най-малко 3 гнездящи дв.					
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 150	Взета е долната граница на диапазона на числеността в СФД, тъй като актуалните данни показват, че тя е по-реална през последните зими.	Поддържане на зимуващата популация с численост най-малко 150 екз. Извършване на специализирани проучвания за изясняване на броя на зимуващите лятни бърнета в зоната.					
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 29,3 ha	Изчислена на база на площта на блатото до с. Пожарево.	Поддържане на площта на гнездовите местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 29,3 ha.					
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида по време на зимуване	ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.					
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на
Екологично състояние									
1-Отлично – High									
2-Добро – Good									
3-Умерено - Moderate									
4-Лошо – Poor									

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)			5-Много лошо - Bad Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	стойности 2- Добро или 1- Отлично състояние

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Прдвид, наличната публикувана и непубликувана информация от литературата и данните от теренните проучвания, предлагаме следните промени в СФД (маркирани в червено):

- Необходимо е добавяне на ред с гнездова численост на вида до 4 двойки. Тази популация представлява 1,2% от националната гнездова популация. Така оценката за значимост е „С“, за опазване – „В“, за изолация – „С“ и общата оценка – „С“.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A059	<i>Aythya ferina</i>			w	150	400	i		G	C	A	C	C
B	A059	<i>Aythya ferina</i>			r	-	4	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A061 *Aythya fuligula* (качулата потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 40-47 cm, тегло 0,450 – 0,950 kg, размахът на крилата - 65-72 cm. В брачно оперение мъжките са Характерни с тъмно (почти черно) оперение с рязко очертани правоъгълни бели страни. Главата е черна със син или пурпурен метален блясък. Перата на тила са удължени като образуват добре обособена качулка. Окото е жълто. Женските са с тъмнокафяво оперение с по-малка качулка и бяло петно в основата на надклюонието. Страните на тялото са по-бледи с размити тъмни петна. Окото е тъмножълто. В извънбрачно оперение мъжките са с къса качулка, страните на тялото са мръсно кафяви, черните части на брачното оперение са с кафяв нюанс. При младите оперението е като възрастните женски, но с по-светла глава и светло бежово в основата на човката. Окото е кафяво (Нанкинов и др, 1997).

Характер на пребиваване в страната

Многочислена мигрираща и зимуваща птица за страната. Есенния прелет е от септември до ноември, а пролетния от началото на февруари до края на април. По р. Дунав прелета през есента е по-слабо изразен, от колкото през пролетта, като през есента най-висока е числеността през ноември, след което спада със замръзването на крайдунавските блата. В района на Бургас числеността ѝ от началото на миграцията се увеличава до края на януари.

Зимува предимно по Черноморското крайбрежие. Средно в страната са зимували около 5000 птици, но в последните години числеността ѝ намалява, като средно зимуват около 2500 – 3000 индивида. Концентрира се по Южната Черноморие и по-малко по Северното и по р. Дунав.

Отделни птици и двойки са наблюдавани и през размножителния период в ез. Сребърна, Шабленското езеро, около Бургас, Дяволска река, яз. Доспат и др. Възможно е отделни двойки да се размножават нередовно в дунавските влажни зони. Видът се размножава в Румъния с 20 до 50 двойки. У нас засега няма потвърдено гнездене на вида.

Характерно местообитание

Предимно по-дълбоки езера и блата с богата водна растителност. По време на миграции и през зимата, в морски заливи по Черноморското крайбрежие и язовири. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са основно 1110, 1130, 1150, 1160, 3130, 3150 и 3270 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с животинска храна: дребни мекотели, личинки наносекоми, ракообразни, дребна риба. Търси храната си обикновено на дълбочина до 3–4 м, но понякога се гмурка и до 14 м.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През размножителния период разпръснати изолирани находища има по Дунавското крайбрежие и прилежащите му части на Дунавската равнина, Черноморското крайбрежие, Софийското поле и Тракийската низина. Наблюдавани отделни двойки и единични или малък брой летиращи птици (до 19 екз. през 1996 г. в Мандренското езеро), като общата численост на индивидите не надхвърля няколко десетки птици (Янков отг. ред., 2007). По време на прелет се среща по водоемите в цялата страна. Зимува предимно по Черноморското крайбрежие.

Включен в Приложение 2А на Директивата за птиците. Според IUCN вида е слабо засегнат – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **зимуващата популация е оценена на 1079 – 5628 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За зимуващата популация са посочени следните заплахи: F02, G01, G05.

Мигриращата национална популация е оценена на 1000 – 25 000 индивида.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Според СФД на зоната, качулатата потапница е зимуващ вид с численост 2-10 екз. Тази численост представлява 0,2 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

През зимата качулатата потапница се среща редовно, но в малък брой по р. Дунав. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав са преброени 130 качулати потапници в 4 локалитета, а през 2020 г. – 236 екз. в 4 локалитета. На 13.01.2019 е наблюдавано ято от 20 качулати потапници в р. Дунав под с. Дунавец, на няколко километра от границата на зоната.

На същата дата са видяни и 6 екз. до с. Попина. На 28.01.2021 г. един екземпляр е наблюдаван и в Дунав до с. Гарван (Л. Профиров – ebird).

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория – общо 390 ha, която площ може да е и по-голяма в зависимост от речното ниво – да достигне до 536 ha. Средно може да се приеме 463 ha.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 екз.	Определена на база мин. стойност от СФД. При твърде студено време през зимата е възможно нахлуване и на по-големията от вида в зоната, но това би било инцидентно и краткотрайно събитие.	Поддържане на зимуващата популация с численост от най-малко 2 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено – Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено – Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено – Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Не се налагат промени за този вид.

Специфични цели за A067 *Viscerphala clangula* (обикновена звънарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 42-50 cm, тегло 0,650 – 1,200 kg, размахът на крилата - 65-80 cm. В брачно оперение мъжките са с черна глава със зелен метален блясък. В основата на клюна под юздичката голямо бяло петно. Окоето е жълто. Гърдите и страните са снежно бели. Задницата и гърбът са черни. На плещите е с тесни черни ивици. При женските главата е кафява, окоето е бледожълто, яката и коремът са бели. Гърдите и страните са пепелно-сиви, човката е тъмна с жълтеникава ивица преди върха. В извънбрачно оперение мъжките са като женските в брачно оперение, но главата отстрани с черен оттенък и без бял пръстен на яката. Крилото е като в брачно оперение. Женските в извънбрачно оперение също са без бяло на якичката. При младите оперението е като възрастните женски, но главата е по-убито сиво-кафява. Без бяла яка (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е мигриращ и зимуващ вид. Есенният прелет започва през октомври, но е по-масов през ноември, когато в страната пристигат по-голяма част от звънарките. Есенният прелет е през февруари и продължава до март. По-често се среща по морското крайбрежие и р. Дунав. Мъжки половонезрял екземпляр е наблюдаван през месец юни край н. Калиакра (Нанкинов и др., 1997; Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава тихи реки, езера и блата с гористи брегове. Заливни гори и водоеми край стари гори. Зимуващи или мигриращи звънарки могат да се наблюдават в езера и блата с голяма открита водна площ, морски заливи и устия на вливащи се в тях реки. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са основно 1110, 1130, 1150, 1160, 1170, 3270 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През зимата се храни предимно с мекотели. През останалото време с ларви на насекоми, дребни риби, ракообразни.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядко срещана по време на миграция в цялата страна. Разпространена е основно по Черноморското крайбрежие и р. Дунав. Зимува в неголеми количества, до 57 екз по р. Дунав

и до 51 екз. по южното Черноморие. Във вътрешността на страната и по северното Черноморие видът се среща в незначителни количества (Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN вида е слабо засегнат – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) зимуващата популация е оценена на **140 – 400 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **флукутираща**, променлива. За зимуващата популация са посочени следните заплахи: F02, F03, F05.

Мигриращата национална популация е оценена на 0 – 500 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: C03, F02, F05.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Според СФД на зоната звънарката е зимуващ вид с численост 10 - 50 екз. Тази численост представлява 7,1 - 12,5 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Тя трябва обаче да бъде „В“ защото в зоната се опазват 2 - 15% от националната зимуваща популация. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност, но според нас трябва да се коригира на „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

През зимата звънарката се среща редовно по р. Дунав, особено при по-студено време. През януари 2019 г. по целия български участък на р. Дунав са преброени 160 звънарки в 12 локалитета, а през 2020 г. – 110 екз. в 8 локалитета. Най-големите отделни ята достигат до 33 и 40 екз. В близост до СЗЗ „Остров Пожарево“ са следните наблюдения – на 12.01.2019 – 19 екз. в Дунав над с. Попина, на същата дата - 9 екз. и до о. Мишка северно от с. Бръшлен. На 27.01.2021 г. две звънарки са наблюдавани и в реката до с. Попина (Л. Профиров – ebird).

Местообитанията за почивка и хранене на вида в р. Дунав включват речната акватория – общо 390 ha, която площ може да е и по-голяма в зависимост от речното ниво – да достигне до 536 ha. Средно може да се приеме 463 ha.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (C01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 10 екз.	Определена на база мин. стойност от СФД. При студено време през зимата е възможно нахлуване и на по-големи ята от вида в зоната, но това би било инцидентно и краткотрайно събитие.	Поддържане на зимуващата популация с численост от най-малко 10 инд.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 463 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 463 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено – Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено – Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено – Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Прдвид наличната информация от научната литература, непубликувани съобщения и СЗП през 2019 и 2020 г., предлагаме следните промени в СФД:

- налагат се промени в оценките на значимост на опазваната зимуваща популация и общата оценка –от „С“ на „В“, тъй като в зоната се опазват 7,1 - 12,5 % от националната зимуваща популация;

G	Species					Population in the site					Site assessment			
	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A067	<i>Bucephala clangula</i>			w	10	50	i		G	B	A	C	B

Специфични цели за A767 *Mergellus albellus* (малък нирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 38-44 cm. Размах на крилата 55-69 cm. Има къс клюн, главата е с високо чело и малка качулка. Мъжкият е с черно-бяло оперение с Характерна „черна маска“ на очите, черна ивица на тила и две черни линии от гърба през крилото към гушата и гърдите. Женската с контрастиращи червенокафява горна половина на главата и бели подбрадие, гърло и страни на шията; също с „тъмна маска“ през очите, макар и слабо различима (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Мигриращ и зимуващ вид за страната. Появява се през ноември. В района на Бургас числеността му се увеличава към края на декември. Отлита от края на февруари до края на март. Рядко отделни птици се срещат и през април (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава горски реки с по-бавно течение и езера. По време на зимуване – по-големи реки и езера с обширни открити водни пространства, по-рядко в морски заливи (Нанкинов и др., 1997). Среща се в цялата страна, но главно в по-големите езера и блата край р. Дунав и Черно море. Резултатите от средно-зимните преброявания в България в периода 1977-1996 г. показват, че вида е доста често срещан със средна численост от 124 индивида (максимум 333 инд. през 1996 г.). Най-широко разпространен по поречието на р. Дунав. Основните концентрации са по река Дунав в речния участък между Тутракан и Силистра (средно 22 инд., максимум – 153 инд. през 1996 г.), Мандра (средно 20 инд., максимум – 133 инд. през 1985 г.) и речен участък на Дунав между Свищов и Русе (средно 14 инд., максимум – 71 инд. през 1996 г.). През периода 1997-2001 г. средната численост на зимуващите у нас малки нирци се увеличава до 277 инд. с максимум от 1104 инд. през 1997 г. (Michev and Profirov, 2003). Подходящи местообитания за търсене на храна по време на зимуване и миграция са реки, езера и морски крайбрежия, вероятно 3160, 3260, 3130, 3140, 1130, 1150, 1160 и др. според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През зимата се храни изключително с дребни рибки (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В Закона за биологичното разнообразие видът е включен в Приложение 2 и 3. Малкият нирец не е включен в Червена книга на Р България (2015). Според IUCN видът е „слабо засегнат“ (Least Concern) (BirdLife International, 2021) в Европа и в света. Малкият нирец е включен също в Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценя на **50 – 450 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **флукуираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.), също е **флукуираща**.

За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, J02, F03.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната вида е само зимуващ. Зимуващата популация се оценява на до **2 индивида**, което е **0,44 – 4 % от националната зимуваща популация** (оценка „А“).

Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

По време на СЗП през 2019 г. видът е наблюдаван на 16 места (общо 117 инд.) по поречието на р. Дунав. През 2020 г. видът е отчетен само на три места (общо 14 инд.) по р. Дунав – при с. Кривина, при Русе и при рибарници Мечка. Вероятно по-ниските температури през зимата на 2019 г. (stringmeteo.com) са основната причина за по-голямото количество птици по реката. През 2019 г. са установени общо **24 индивида** в р. Дунав на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“. СЗЗ „Остров Пожарево“ не попада в речните участъци на р. Дунав, където видът се среща с най-голяма численост. Това е съпоставимо с данните, посочени в СФД – 0-2 индивида.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (С01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивида	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г. Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури, през януари. При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 390 ha.
Местообитание на вида: Екологично	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично - High	Подобряване на екологичното

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели				
състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)			<table border="1"> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
2-Добро - Good								
3-Умерено - Moderate								
4-Лошо - Poor								
5-Много лошо - Bad								

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за настоящата зимуваща численост на вида в СЗЗ по време на зимуване е необходима актуализация на СФД:

- Актуализация в кода и научното наименование на вида, съобразно Докладването по чл. 12;
- По отношение на оценка на зоната (Site assessment), популация (Pop.) следва да се промени от критерий „А“ на „В“, съобразно 0,44 – 4 % от националната зимуваща популация на вида, която се поддържа в зоната;

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A767	<i>Mergellus albellus</i>			w		2	i		G	B	A	C	A

Специфични цели за A069 *Mergus serrator* (среден нирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 52-58 cm. Размах на крилата: 70-86 cm. По-дребен от големия нирец. Главата при мъжкия е с Характерна двойна качулка, рязко очертана бяла огърлица на шията и ръждива с тъмни петна гуша. Женската подобна на тази на големия нирец. Отличава се от нея по наличието на черно петно около окоето, преливащо се с ръждивите шия и глава, бялото, без резки очертания; гърбът е тъмен с ясно видими светли краища на перата. В полет силуетът е силно издължен. Впечатление прави дългият и тънък клон и двете напречни черни ивици в бялото поле на крилото (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Мигриращ и зимуващ вид за страната. Появява се през октомври, като в края на месеца и в началото на ноември се наблюдават по-големи ята. Обикновено отлита до края на март, но

понякога остава и до края на април или дори до средата на май (двойка в морето при Шабленското езеро) (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период се среща в разнообразни местообитания – морското крайбрежие, приморски езера, бавно течащи и планински реки и езера в тундрата и горската зона, открити пясъчни острови в морето, бракични езера. В местата за зимуване обитава предимно морето и крайбрежните солени езера (Нанкинов и др., 1997).

Хранене

Храни се с различни видове риба (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

По време на прелет и през зимата се среща предимно в морето и големите крайбрежни езера; рядко по р. Дунав и водоемите във вътрешността на страната. Резултатите от средно-зимните преброявания в България в периода 1977-1996 г. показват, че вида е доста често срещан със средна численост от 700 индивида (максимум 1250 инд. през 1980 г.). Установен единствено в морето по Черноморското крайбрежие, с изключение на 2 птици: едната наблюдавана през 1978 г. в р. Дунав между Свищов и Русе, а другата през 1984 г. в р. Дунав между Тутракан и Силистра. По-многочислен е по Южното Черноморско крайбрежие – средно 462 инд. и максимум 889 инд. през 1980 г. По Северното Черноморско крайбрежие средно са установени 237 зимуващи индивиди (максимум 396 инд. през 1990 г.). Влажните зони, в които са отчетени най-много средни нирци през зимата са следните: Черноморското крайбрежие между Царево и Синеморец (средно 111 инд.), Черноморското крайбрежие между Слънчев бряг и Ахелой (средно 92 инд.) и Поморийското езеро (средно 85 инд.). През периода 1997-2001 г. средната численост на зимуващите индивиди се увеличава до 767 със максимум от 1314 инд. през 1998 г., но може да се каже, че зимуващата популация на вида в страната за период от 25 години остава стабилна, като постепенно най-високите средно-зимни числености на вида се преместват от Дунавското крайбрежие към Южното Черноморско крайбрежие (Michev & Profirov, 2003).

Включен в **Приложение 2Б** на Директивата за птиците и в ЗБР в Приложение 3 и 4а. Според IUCN в Европа видът е „почти застрашен“ (Near Threatened), а в света е „слабо засегнат“ (Least Concern) (BirdLife International, 2021).

Съгласно Докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва като зимуващ с популация между **120 и 200 индивида**. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е **намаляваща**, а дългосрочната (1980-2018 г.) също е **намаляваща**. Посочени са следните заплахи: F02, F03.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) видът се оценява като преминаващ с **100 – 800 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **неизвестна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е **неизвестна**. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и въздействия: F02, F06, F08, J02.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната вида е зимуващ. Зимуващата популация се оценява на **3 – 10 индивида**, което представлява **2,5 - 5 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По време на СЗП през 2019 г. видът е наблюдаван само на едно място (1 инд.) по р. Дунав срещу с. Попина. По време на СЗП през 2020 г. средният нирец не е бил отчетен. Вероятно по-ниските температури през зимата на 2019 г. (stringmeteo.com) са основната причина за появата на макар и единични птици по р. Дунав. По данни от eBird видът е наблюдаван на три места по р. Дунав: с. Остров – 8 инд. (B. Belchev, 2007), о. Вардим – 15 инд. (S. Gigov, 2008), ез. Сребърна – 2 инд. (D. Mitev, 1997). Средният нирец зимува основно по Черноморското крайбрежие, като там през 2019 г. са били отчетени общо 15 индивида (Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р България, 2019). Данните на Michev & Profirov (2003) от СЗП в периода 1977 – 2001 г. също доказват, че вида през зимата се концентрира предимно по Черноморското крайбрежие и само етнически птици (средно 2 инд/год.) зимуват по р. Дунав.

Посочените заплахи за зимуващата популация вида в Докладването от 2019 г. (F02, F03) са невалидни за СЗЗ „Остров Пожарево“. По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (пясък и баластра) от р. Дунав (C01), което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания и безпокойство на птиците.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели					
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и данните от СЗП през 2019 и 2020 г. Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури, през януари. При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >1 инд.					
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 390 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 390 ha.					
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> </table>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности
Екологично състояние									
1-Отлично - High									
2-Добро - Good									
3-Умерено - Moderate									
4-Лошо - Poor									

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
елемент риби (JDS4-Fish)			5-Много лошо - Bad Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	2-Добро или 1-Отлично състояние.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за зимуването на вида в защитената зона необходима актуализация на СФД:

- Въз основа на литературни данни и данните от СЗП 2019 и 2020 г. видът се концентрира основно по Черноморското крайбрежие, и единични птици (средно 2 инд./год. общо за Дунав според Michev & Profirov, (2003)) могат да бъдат наблюдавани по р. Дунав през по-студени зимни периоди. В тази връзка, предвид непостоянната численост на зимуващата популация на вида СЗЗ, предлагаме промяна на минималната численост на популацията в СФД от 3 – 10 инд. на до 10 инд;

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A069	<i>Mergus serrator</i>			w	-	10	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A073 *Milvus migrans* (черна каня)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 cm, размах на крилата: 165-175 cm. Тъмнокафява, средно голяма птица с дълги тесни крила и дълга, слабо връзана опашка. Главата е белезникаво-сива, гърлото е белезникаво, а клюнът е черен. Восковицата и краката са жълти. Когато опашката е широко разперена връзването не се забелязва. Лети с плавни махове. Често се рее и прави широки кръгове (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетнен, преминаващ и отчасти зимуващ вид за страната. Пролетния прелет е от началото на март до средата на май. Есенният прелет е от началото на август до първата десетдневка на октомври (Симеонов и др., 1990). През размножителния сезон (юни - юли) е най-често по р. Дунав и притоците му, поречието на реките Марица, Тунджа и техните притоци, Сакар, Дервентски възвишения. По време на скитания и миграции е навсякъде из страната, но по-значима е миграцията по Черноморското крайбрежие. Гнезди поединично или в разредени колонии до 30 двойки. Събира се на групи по време на хранене, скитане, почивка и миграция (Големански гл. ред., 2015).

Характерно местообитание

Обитава гори и групи дървета в големи речни долини, по Черноморската крайбрежие и край изкуствени водоеми. През зимата се среща и в открити пространства в равнини (Симеонов и др., 1990). Според Стойчев и др. (в Янков, отг. ред., 2007) гнезди в алувиални и много влажни гори и храсталаци и широколистни листопадни гори, по-рядко – в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, обикновено в близост до по-големи реки и други влажни зони.

Средната гнездова плътност на вида варира между 1 и 20 дв./100 km² (Maciorowski et al., 2021). Според едно изследване в южна Испания (Tanferna et al., 2013) средната територия на отделните индивиди е 153.3 km². Гнездящите мъжки и женски индивиди предпочитат влажни зони, горско-земеделски местообитания (dehesa) и храсталаци. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0 (може би и други широколистни гори); открити местообитания за търсене на храна – естествени и полуестествени тревни формации(6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Полифаг, храни се с мърша, често отнема плячката на други птици, лови насекоми и дребни гръбначни животни (Големански гл. ред., 2015). В стомашното съдържание на български птици са установени: сива полевка, обикновена горска мишка, белокоземна белозъбка, водна жаба, зелен гушер, торен бръмбар, бръмбар бегач (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Групирано основно по поречията на големите реки и притоците им – р. Тунджа, р. Марица, р. Дунав, р. Арда, по-разпръснато в Лудогорието и суходолията в Добруджа и др. С най-плътно разположени находища в района между Източните Родопи, Източна Стара планина и Странджа, където съществуването на по-големи реки е съчетано с наличието на над 1000 микроязовира, няколко язовира и други водоеми. Почти напълно отсъства от Западна България и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007). Българската популация наброява 130 - 170 двойки (Нанкинов и др., 2004), а според Янков отг. ред., (2007) наброява 140-160 двойки. По време на скитания и миграции е навсякъде из страната, но по-значима е миграцията по Черноморското крайбрежие (Големански гл. ред., 2015).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Според IUCN за територията на континентална Европа видът е в категория LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021) – „слабо засегнат“. Включен в SPEC 3 Уязвим. Включен в Червената книга на България в категория „уязвим“ (VU – vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **140 – 170 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **намаляваща**. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A04, D02, F03, G01, D06.

Мигриращата национална популация е оценена на **800 – 900 индивиди**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, B02, F03, F26, D06.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната, вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **1 – 1 двойки**, което представлява **0,59 - 0,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида

е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според публикуваната първоначално информация за СЗЗ „Остров Пожарево, вида е представен с 1 двойка в зоната (Куцаров и Янков, 2007). По време на теренното проучване през 2021 г. не са установени птици от вида в зоната. По данни от eBird, няма наблюдения на птици от вида на територията на СЗЗ, но в близост (с. Зафирово, южно от гр. Тутракан) има наблюдения на единични птици през размножителния сезон. По данни от observation.org в съседната СЗЗ „Малък Преславец“ има наблюдения на птица през размножителния сезон в подходящо гнездово местообитание (Y. Kutsarov, 2016). Възможно е вида да гнезди в зоната, но с флукутираща численост, непостоянна през годините.

Като евентуална заплаха за вида в зоната може да се посочи В02 - Превръщане на едни видове гори в други, включително монокултурни, в следствие на което може да се наблюдава загуба на местообитание и безпокойство. По време на теренното проучване през 2021 г. е констатирано изсичане на хибридни тополи на територията на зоната, което е предпоставка за загуба на местообитание и безпокойство на птиците. От посочените в Докладването по Чл. 12 заплахи и въздействие валидни за СЗЗ „Остров Пожарево са следните:

- F03 - Промяна на съществуващото земеползване на терени представляващи естествени или полуестествени местообитания вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия);
- D06 - Изграждане, експлоатация и поддръжка на съоръжения за пренос на електроенергия и комуникационна инфраструктура (кабели);

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най- малко 1 двойка	Определена на база СФД и данните от ОВМ (Куцаров и Янков, 2007) .	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най- малко 302 ha	Изчислена въз основа на 31 % местообитание широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната. Средната гнездова плътност на вида варира между 1 и 20 дв./1000 ha. По груби изчисления местообитанието в СЗЗ може да поддържа до 6 дв. при максимална плътност.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 302 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 97 ha	Определена на база % на местообитания N09 и N10 от СФД. Вида може да използва и прилежащите територии с обработваеми земи и пасища за търсене на плячка.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 97 ha

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Не са необходими промени в СФД за този вид.

Специфични цели за A075 *Haliaeetus albicilla* (морски орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 80-85 cm. и размах на крилата 215 – 225 cm. Едър орел с широки дълги крила. Горната страна на тялото е сиво-кафява, а главата и шията – светложълти. Опашката е къса, слабо клиновидна, при възрастните е бяла, а при младите – тъмна. При полет първостепенните махови пера са разтворени като пръсти. Среща се поединично или на двойки, често в близост до водоеми (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид, със зимуващи предимно млади птици от по-северни райони (делтата на р. Дунав). От началото на 90-те години на миналия век се наблюдава бавно възстановяване на популацията, най-вече по р. Дунав (сега има най-малко 12 двойки, 6 от които на българска територия). По Черноморското крайбрежие засега има само 3 двойки. Новост е задържането на двойка във вътрешността на страната при яз. „Ивайловград“ (Големански гл. ред., 2015). Общата численост на гнездящите и потенциално гнездящи двойки е 23, като по Дунавското крайбрежие са 11 дв., а в Тракия и Източните Родопи – 9 дв. (Todorov et al., 2015). През зимата числеността се увеличава за сметка на скитащи и разселващи се млади птици основно от делтата на р. Дунав и се колебае вероятно между 30 и 40 индивиди. През януари 2005 г. по р. Дунав между Сомовит и Силистра са отбелязани 25 птици. Двойката има няколко гнезда, построени главно на бяла топола, които сменя през отделните години (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). В Дунавската делта (Sándor et al., 2014) е установена гнездова плътност от 0,048 дв./km². В Германия териториите на птиците варират между 2,7 и 669,7 km² (Krone and Treu, 2018).

Характерно местообитание

Крайбрежия на морета, реки и езера, богати на риба и водоплаващи птици, с високи и удобни за гнездене дървета при надморска височина от 0 до 140 м. През зимата обитава и места около изкуствени водоеми – язовири, рибарници и др. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0, 92A0, а за търсене на храна – 3130, 3140, 3150, 3160, 1110, 1130, 1150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, водоплаващи птици, дребни бозайници, мърша и др.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С отделни гнездовища, съсредоточени покрай р. Дунав и по Черноморското крайбрежие, а отделни находища – и по долното течение на р. Арда. Част от двойките по Дунавското крайбрежие през отделни години гнездят на румънския бряг. В редица квадрати установен с ниска степен на достоверност за гнездене и вероятно се касае за скитащи или не гнездящи индивиди (Иванов и др. в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021) за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 1 Рядък. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **23 – 45 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **увеличаваша се**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е **увеличаваша се**. Посочените са следните заплахи и влияния: A02, B02, B03, C03, D02, E01, F03, H01, J03, L07.

Зимуващата популация е оценена на **20 – 35 индивида** (за периода 2013-2018 г.). Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е **увеличаваша се**. Тук са посочени същите заплахи както при гнездовата популация. За зимуващата популация са посочени следните заплахи и въздействия: A02, B02, B03, C03, D02, E01, F03, H01, J01, J03.

Мигриращата национална популация е оценена на **10 – 40 индивида** (за периода 2001-2018 г.). Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: C03, D02, E01, F03, D06.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната като гнездящ, зимуващ и мигриращ. Размера на гнездовата популация е 1 двойка, което е **2,2 – 4,4 % от националната гнездяща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД, мигриращата (концентрираща се) популация се оценява на **1 - 1 индивида**, което е **2,5 – 10 % от националната популация**. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е добро съхранение (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД на зоната, вида се опазва със зимуваща популация, оценена на **1 индивид**, което е **2,9 – 5% от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Публикуваната информация за гнезденето на вида за периода 2006 - 2012 г. сочи, че общата численост на гнездящите и потенциално гнездящи двойки за България е 23. В Тракия и Източните Родопи – 9 дв., 11 двойки за р. Дунав (Todorov et al., 2015). Според Cheshmedzhiev et al., (2019), по българското поречие на р. Дунав са установени общо 12 двойки. Теренното проучване през май и юли месец 2021 г. установи 1 възрастна птица от вида в подходящо гнездово местообитание в рамките на зоната. Предполага се, че понастоящем в зоната гнезди **1 дв.** на вида.

По време на зимуване морските орли се концентрират по местата където има струпване на водолюбиви птици, които са и потенциална плячка. Това са предимно СЗЗ „Комплекс Беленски острови“, СЗЗ „Комплекс Калимок“ и СЗЗ „Сребърна“ (Cheshmedzhiev et al., 2019). По време на СЗП на 2019 г. са наблюдавани 11 индивида по поречието на река Дунав, като 2 индивида от тях близо до зоната. През зимния период на 2020 г. са наблюдавани 5 индивида по поречието на р. Дунав, като тогава не са наблюдавани птици от вида в близост до зоната. По всяка вероятност количеството на зимуващите птици по р. Дунав ще зависи от средните температури през януари. При средни температури около 0° С или с отрицателен знак, се очаква числеността на зимуващите птици да е по-голяма. През 2019 г. средните месечни температури през януари по р. Дунав са били между -0,8 и 0,5° С (stringmeteo.com) с установени 11 инд., а през 2020 г. са били между 1,1 и 1,9° С (stringmeteo.com) при установени 5 инд., или два пъти по малко зимуващи птици от вида.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция и зимуване, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025, да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Основните заплахи за морския орел са безпокойството, провеждането на горско-стопанските дейности и практики, най-вече по време на размножителния сезон, както и химизацията в селското стопанство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най- малко 1 двойка	Определена на база СФД и теренните проучвания през 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най- малко 1	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 1 инд. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			концентрация на вида в зоната по време на миграция.	
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Определена на база данните от СЗП през 2019 и 2020 г. Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия и най-вече от температурните стойности през януари. При средни температури около 0° С или с отрицателен знак, се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При средни температури около 0° С или с отрицателен знак, се очаква зимуващата популация да е ≥ 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 302 ha	Изчислена въз основа на 31 % местообитание широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната. Средното разстояние между гнездовищата по р. Дунав е 69 km (Todorov et al., 2015), което предполага, че на територията на СЗЗ може да има максимум 1 дв.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 302 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 146 ha	Определена въз основа на 15 % от общата площ на СЗЗ с местообитание N22 – пясъчни коси и наноси по крайбрежието на реката, където се очаква да има струпване на водолюбивы птици (плячка).	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 146 ha
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за гнездящата, зимуващата и мигриращата популация на вида предлагаме следните промени в СФД (в червено):

- Промяна в минималната (Min, Size, Population in the site) и максималната (Max, Size, Population in the site) численост на зимуващата популация от 1 – 1 инд. на до 2 инд., предвид данните от СЗП 2019 и 2020 г;
- Промяна в качеството на данните (D. qual.) за мигриращата популация от G – good на M – moderate, предвид липсата на публикувани данни и заложения мониторинг като междинна цел до 2025 г;
- Промяна в оценката за численост и плътност на популациите от „С“ на „В“, предвид на по-високия процент от националните популации на вида (> 2 %), които зоната поддържа;

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			w	–	2	i		G	B	B	C	C
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			c	1	1	i		G	B	B	C	C
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			p	1	1	p		M	B	B	C	C

Специфични цели за A086 *Accipiter nisus* (малък ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 35-37 cm., размах на крилата: 60-65 cm. Мъжки - горната страна на тялото тъмносива, по тила бели основи на перата, ушите и страните на гушата ръждиви. Гърдите, корема и гащите изпъстрени с ръждиви напречни препаски. Женски - горната страна на тялото сиво-кафява. Тилът тъмнокафяв с бели петна, над очите бяла „вежда“. Долната страна на тялото бяла, по гушата с тъмни надлъжни резки, а останалата част с тъмнокафяви напречни препаски. И при двата пола клюна е тъмносив с черен връх. Восковицата и краката светложълти. Ирисът е тъмножълт (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е постоянен, прелетен и зимуващ. Гнездовия период започва в края на април и продължава до края на юли (Симеонов и др., 1990). Мигрира през България от началото на март до началото на април и от средата на септември до края на октомври (Матеева и Янков, 2013).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава основно широколистни, смесени и иглолистни гори, алувиални и много влажни гори и храсталаци, по-рядко – ивици дървета, храсти и мозайки от тях, овощни градини, дървесни и храстови плантации, а също в градски паркове и градини или други гористи части на градове, села. По време на миграции и през зимата се среща в хълмисти райони, открити полета, обработваеми площи, паркове, покрайнини на селища (Симеонов и др., 1990; Янков, отг. ред., 2007).

Хранене

Предимно орнитофаг. Ловува дребни птици до 120 гр., обикновено до 7 км от гнездото. Малкия ястреб не извършва селекция при ловуване, преобладават жертвите, които имат най-висока плътност (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато и групово на почти цялата територия на страната с изключение на някои земеделски райони. По-плътно в гористите части, особено в планините, полупланинските и хълмисти райони, но и в Лудогорието и дори в Добруджа (където гнезди в полезащитните пояси и суходолията). Относително ограничено разпространен по Дунавското крайбрежие и поречията на някои от големите реки, където вероятно е заместен от *Accipiter brevipes*. Като цяло плътността по-висока в планинските и полупланинските райони на Рила, Пирин, Родопите, Стара планина и Предбалкана (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN за територията на континентална Европа, а и за целия свят видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Няма SPEC категория. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ EN (Endangered).

Съгласно Докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), видът се опазва като гнездящ с популация между **1000 и 2300 двойки**. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (1980-2018 г.) е **увеличаваща** се. Не са посочени заплахи и влияния.

Малкият ястреб се опазва също така и като мигриращ вид с численост **1000-2200 индивида**. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, B02, F03, D02.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФД на зоната вида е постоянен. Оценява на **1 двойка**, което е **0,04 – 0,1 %** от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е с добра оценка (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

За българското поречие на р. Дунав малкият ястреб е много по-многочислен по време на зимуване и миграция от колкото през размножителния сезон. Гнездящата популация на вида по р. Дунав е оценена на 180 – 330 двойки (Cheshmedzhiev et al., 2019). Теренното проучване през май и юни месец 2021 г. не установи птици от вида в зоната. По данни от eBird няма наблюдения на вида в зоната. Според observation.org, единични птици са наблюдавани по врем на зимуване и миграция (Y. Kutsarov, 2020, 2021).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най- малко 1 двойка	Определена на база СФД.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 302 ha	Изчислена въз основа на 31 % местообитание от широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 302 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 585 ha	Изчислена на база % на общата сухоземна площ на местообитанията след изваждане на откритите водни площи (N06 – 40%). Вида използва разнообразни местообитания за търсене на плячка, вероятно често и извън зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 585 ha

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за вида в зоната не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A087 *Buteo buteo* (обикновен мишелов)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 58 cm. Размах на крилата: 120 – 130 cm. Средно голяма граблива птица с широки, къси крила и къса закръглена опашка. Оперението е кафяво, като на горната страна еднообразно, а на долната е с белезникав или ръждив оттенък и пъстрини. Лети с плавни махове на крилата. Восковицата и краката са жълти. В България се среща подвидът *Buteo buteo vulpinus* (обикновен ръждив мишелов) (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е постоянен и прелетен. Един от най-многобройните и широко разпространени видове хищни птици в страната. Размножителния период започва през април. Гнездото си строи по широколистни и иглолистни дървета на височина 6-20 м. Според Янков (отг. ред., 2007) българската популация наброява 2500-4000 двойки, а според Нанкинов и др. (2004) – от 7000 до 11 000 дв. Видът е известен като далечен мигрант (главно подвидът *vulpinus*) и мигрант на къси разстояние, но на широк фронт, отчасти зимува в България (подвидът *buteo*). Мишеловът е най-многобройният мигрант сред грабливите птици през периода 1979-2003 г. в Бургаския залив. Общата му численост варира между 7963 и 31 746 инд. (средно – 17 739) (Michev et al., 2018). Пролетната миграция е най-интензивна през март, а есенната през втората половина на октомври. Образува сравнително многочислени ята (300-400), в сред които може да присъстват и други единични видове (тръстикова блатар, черна каня). Общо проучванията

през 2011 и 2012 г. показват, че макар обикновения мишелов да прелита над цялата страна, основната част от прелитащите птици се концентрират в източната част (Матеева и Янков, 2013).

Характерно местообитание

Обитава крайнини на широколистни, смесени и иглолистни гори с поляни, групи дървета сред открити пространства. Среца до 1500 м. - 1977 м надморска височина (Симеонов и др., 1990; Янков, отг. ред., 2007). Гнездовата територия на една двойка е между 39 и 221 ha (средно – 119 ha). В Алпите (Италия) е установена гнездова плътност между 28 и 31 дв./100 кв. км. като разстоянието между гнездата е средно 1108 м. По-голяма част (81%) от гнездата са разположени на скали, а останалите върху стари дървета (кестен, бял бор, дъб) (Sergio, 2002). Подходящи местообитания за гнездене са крайнини на гори (9110-91СА), а за търсене на храна са открити пространства - ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Основно се храни с бозайници (15 вида), като доминират дребните гризачи – обикновена полевка, лалугер, горска полевка, горска мишка и др.). От птиците (17 вида) най-често ловува обикновен скорец.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Повсеместно разпространен на цялата територия на страната. Не е установен на места в равнинни безлесни райони с преобладаване на земеделски култури – локално в Дунавската равнина, Тракийската низина, Бургаската низина и др. Числеността му е относително равномерна, като е по-висока в предпланинските и хълмистите райони с по-голямо разнообразие на местообитания (комбинация от гори с ливади, пасища и обработваеми земи) (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021) за територията на континентална Европа, също и за света. Няма SPEC категория. Не е включен в Червената книга на Р България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), видът се опазва като гнездящ с популация между **2400 и 4200 двойки**. Краткосрочната (2001-2018 г.) популационна тенденция е **стабилна**, а дългосрочната (1980-2018 г.) е **неизвестна**. Не са посочени заплахи и влияния.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), видът се опазва и като мигриращ с численост между **36 000 и 40 000 индивиди**. Не са посочени тенденции в миграционната численост. Не са посочени и заплахи.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната и като постоянен с **2 двойки**, което е **0,05 – 0,08 %** от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро съхранение (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД на зоната, вида е зимуващ. Зимуващата популация на вида в зоната е **неизвестна** поради липса на данни (DD). За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е добро съхранение (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал

(оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД, мигриращата (концентрираща се) популация е **неизвестна** поради липса на данни (DD). За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е добро съхранение (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Обикновения мишелов гнезди редовно по поречието на р. Дунав, като популацията по българското поречие се оценява на 320 – 560 двойки (Cheshmedzhiev et al., 2019). През май месец на 2021 г. са наблюдавани 3 индивида в подходящо гнездово местообитание на територията на СЗЗ „Остров Пожарево“. Популацията се оценява на **2 гнездящи двойки** в зоната през 2021 г.

Национално проучване на миграцията за 42 вида птици през 2011 и 2012 г. показват, че макар обикновения мишелов да прелита над цялата страна, основната част от прелитащите птици се концентрира в източна България (Матеева и Янков, 2013). Според СФД липсват данни за мигриращата популация на вида в зоната и е необходимо залагане на адекватен мониторинг в периодите от средата на март до края на април за пролетната миграция, и от средата на септември до края на октомври за есенната миграция.

По врем на СЗП през 2019 г. са наблюдавани 25 инд., а през 2020 г. - 21 инд. от вида за цялото българско поречие на река Дунав. В СЗЗ „Остров Пожарево“ не са наблюдавани птици от вида по врем на СЗП през 2019 и 2020 г. По данни от observation.org, единични птици могат да зимуват в СЗЗ (Y. Kutsarov, 2021). Според СФД липсват данни за зимуващата популация на вида в зоната и е необходимо залагане на адекватен мониторинг в периода декември - февруари за установяване на тази численост.

Основните заплахи за обикновения мишелов са безпокойството, провеждането на горско-стопанските дейности и практики, най-вече по време на размножителния сезон, както и химизацията в селското стопанство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 двойки	Определена на база СФД и данните от теренното проучване през размножителния сезон на 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната не е посочена минимална и максимална стойност. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	популация до 2025 г.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Неизвестна	В СФД за концентрацията на зимната концентрация на вида не е посочена минимална и максимална стойност. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на зимуване.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на зимуващата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 302 ha	Изчислена въз основа на 31 % местообитание от широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 302 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 283 ha	Изчислена на база % на общата сухоземна площ на местообитанията след изваждане на откритите водни площи (N06 – 40%) и на широколистната естествена гора (N16 – 31%). Вида използва разнообразни открити местообитания като пасища и обработваеми земи за търсене на плячка, вероятно често и извън зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 283 ha
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за гнездящата, мигриращата и зимуващата популация на вида в зоната не може да бъде направена актуализация в СФД.

Специфични цели за A136 *Charadrius dubius* (речен дъждосвирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15 – 18 cm. Размах на крилата: 32 – 35 cm. С черна огърлица на врата и шията. Челото е бяло, Характерен жълт пръстен около окоето и изцяло черен клюн. Черното на бузата образува остър ъгъл, който е Характерен за вида. Среща се по чакълести участъци в близост до водоеми.

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид. Долита през март и отлита през септември или октомври. В България се среща по Черноморието, като гнезди по всички плажове в близост до сладка вода. Гнездовите двойки се формират в края на март и началото на април. Веднага след това женската снася 4-5 яйца в ямка сред пясък или чакъл. Малките се излюпват след 22-26 дни в края на май и няколко часа по-късно напускат мястото на излюпване. Стават напълно самостоятелни и започват да летят на 20-дневна възраст (Големански гл. ред., 2015).

Характерно местообитание

Гнезди по чакълести и пясъчни брегове, острови и коси в коритата на реки течащи води, по пясъчни крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, както и по чакълести морски брегове, понякога по бреговете на микроязовири, блата или други стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и в лагуни. Заема и аналогични биотопи в пределите на градове, села и индустриални зони, а нерядко се размножава и в кариери за чакъл в близост до реки или други водоеми (Янков отг. ред., 2007). Подходящите местообитания вероятно са с кодове: 2110, 2120, 2130, 3130, 3140, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с твърдокрили насекоми и ларвите им, ракообразни, охлюви, ларви на ручейници, червеи, дребни миди, семена и други дребни водни животни. Търси храната си по крайбрежията и в плитките разливи.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С линейно и петнисто разпространение в равнинните и нископланинските части на цялата страна, привързано към речната мрежа (средните и долните течения), Черноморското крайбрежие и отделни водоеми със стоящи води. Почти напълно отсъства от по-безводните и гористи равнинни части (Добруджа, Лудогорието и др.). (Янков отг. ред., 2007).

Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021), за територията на континентална Европа – LC. Не е включен в SPEC категориите. Включен в Червената книга на България като уязвим VU.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на **1400 – 2400 двойки**. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е **неизвестна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е **стабилна**.

По отношение на преминаващата популация, според Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценя на **2500 – 5000 индивида**.

Заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: K04 и F26. Според Червената книга на България: загуба и деградация на местообитания, безпокойство, добив на инертни материали като чакъл и пясък, хищници, замърсяване на водите (Големански гл. ред., 2015).

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът е гнездящ за зоната с численост **4 двойки**. Зоната поддържа **0,17 – 0,29 %** от националната популация на вида (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Речния дъждосвирец относително редовно гнезди по поречието на р Дунав, но основно по пясъчните коси, които се образуват в коритото на реката по време на маловодие. Размножаването по влажните зони в близост е нередовно и зависи силно от нивото на реката и подходящия субстрат за гнездене (Shurulinkov et al., 2019a). Основен фактор за поддържане на подходящо местообитание на вида в СЗЗ „Остров Пожарево“ е нивото на р. Дунав и наличието на пясъчни коси в периода на размножаване. По време на теренното проучване през юли месец 2021 г. е установена 1 птица на пясъчна коса в западната част на о. Голям Косуй. При проучването през 2020 г., когато нивото на р Дунав е било значително под обичайните нива за сезона са наблюдавани 14 инд. по пясъчните коси около островите и крайбрежието на реката (данни ГеоМарин), но гнездене не е установено. По данни от observation.org, речните дъждосвирци се размножават основно северно от СЗЗ на румънския бряг, където вероятно има много по-подходящи местообитания.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на размножаване, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025, да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 4 двойки	Определена на база СФД. Числеността на гнездящите двойки силно ще зависи от подходящите нива на р. Дунав и устойчивостта на образувалите се пясъчни коси, където вида гнезди.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 4 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите	ha	Най-малко 145 ha	Изчислена на база % на местообитание пясъчни коси и пясъчни брегове (N22) от	Да се изясни до 2025 г. при какви нива на р.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
гнездови местообитания на вида			общата площ на СЗЗ. Тази стойност силно ще зависи от нивото на р. Дунав, но това не е изяснено към момента. Гнездовото и хранителното местообитание се припокриват по площ.	Дунав СЗЗ може да поддържа площта на подходящите гнездови местообитания около 145 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни на пункт Русе е добро (2) , а на пункт Силистра е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).	

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Не се предлагат промени в СФД за този вид.

Специфични цели за A168 *Actitis hypoleucos* (късокрил кюкавец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 19,5-22 cm. Размах на крилата: 29,5-37 cm. Най-лесно се разпознава по поведението и по положението на тялото: често движи опашката си нагоре-надолу и тялото му е разположено хоризонтално. Възрастните през размножителния период отгоре са тъмнокафяви; гърдите и шията отстрани са светлокафяви, а останалата долна част на тялото е бяла. С Характерен полет – съчетания на маханя на крилето и планиране. Лети ниско над водата. При полет се забелязва бялата ивица върху крилето.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездящ, мигрираща и рядко зимуваща вид за страната. Има едно поколение годишно през периода април-юли. Пролетната миграция е през март-април, а есенната – през

август-септември. Обикновено се среща на двойки, а при миграция поединично, на двойки или малки ята (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди покрай пясъчни и каменисти брегове на реки и потоци, течащи води, обикновено в средните и горните им течения и в участъци с богата и гъста крайбрежна растителност, близка до алувиални и много влажни гори и храсталаци или сред широколистни листопадни гори, порядко сред смесени гори и иглолистни гори, понякога се среща около сладководни басейни с растителност (Янков отг. ред., 2007). Видът предпочита да гнезди далече от селища и е поизобилен в средните участъци на реките, където бреговете се характеризират със смесица от крайбрежни горички и отворени чакълести или пясъчливи брегове. Гнездовата плътност на вида е от 1,77 дв./1 км речно течение (Lengyel, 1998). Някои от индивидите търсят храна в съседни на речните участъци тревисти местообитания, но не се отдалечават на повече от 100 м. (Yalden, 1986). Средното разстояние между гнездата е 131,4 м. (Elas & Meissner, 2019). Подходящи местообитания вероятно са 3260 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Събира храна по земята, в тинята, под камъните и във водата. Различни видове насекоми и техните ларви (бръмбари, мухи), червеи, охлюви, миди, рачета, части от растения и изключително рядко дребна риба (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се повсеместно из цялата страна, по-рядко в източната ѝ част (Черноморското крайбрежие и прилежащите му райони, Добруджа и Югоизточна България). Среща се предимно по поречията на големите реки в равнините, но на места и в планините, включително в повисоките им части до 2000 м. нмв. През гнездовия период отбелязан край р. Дунав, в Стара планина, Подбалканските полета, Добруджа, по Черноморското крайбрежие, в Софийско, Горнотракийската низина, по долините на реките Струма и Места, Рила, Пирин и Родопите (Нанкинов и др., 1997). Публикуваната информация за гнезденето на вида, сочи общата численост на гнездящите и потенциално гнездещи двойки за България е между 100-250. Обитава крайбрежия на сладководни водоеми в равнини и планини; по време на миграции е обикновен, а много рядък – през зимата (Янков отг. ред., 2007).

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Не е включен в Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в СПЕС 3. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория слабо засегнат (LC).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), националната гнездяща популация на вида се оценява на 120-220 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (1980-2018 г.) е **неизвестна**. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна. Посочени са следните заплахи и влияния: J02

Мигриращата национална популация е оценена на **200-400 индивида**. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: K04.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната само като мигриращ (концентриращ се) с неизвестна численост поради липса на данни (DD). За размер и плътност на популацията е поставена оценка „С“. Опазването на вида е добро съхранение (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Късокрилия кюкавец гнезди сравнително често по р. Дунав и притоците ѝ. Двойки са установени през гнездовия период (20.05-31.07.) по р. Дунав – между Белене и Никопол – 12.07.2000 г. – 50 екз. на 50 двойки, при с. Сомовит, устието на р. Вит, о. Белене и с. Черковица (Шурулинков и др., 2005). През прелета обикновено се среща поединично или на малки групички до 5-7 екз. През зимата е установен еднократно на 5.12.2001 г. на р. Дунав над с. Загражден (Шурулинков и др., 2005). До колкото ни е известно към момента няма публикувана информация за концентрацията на вида в СЗЗ „Остров Пожарево“ по врем на миграция. По време на теренното проучване на зоните по р. Дунав с през месец юли 2021 г., най-близко установените птици до зоната са 1 инд. до с. Попина и 2 инд. източно на гр. Русе. По данни от observation.org по врем на миграция (април) североизточно от зоната (румънска територия) са наблюдавани единични птици от вида (A. Laszlo, 2018). По данни от ebirds.org, вида е често срещан по р. Дунав с не големи концентрации (1-5 инд.) по време на пролетната и есенната миграция, но липсват данни от територията на зоната. Поради липса на информация за мигриращата популация в СФД, литературата и онлайн базираните системи за орнитологични наблюдения се налага залагането на междинна цел до 2025 г. да се проведе адекватен мониторинг в зоната в периодите март-април и през август-септември за установяване числеността на популацията.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Неизвестна	В СФД за концентрацията на вида по време на миграция в зоната не е посочена минимална и максимална стойност. Нужно е прилагане на систематизиран мониторинг в периодите март-април и през август-септември за установяване числеността на популацията	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни	ha	Най-малко 235 ha.	Изчислена на база плитката част от р. Дунав на 1 m от брега на островите и сушата в рамките на зоната. Към тази площ може да се	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
местообитания на вида			добави местообитание N22 – пясъчни коси с 15 % (от СФД), което пресметнато от общата площ на зоната е 146,4 ha. Вида се храни както на брега на реката така и на острова само, когато нивото на реката е ниско и се образуват пясъчни коси, по които птиците търсят храна.	на вида в размер най-малко 235 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни на пункт Русе е добро (2), а на пункт Силистра е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Наличната информация към момента не позволява да бъдат направени предложения за промени в СФД за зоната.

Специфични цели за A224 *Caprimulgus europaeus* (европейски козодой)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 26-28 cm. Темето и гърбът сивокафяви с тъмнокафяви надлъжни петна, препаски и шрихи. Плещите с прекъсната, често неясна белезникавоохриста ивица. Маховите пера тъмнокафяви на върховете с ръждивокафяви и сивопепеляви пъстрини. На външното ветрило на първите три първостепенни махови пера по едно голямо бяло петно. Опашката сива или сивокафява с неправилни, напречни тъмни препаски. Върховете на външните две двойки

опашни пера бели. Гърлото червенокафяво с напречни вълнообразни пъстрини. Женските без бели петна по опашката и крилата (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, и прелетен вид. Размножителния период е от средата на май до средата на юли. Пролетният прелет е в началото на май а през есента наблюдаван до средата на октомври (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди в разредени гори с поляни, просеки, сечища, оазисни горички и групи дървета сред открити пространства, хълмисти склонове с храсти (Нанкинов и др., 1997), широколистни листопадни гори от *Quercus sp.* и *Carpinus orientalis* Иглолистни гори (Янков отг. ред., 2007). Подходящи местообитания за гнездене на вида са - 40C0, 91G0, 91E0, 91I0, 91F0, 91H0, 91M0, 91Z0 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Ентомофаг, който лови насекомите нощем в полет. Храни се предимно с молци.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение на по-голямата част от територията на страната, без някои райони с оскъдна карстова и дървесна растителност. В редица райони е с по-разпръснато разпространение (Янков отг. ред., 2007).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Включен в Приложение 3 на ЗБР. С категория SPEC3 за България. Според IUCN – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), гнездящата популация е оценена на **10 000 – 20 000 двойки**, като краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **стабилна**. Дългосрочната тенденция (1980 – 2018 г.) на популацията също е **стабилна**.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: B05.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната само като мигриращ (концентриращ се) с неизвестна численост. За размер и плътност на популацията с оценка „С“. Опазването на вида е добро съхранение (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Куцаров и Янков (2007), козодоя присъства в зоната, но с неизвестна численост. Поради нощния си начин на живот, в повечето случаи лисва информация за числеността на вида в СЗЗ от Natura 2000. Обикновено се регистрират характерните обаждания на мъжките птици на свечеряване и през нощта, но само през размножителния сезон. Поради тази причина, за да се установи концентрацията на птиците по врем на миграция трябва да се приложат специални методи за улов и маркиране или GPS преследване. По данни от Атласа на гнездящите птици в България вида гнезди относително рядко по р Дунав, предимно в източната част на българското поречие (Янков отг. ред., 2007). По време на теренното проучване през юни месец 2021 г. е чуто обаждане на 1 мъжки (провокирано със запис) на територията на СЗЗ в района със сухолюбиви тревни съобщества и храсти източно от с Пожарево.

Посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и въздействия (B05 - Изсичане без повторно залесяване или естествен подраст) са валидни и за СЗЗ „Остров Пожарево“

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Пеещи мъжки	Най-малко 1	Определен на база теренното проучване през юни 2021 г., когато е чуто обаждане на един мъжки в рамките на зоната.	Поддържане на популацията на вида в размер най-малко 1 пеещ мъжки
Популация: Размер на мигриращата популация	Индивиди	Неизвестна	В СФД липсват данни (DD) за размера на мигриращата популация. Необходимо е провеждане на целеви мониторинг в периодите април - май и от началото на септември до средата на октомври.	Междинна цел: прилагане на адекватен мониторинг до 2025 г. за изясняване на числеността на мигриращата популация на вида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най-малко 87	Изчислена на база информацията от СФД с местообитания N09 и N21 (общо 9%) от общата площ на СЗЗ. Гнездовото и хранителното местообитание съвпадат. Вида използва предимно откритите местообитания със сухоземни тревни съобщества и разредени групички от дървета и храсти източно от с. Пожарево.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в размер най-малко 87 ha.
Местообитание на вида: Употреба на пестициди в подходящото хранително местообитание на вида в СЗЗ	% от площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната, в които не се използват пестициди или те са квалифицирани като „продукти за	В 100% от площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната не се използват пестициди или се използват пестициди,	Видът ловува във въздуха и по тази причина не е пряко свързан с типа земеползване, при условие, че начинът на управление на земеделските земи не води до намаляване на наличието на плячка. Качеството на местообитанието може да се влоши при използване на пестициди, намаляващи количеството на молците. Към настоящия момент не е налична информация в какъв процент от земеделските земи се	Междинна цел: Да се установи процента на земеделските земи, в управлението на които се използват „продукти за растителна защита с нисък риск“, чрез набиране на информация от

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
	растителна защита с нисък риск“, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009	които са квалифицирани като „продукти за растителна защита с нисък риск“, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009	използват „продукти за растителна защита с нисък риск“. Поради тази причина е формулирана междинна цел.	земеделските стопани до 2025 г.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната актуална информация за териториално обаждане на вида през размножителния период, предлагаме добавянето му като гнездящ в зоната с численост 1 двойка (маркирано в червено в таблицата).

Species					Population in the site					Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>			c				P	DD	C	B	C	C		
B	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>			r	1	1	p		M	C	B	C	C		

Специфични цели за A229 *Alcedo atthis* (земеродно рибарче)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 16-17 cm. Горната страна на главата зелена с напречни сини и синьозелени препаски. Гърбът и надопашката сини до лазурно сини със слаб метален блясък. Плещите тъмнозелени, а надкрилията със светлосини петна. Маховите пера чернокафяви със сини вътрешни ветрила. Опашка тъмносиня. Отстрани на шията по едно белезникаво петно. Гърло бяло. Гърдите и коремът ръждиви до раждивокафяви. Клюнът черен. Крака коралово червени. Женските с по-бледо оперение, матово, без метален блясък по гърба, кръста и надопашката. Основата на подклюнието светлочервено (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен и скитащ вид. През зимата напуска водоемите, които обитава през гнездовия сезон и се среща по не замръзващи части на реки, язовири, рибарници и др. В ез. Сребърна се среща най-късно до началото на ноември и се появява в края на април (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Отвесни глинести, пясъчливи и чакълести брегове. Течащи води, стоящи пресни води, стоящи бракични води, тесни морски заливи, естуари. (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване по поречието на р. Дунав в Словакия (Turčoková et al., 2016) установява гнездова плътност от 23-27 дв./ 55 км речен участък и разстояние между гнездата около 816 м. Следователно може да кажем, че на една двойка и трябва около 1-2 км речно течение. Друго изследване (Vilches et al., 2012) установява, че за гнезденето на земеродното рибарче е важно водата в речните течения да е богата на кислород и да не е дълбока, тъй като максималната дълбочина, на която се гмурка рибарчето е около 30 cm. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 3260, 3270, 1130 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Предимно с дребни риби с дължина 6-7 cm.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и линейно разпространение, свързано с речната мрежа. Водоеми в равнините и хълмисти части на цялата страна. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (Янков отг. ред., 2007).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен в Приложение 2 на ЗБР. С категория SPEC3 за България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), гнездящата популация е от **900 – 3600 двойки**, като краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018 г.) на популацията е оценена на **намаляваща**. Дългосрочната тенденция (за периода 1980 – 2018 г.) на популацията е оценена на **намаляваща**. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04.

3. Състояние в СЗЗ VG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД в зоната, вида се опазва като постоянен. Популация на вида се оценява на **3 двойки**, което е **0,08 – 0,33 %** от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Земеродното рибарче е широко разпространен, но малочислен гнездящ вид по р. Дунав и в Дунавската равнина (Шуруликов и др., 2005; Янков отг. ред., 2007). Според Куцаров и Янков (2007), популацията на видът в зоната е оценена на 3 двойки. По време на теренното проучване през 2021 г. не са установени птици от вида в зоната. През юли 2021, най-близко установената птица до зоната е 1 инд. по реката, западно на гр. Тутракан. По данни от eBird, не са наблюдавани птици от вида през размножителния сезон на територията на СЗЗ, но това вероятно се дължи на липса на регулярни наблюдения. Според observation.org също няма наблюдения на вида в зоната, но в близост до гр. Тутракан и СЗЗ „Малък Преславец“ има редовни наблюдения през размножителния сезон.

По време на СЗП през 2019 г. са наблюдавани 2 индивида по поречието на р. Дунав, като няма индивиди от тях близост до зоната. При СЗП през 2020 г. са наблюдавани 10 индивида по поречието на р. Дунав, като не са наблюдавани птици от вида в зоната. Вероятно при по-топли

зими, каквато е била 2020 г., в сравнение с 2019 г. (stringmeteo.com) повече птици се задържат по р. Дунав.

Определената от Докладването единствена заплаха за гнездящата популация K04 - Изменение на хидродинамичните Характеристики; е валидна с пълна сила и за СЗЗ „Остров Пожарево“, както и за всички зони по р Дунав.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3 двойки	Определена според СФД (актуализиран през 2015 г.). Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (срутване, заравняване и т.н.). На база средния размер на участъците от реката за двойка (според Turčoková et al., (2016) около 2 км) излиза, че зоната не може да поддържа повече от 5 дв.	Подобряване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 3 гнездящи двойки.						
Местообитани е на вида: Площ на подходящото местообитание за вида	ha	Най-малко 235	Изчислена е на база плитката част от р. Дунав на 1 m от брега на островите и сушата в рамките на зоната. Гнездовото и хранителното местообитание съвпадат.	Поддържане на подходящото местообитание на вида в размер най-малко 235 ha.						
Местообитани е на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1- Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Русе и Силистра) е оценено на умерено (3) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Не е необходимо промени в СФД.

Специфични цели за A231 *Coracias garrulus* (синявица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 30-32 cm. Главата, шията и долната страна на тялото светлосини със зеленикав оттенък. Гърбът и плещите ръждивокафяви. Крилата синкави с почти черни махови пера. Надопашката тъмносиня. Средните опашни пера тъмнозелени, останалите възчерно тъмносини със светли върхове. Клюнът черен (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и прелетен вид. Размножителния период е от средата на май до края на юли. Пролетният прелет през втората половина на април и през май, когато се среща на групи. Есенният прелет от края на юли до втората половина на септември. Единични екземпляри наблюдавани и през октомври (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Единични стари дървета, крайречни насаждения, крайнини на гори (Нанкинов и др., 1997). Ивици дървета, храсти и мозайки от тях, широколистни листопадни гори, овощни градини, дървесни и храстови плантации, скали и скални стени в равнините, (Янков отг. ред., 2007).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 8210, 91F0 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

С различни безгръбначни, предимно насекоми и дребни гръбначни.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В равнините и някои нископланински части на страната. (Янков, П. (отг. ред.). 2007). Гнезди по поречието на р. Дунав и притоците ѝ, Лудогорието, Добруджа, Югоизточна България, на много малко места в Западна България, предимно по долината на р. Струма. Най-многобройна е по поречието на р. Дунав. (Големански гл. ред., 2015)

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според Червената книга на Р България – VU. Включен в ЗБР Приложения 2, 3. Международен: IUCN – NT (Near Threatened).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), гнездящата популация е от **2000-4500 двойки**, като краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) на популацията е оценена на **намаляваща**. Дългосрочната тенденция (за периода 1980 – 2018) на популацията е оценена на **нарастваща**.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A07, A02.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД за зоната вида е се опазва само като гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **2 двойки**, което е **0,04 – 0,1 %** от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“). Популацията не е изолирана в рамките на разширен

ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Куцаров и Янков (2007), в СЗЗ „Остров Пожарево“ популацията на синявицата е 2 двойки. По врем не теренното проучване през май месец 2021 г. са установени 5 птици, които по всяка вероятност са били мигриращи. От друга страна, 2 от птиците са наблюдавани в близост до подходящо гнездово местообитание до лъсова стена по брега на р. Дунав източно от с. Пожарево. Синявицата гнезди по поречието на р. Дунав и притоците ѝ, но района около зоната не е споменат с установено гнездовище (Шурулинков и др., 2005). По данни от ebirds.org, вида е често наблюдаван в съседните СЗЗ-ни „Комплекс Калимок“ и „Малък Преславец“ през размножителния сезон (юни-юли) и вероятността да присъства в зоната е голяма.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най- малко 2 двойки	Определена на база СФД (актуализиран през 2015 г.) и полеовото проучване през 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най- малко 87 ha	Изчислена на база % на местообитания N09 – сухи тревни съобщества и N21 – негорски местообитания с дървовидна растителност (храсти). Вида гнезди и в хралупи на стари крайречни дървета, но поради липсата на тази информация за зоната тази горска площ не е включена в целевата стойност на местообитанието. Площта на наблюдаваната лъсова стена е около 100 m ² .	Поддържане на площта на подходящите местообитания за вида в зоната в размер най-малко 87 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящото местообитание на вида	Брой на подходящите биотопни дървета с хралупи за гнездене	Най- малко 1 биотопно дърво/ha	Вида гнезди в хралупи на стари върби, тополи, брястове и др. На височина около 3-7 м от земята.	Междинна цел: да се изясни броя на подходящите за гнездене дървета и броя на кацалките в

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
	Брой на кацалките за улов на плячка	Най-малко 10 кацалки за улов/ha	Ловува едри насекоми от кацалки на подходяща височина по открити места.	зоната до 2025 г.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация за гнездящата популация на вида в зоната не са необходими промени в СФД.

Специфични цели за A234 *Picus canus* (сив кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 25-26 cm. Размах на крилата 38-40 cm. Чело и предна част на темето червени, Задна част на темето и тилът сиви. Между клюна и окоето черно петно. От ъгъла на клюна до под ухото тънка черна ивица – „мустаци“. Горна страна на тялото сива със слаб зеленикав оттенък на кръста. Маховите и кормилни пера кафяви със светли петна. Гърло белезникаво, гърдите и коремът светлосиви до жълтеникаворезедави изцяло едноцветни. При женските челото и предната част на темето сиви (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид. Формирането на двойките, размножаването и отглеждането на малките е от март до средата на юни. През есенно-зимния период скитащ в равнинните части на страната (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди във влажни и сенчести гори, крайречни и крайпътни насаждения, стари паркове и овощни градини (Янков отг. ред., 2007). Гнездовата камера е в ствол с диаметър над 35 cm и на височина 0,85–15 m. Трофично зависи от изобилието на мравки, а през зимата от насекоми ксилофаги и ларвите им. Посещава и хранилките за птици. Привързан е към гнездовите райони. Териториите на двойките в стари и богати на мравки гори най-често е 200–400 ha (Големански гл. ред., 2015). Подходящи местообитания за гнездене на вида са: 91E0, 91F0, 91H0, 91M0, 91Z0 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

С яйца, ларви и възрастни на мравки, различни насекоми по кората на дърветата, семена на различни широколистни дървета и храсти.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 1. Включен е в Червената книга на България със статус- застрашен EN. Според IUCN – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), гнездящата популация е от **6500 – 10000 двойки**. Краткосрочната тенденция (за периода 2000 – 2018 г.) е оценена на **стабилна**, както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.), която отново е оценена на **стабилна**.

В Докладването от 2019 г. като заплахи и въздействия са посочени две горскостопански дейности: B02, B03.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната вида е постоянен, с популация на вида е **5 двойки**, което е **0,05 – 0,08 %** от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Кучаров и Янков (2007), размера на гнездовата популация на сивия кълвач в зоната е 5 двойки, същата каквато е посочена и в СФД. Гнезди в Дунавската равнина, но с ниска численост. Размножаващи се птици са наблюдавани на о. Милка, СЗЗ „Комплекс Беленски острови“, по поречието на р. Вит и р. Осъм, често и в парковете в населените места (Шурулинков и др., 2005). По време а теренното проучване през май месец 2021 г. не са установени птици от вида в зоната. По данни от observation.org, през размножителния сезон е чута една птица в покрайнините на с. Пожарево (Y. Kutsarov, 2018). По данни от eBird на територията на зоната не са регистрирани сиви кълвачи, но има наблюдения в близост, гр. Тутракан (L. Profirov, 2016) и СЗЗ „Малък Преславец“ (L. Profirov, 2019). По всяка вероятност в зоната понастоящем има гнездяща поне една двойка, но представената в СФД минимална численост от 5 дв. едва ли е постижима всяка година.

По врем на СЗП през 2019 г. не са наблюдавани птици от вида в зоната, както и по цялото българско поречието на р. Дунав. През 2020 г. е наблюдаван 1 индивид в близост до зоната (между с. Зафирово и с Малък Преславец).

Посочените заплахи и въздействия в Докладването от 2019 г. (B02, B03) са валидни и за СЗЗ „Остров Пожарево“. По врем на проучването през май 2021 г. е установен активен дърводобив в площите с хибридна топола в зоната. Най-старите дървета в зоната са на 65 г., но повечето са под 50 г. Запазването на старите дървета и намаляването на площите с хибридна топола ще доведе до подобряване на местообитанието за вида в зоната. Според СФД площта с хибридна топола трябва да е не повече от 20 ha, към момента, но по данни от сателитни изображения тя е 34 ha. Изсичането на естествените гори в СЗЗ „Остров Пожарево“ трябва да бъде прекратено, а засегнатите територии възстановени.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	Определена на база теренните проучвания през 2021 г. и данните от observation.org и eBird	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най-малко 302 ha	Изчислена въз основа на 31 % местообитание от широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват. Най-възрастните гори в зоната са на 65 г., но повечето дървета са на под 50 г.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 302 ha.
Местообитание на вида: Качество на подходящото местообитание на вида	Брой на подходящите биотопни дървета с хралупи за гнездене	Най-малко 1 биотопно дърво/ha	Вида гнезди в дупки на стари върби, тополи, брястове и др. На височина около 3-7 м от земята.	Междинна цел: да се изясни броя на подходящите за гнездене дървета в зоната до 2025 г.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация и за числеността на популацията на вида в Дунавската равнина и данните от теренните проучвания през 2021 г. предлагаме следните промени в СФД:

- Промяна на минималната стойност на размножаващите се двойки (Min, Size, Population in the site) от 5 на 1 двойка, тъй като вида вероятно не гнезди редовно в численост 5 дв. в зоната и съответно не се постига минималната численост за опазване на популацията в нея.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A234	<i>Picus camus</i>			p	1	5	p		G	C	A	C	C

Специфични цели за A236 *Dryocopus martius* (черен кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 45-47 cm. Най-големият кълвач у нас. Оперението е черно с тъмнокафяви махови пера. Клюнът кехлибарено жълт. Ирис жълт. При мъжките темето, челото и предната част на тила червени. При женските с червената окраска е само предната част на тила (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид. Размножителният период започва от средата на февруари до средата на март и продължава до края на юни. През зимата скита в равнинни гори, където не се среща през размножителния период.

Характерно местообитание

Гнезди в широколистни листопадни гори, иглолистни гори, смесени гори, алувиални и много влажни гори и храсталаци. По-рядко в градски паркове и градини и крайречни пояси (Янков отг. ред., 2007). Гнездовата камера се издълбава в ствола на дърво с диаметър над 40 cm и на височина над 4 m, или се използват стари гнездови камери и хралупи за нощуване. Снася през април (3–6 яйца), мъти 12–14 дни, малките излитат 24–31 дни след излюпването; гнезди повторно при загуба на люпилото. Участъците на двойките в стари иглолистни гори е около 300 ha, в букови – 400 ha и в дъбови 500–600 ha (Големански гл. ред., 2015). Подходящи местообитания за гнездене на вида са - 91E0, 91M0 (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Предимно възрастни, яйца и ларви на короеди, ликоеди, хоботници, сечковци, мравки и др., по-рядко семена.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение в планинските гористи части на страната – Рило-Родопски масив, Стара планина, Средна гора, Витоша и околните и планини, Странджа и др. Разпръснато или групирано в равнинните райони с гори (Лудогорие, Добруджа, крайбрежие на р. Дунав и някои части на Дунавската равнина, Тракийската низина и др.) (Янков отг. ред., 2007).

В Директивата за птиците на ЕС, видът е включен в **Приложение 1**, а в Бернската конвенция в Приложение-II. Включен в Приложение 3 и 2 на ЗБР. Според IUCN е в категория LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен е в Червената книга на Р България в категория уязвим VU.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), националната гнездяща популация се оценява на **4500-8000 двойки**, краткосрочната тенденция в гнездовата популация е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи и въздействия: B02, B03.

3. Състояние в СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Съгласно СФД на зоната вида е постоянен, с популация на вида **3 двойки**, което е **0,04 – 0,06 %** от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Куцаров и Янков (2007), видът присъства в зоната по време на гнездене с 3 двойки. Според Шурулинков и др. (2005), видът е относително рядко гнездящ в Дунавската равнина, по-често срещан през есенно-зимния период. По време на теренното проучване през 2021 г. черния кълвач не е установен в зоната. По данни от observation.org през януари 2017 г. е чула една птица на в СЗЗ „Остров Пожарево“ (Y. Kutsarov). В съседното с. Дунавец също е установен 1 мъжки индивид в същия ден (Y. Kutsarov, 2017). Според данните от eBird черния кълвач присъства през гнездовия сезон в района на Тутракан и ез. Сребърна. По време СЗП през 2019 и 2020 г. не са наблюдавани птици от вида в зоната, но през 2020 г. 1 индивид е установен в СЗЗ „Малък Преславец“. Предвид изискванията на вида за териториални участъци от средно 450 ha / 1 дв., по всяка вероятност, местообитанието в зоната едва ли ще може да поддържа повече от 1 двойка.

Посочените заплахи и въздействия в Докладването от 2019 г. (B02, B03) са валидни и за СЗЗ „Остров Пожарево“. По врем на проучването през май 2021 г. е установен активен дърводобив в площите с хибридна топола в зоната. Най-старите дървета в зоната са на 65 г., но повечето са под 50 г. Запазването на старите дървета и намаляването на площите с хибридна топола ще доведе до подобряване на местообитанието за вида в зоната. Според СФД площта с хибридна топола трябва да е не повече от 20 ha, към момента, но по данни от сателитни изображения тя е 34 ha. Изсичането на естествените гори в СЗЗ „Остров Пожарево“ трябва да бъде прекратено, а засегнатите територии възстановени.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най- малко 1 двойка	Определена на база теренните проучвания през 2021 г. и данните от observation.org и eBird	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най- малко 302 ha	Изчислена въз основа на 31 % местообитание от широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват. Най възрастните гори в зоната са на 65 г., но повечето дървета са на под 50 г.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най- малко 302 ha.
Местообитание на вида: Качество на	Брой на подходящите биотопни	Най- малко 1	Гнездовите камери в ствола на стари дървета (с дебелина над 40 cm в диаметър), които	Междинна цел: да се изясни броя на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
подходящото местообитание на вида	дървета с хралупи за гнездене	биотопно дърво/ha	издълбава сам. На височина над 4 м от земята.	подходящите за гнездене дървета в зоната до 2025 г.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0000237 „Остров Пожарево“

Предвид наличната информация и териториалните участъци на вида средно от 450 ha/1дв. зоната няма да може да поддържа ефективно повече от 1 двойка в местообитание от 302,5 ha. Поради тази причина предлагаме следните промени в СФД:

- Промяна на минималната стойност на размножаващите се двойки (Min, Size, Population in the site) от 3 на 1 двойка, тъй като подходящото местообитание за гнездене на вида в зоната е по малко от средния размер на територията, необходима на 1 дв.

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A236	<i>Dryocopus martius</i>			p	1	3	p		G	C	A	C	C

Специфични цели за A429 *Dendrocopos syriacus* (сирийски пъстър кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 22-25 cm, тегло 55- 83 g, размах на крилата 34-39 cm. Гърбът е черен с две добре изразени дълги бели петна. Коремът е бял, подопашието –розово. Мъжките имат червено петно на тила, което при женските липсва. Кормилните пера са черни, като крайните кормилни са с бели петна. При младите цялото теме и тил са червени, а на корема и гърдите имат фини тъмни ивици.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен и скитащ. През зимата често се включва в ята с участието на редица видове врабчоподобни птици и скитат в по-широка околност.

Характерно местообитание

Гнезди в стари овощни градини, редки широколистни гори от парков тип, градини, дворове в малките населени места, крайнини на гори, крайречни галерии от върба, елша и топола, островни гори сред полето (често от дъб, ясен, бряст). Може да гнезди в местообитания с кодове 9180, 91E0, 91F0, 92A0, 91Z0, както и във всички кодове дъбови гори, но само в разредени участъци или в крайнините им. Среща се в низините и в хълмисти и предпланински райони, до около 1000 м.н.в. През зимата се среща в същите местообитания в които и гнезди.

Хранене

Сирийският пъстър кълвач се храни с различни насекоми – бръмбари, мравки, шурци, ларви на насекоми, главно бръмбари и пеперуди, паяци, които намира в кората на засъхващи и здрави дървета. Понякога се храни и с плодове - грозде, ябълки, орехи, костилки на кайсии и др. (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сирийският пъстър кълвач се среща в цялата страна с изключение на високите планини, над 1000 м.н.в. Отсъства и в компактни, обширни горски масиви като тези във вътрешността на Странджа, Източна Стара планина и Същинска Средна гора. В безлесните равнини се среща в селищата и покрай реките. Сравнително многочислен вид, но с намаляваща численост през последните 15-20 години. Според Атласа на гнезещите птици у нас гнездят 14 000 – 25 000 двойки (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC, слабо засегнат.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация е оценена на 12 000 – 25 000 двойки, но според нас е намалела. Краткосрочната намаляваща тенденция е потвърдена и в този източник. Дългосрочната тенденция е стабилна.

При Докладването по чл.12 като заплахи за вида са посочени превръщането на горите в култури и промяната на предназначението на земите/горите в индустриални, промишлени зони. Други негативни фактори са пожарите, изоставянето и впоследствие, изсичането на старите овощни градини. Химизацията в овощарството и растениевъдството, изсичането на крайречните и крайпътни гори, особено на ивиците тополи покрай реки и канали. Вероятно е и негативно въздействие в резултат на конкуренция с големия пъстър кълвач.

3. Състояние в СЗЗ „Остров Пожарево“

Според СФД на зоната сирийският пъстър кълвач е гнезещ, постоянен вид с численост 1 - 2 двойки. Тази численост представлява едва около 0,01% от националната гнездова популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

При проучванията през гнездовия период на 2021 г. сирийският пъстър кълвач не беше установен в зоната. В близост до нея обаче има скорошни наблюдения — до блатото Малък Преславец -20.05.2019 г.- 1 екз (Л. Профиров - ebird), в гр.Тутракан - 8.05.2021 -1 екз. (Й. Куцаров- ebird), о. Радецки – 2.07.2017 -1 екз. (G. Ruppel - ebird), с. Гарван - 21.06.2017 - 1 екз. (Д. Митев - ebird).

Заплахи за вида в зоната са горскостопанските сечи, залесяванията с неместни видове дървета, пожарите и химизацията в горското и селското стопанство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1 дв.	Определена на база СФД за зоната и предвид наблюденията на вида в близост.	Поддържане на гнездовата популация с численост от най-малко 1 дв.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най-малко 322 ha	Изчислена въз основа на 33 % местообитание от широколистна естествена гора (N16) и негорски местообитания с култивирани дървета (овощни градини, лозя и др.) в рамките на зоната (N21). Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 322 ha.

6. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров Пожарево“

Не са необходими промени за този вид.

Използвана литература

- Големански, В. и др. (Eds) (2015). Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 250 стр.
- Даскалова Г., Шурулинков П., Ангелов И., Петров П. (2020) Птиците на Тунджанската хълмиста низина. Globe Edit 408 стр.
- Демерджиев, Д. (2000). Видов състав, сезонна и годишна динамика на орнитофауната във влажните зони между с. Партизанин и с. Оризово, Старозагорско. – Дипл. работа, ПУ, катедра „Зоология на гръбначните животни“.
- Димитров, Д. (2018). Експедиция за проучване на гнездящите птици по река Дунав в Българо-Румънския участък през 2017 г. Десета юбилейна студентска научна конференция на Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“, Биологически факултет, Катедра „Екология и ООС“, 1 ноември 2018 г., Пловдив, 98-120.
- Иванов, Б., Муравеев, Ю. (2002). Национален план за действие за опазването на малкият корморан (*Phalacrocorax pugnax*) в България, 2002–2006 г. – В: Янков, П. (отг. редактор). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им, Част 1. БДЗП – МОСВ, Природозащитна поредица, Книга 4, БДЗП, София, 13–37.
- Кавръкова, В., Димова, Д., Димитров, М., Цонев, Р., Белев, Т., Раковска, К. /ред./ (2009). Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България. Второ, преработено и допълнено издание. София, Световен фонд за дивата природа, Дунавско – Карпатска програма и федерация “ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ“

- Куцаров, Й. и Янков, П. (2007). „Остров Пожарево“ – В Костадинова, И. и Граматиков, М. (ред.). Орнитологично важните места в България и Натура 2000. БДЗП, Природозащитна поредица, Книга 11, София, БДЗП, стр. 223-225.
- Матеева, И., и Янков, П. (2013). Характер на миграцията на 42 вида птици от българската орнитофауна според нивото на съвременните познания. Доклад, МОСВ, <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Reports>.
- Нанкинов, Д. Н. (2012). Сведения о некоторых видах птиц в суровую зиму 1984/85 года в Болгарии (результаты анкетного опроса). Русский орнитологический журнал, 21(811).
- Нанкинов, Д., Дуцов, А., Николов, Б., Борисов, Б., Стоянов, Г., Градев, Г., Георгиев, Д., Попов, Д., Домусчиев, Д., Киров, Д., Тилова, Е., Николов, И., Иванов, И., Дичев, К., Попов, К., Караиванов, Н., Тодоров, Н., Шурулинков, П., Станчев, Р., Алексов, Р., Цонев, Р., Далакчиева, С., Иванов, С., Марин, С., Стайков, С., Николов, С., Николов, Х. (2004). Численост на националните популации на гнездящите в България птици, Зелени Балкани, Пловдив.
- Нанкинов, Д., Симеонов, С., Мичев, Т., Иванов, Б. (1997). Фауна на България. Т.26. Aves, част II. С. АИ „Проф. М. Дринов“.
- Нанкинов Д., Шурулинков П., Николов Б., Николов И., Христов И., Станчев Р., Далакчиева С., Дуцов А., Саров М., Рогев А. (2004) Гъскоподобните птици (Anseriformes) във влажните зони край град София. Българска орнитологическа централа- ИЗ,БАН,София, 135 с.
- Петков, Н. и Илиев, М. (2014) План за действие за опазване на червеногушата гъска (*Branta ruficollis*) в България за периода 2015 – 2024 г. Българско дружество за защита на птиците. София, 2014.
- Плачийски, Д., Демерджиев, Д., Попгеоргиев, Г., Петков, Н., Корнилев, Ю. (2014). План за действие за опазване на малкия корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) в България (2014–2023 г.). София, БДЗП-МОСВ: 98 с.
- Симеонов, С., Т. Мичев, Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Том 20. Aves, част I. София, Издателство на БАН. 350 стр.
- Шурулинков, П., Цонев, Р., Николов, Б., Стоянов, Г., Асенов, Л. (2005). Птиците на Средна Дунавска равнина. София: 1-120.
- Янков, П. (отг. ред.). 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, книга 10. БДЗП, София. 679 стр.
- Andone, G., H. Almasan, D. Rudu, L. Andone, E. Chirac, G. Sclarletescu. 1969. Cercetare asupra pasarilorichiofage din delta Dunarii. Inst. Cercet. Pisc. Studi si Cercetari 27: 133–183.
- BirdLife International (2017) European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities Cambridge, UK: BirdLife International.
- BirdLife International (2021) European Red List of Birds. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cheshmedzhiev, S., Shurulinkov, P., Daskalova, G. (2019). Status and distribution of diurnal birds of prey and the black stork along the Bulgarian section of the Danube river, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), *Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube*. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Cramp S., Simmons KEL (eds.) (1977) Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa.vol.1 Ostrich to Ducks. Oxford University Press.
- Crivelli, A. J., T. Nazirides, H. Jerrentrup. (1996). Action plan for the Pygmy Cormorant (*Phalacrocorax pygmeus*) in Europe. In: B. Heredia et al. 1996. Globally Threatened Birds In Europe. Action Plans. Council of Europe Strasbourg, France.
- Dereliev, S., D. Hulea, B. Ivanov, W. J. Sutherlands & R. Summers. 2000. The numbers and distribution of the Red-breasted Goose *Branta ruficollis* at wintering roosts in Romania and Bulgaria. – Acta Ornithologica, 35, 63-66 p.
- Elas, M., Meissner, W. (2019). High density of breeding Common Sandpipers *Actitis hypoleucos* in the Middle Vistula River, Poland. Wader Study 126(1): 67–68

- Hulea, D., 2002. Winter feeding ecology of the Red-breasted Goose (*Branta ruficollis*) – PhD Thesis, University of East Anglia, Norwich, UK, 154 p.
- JDS4 (2019-2020). Scientific report: A shared analysis of the Danube river. <http://www.danubesurvey.org/jds4/publications/scientific-report>
- Krone, O., Treu, G. (2018). Movement patterns of white-tailed sea eagles near wind turbines. The Journal of Wildlife Management, 82:1367–1375.
- Lengyel, Sz. (1998). Distribution and status of the Common Sandpiper (*Actitis hypoleucos*) and Little Ringed Plover (*Charadrius dubius*) along two rivers in North-Eastern Hungary. Aquila 103-104, p. 47-57.
- Maciorowski G., P. Zduniak, M. Bocheński, M. Urbańska, P. Kryl, M. Polakowski. (2021). Breeding habitats and long-term population numbers of two sympatric raptors—Red Kite *Milvus milvus* and Black Kite *M. migrans*— in the mosaic-like landscape of western Poland. Journal of Ornithology, 162:125–134.
- Michev T., Kamburova N. (2012). National action plan for Dalmatian pelican (*Pelecanus crispus*) in Bulgaria, 2013-2022. IBER at BAS & MoEW, Sofia
- Michev T., Profirov L., Dimitrov M., Nyagolov K. (2004) The Birds of Atanasovsko Lake. Status and Checklist. Second edition. Bourgas Wetlands Conservation Series, 5, Bourgas, 2004
- Michev, T. Profirov., L.A., Michev, B.T., Hristov, L.A., Ignatov, A.L., Stoynov, E.H., Chipev, N.H. (2018). Long-term Changes in Autumn Migration of Selected Soaring Bird Species at Burgas Bay, Bulgaria. Acta zool. bulg., 70 (1): 57-68.
- Michev T., & Profirov, L., (2003). Mid-winter numbers of waterbirds in Bulgaria (1977 – 2001): Results from 25 years of mid-winter counts carried out at the most important Bulgarian wetlands. Pensoft Publishers, Bulgaria. 160 p.
- Sándor A.D., Alexe, V., Marinov, M., Doroşencu, A., Domşa, C., Kiss, B. (2014). Nest-site selection, breeding success, and diet of white-tailed eagles (*Haliaeetus albicilla*) in the Danube Delta, Romania. Turkish Journal of Zoology, 38: 1-9.
- Sergio, F. (2002). Density, nest sites, diet, and productivity of Common Buzzards (*Buteo buteo*) in the Italian Pre-Alps. J Raptor Res., 36(1): 24-32. <https://sora.unm.edu/sites/default/files/journals/jrr/v036n01/p00024-p00032.pdf>
- Shurulinkov, P., Cheshmedzhiev, S., Daskalova, G., Dinkov, H., Kirov, K., Hristov, I., Kutsarov, Y., Koev, V., Michov, S. (2019a). Recent data on the distribution and numbers of the water birds in the wetlands along the Bulgarian section of the Danube river, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), *Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube*. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Shurulinkov, P., Daskalova, G., Cheshmedzhiev, S., Kirov, K., Koev, V., Dinkov, H., Hristov, I., Nikolov, I., Michov, S., Kutsarov, Y. (2019b). Heron and cormorant colonies along the Bulgarian-Romanian section of the Danube river: Status and trends, 2010-2014, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), *Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube*. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Shurulinkov P., Daskalova, G., Tzonev, R. (2013). Breeding waterbirds in temporally flooded wetlands in northern Bulgaria. Acta Zool. Bulgarica 65(2): 207-215.
- Shurulinkov P., Hristov, I., Hristov, K., Nikolov, I., Nikolov, B., Velkov, S., Dinkov, H., Ralev A., Chakarov, N., Ragyov, D., Stanchev, R. Spassov, L. Hristova, I. (2007). Birds of Dragoman marsh and Chepun hills, W-Bulgaria –checklist, status and recent development of water birds populations. J. Balkan Ecology, 10(3): 251-264.
- Štastný K., Hudec K. (2016). Fauna CR. Ptáci –Aves. 3, Academia, Praha 2016.
- Svensson, L., Mullarney, K., Zetterström, D. (2009). *Collins Bird Guide, 2nd ed.* HarperCollins. p. 416.

- Tanferna A., L. López-Jiménez, J. Blas, F. Hiraldo, F. Sergio. (2013). Habitat selection by Black Kite breeders and floaters: Implications for conservation management of raptor floaters. *Biological Conservation*, 160: 1-9.
- Todorov, E., Daskalova, G., Shurulinkov, P. (2015). Current Breeding Distribution and Conservation of White-tailed Eagle, *Haliaeetus albicilla* (L.) in Bulgaria. *Acta zool. bulg.*, 67 (1): 3-10.
- Turčoková, L., Melišková, M., & Balážová, M. (2016). Nest site location and breeding success of Common kingfisher (*Alcedo atthis*) in the Danube river system. *Folia Oecol*, 43, 74-82.
- Vilches, A., Miranda, R., Arizaga, J., & Galicia, D. (2012). Habitat selection by breeding Common Kingfishers (*Alcedo atthis* L.) in rivers from Northern Iberia. In *Annales de Limnologie-International Journal of Limnology* (Vol. 48, No. 3, pp. 289-294). EDP Sciences.
- Yalden, D. W. (1986). The habitat and activity of Common Sandpipers *Actitis hypoleucos* breeding by upland rivers. *Bird Study* 33(3):214-222